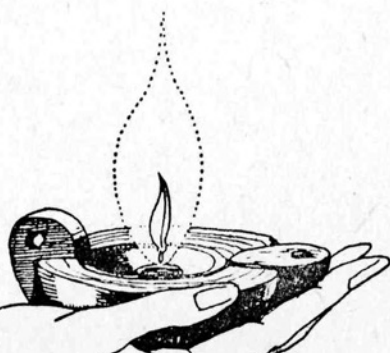

Poštnina plačana v gotovini.

7-8

1935

VIGREO

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.— Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta, 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C.M.— Telefonska šte. 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

DOBRE KNJIGE

S. M. Felicita Kalinšek, *Slovenska kuharica*. Osmo, izpopolnjena in pomnožena izdaja. St. 728, 34 barvnih tabel, mnogo ilustracije v besedilu, vezana v celo platno. Založila in izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1935. Cena Din 160.—.

Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je S. M. Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico znova spopolnila in predelala. Ta izdaja je sedaj osma, kar pomeni za slovenske razmere več kakor še tako gostobesedna reklama. Odlična in priznana avtorica je strnila vsa stara in najnovejša dognanja kuhinjske umetnosti. Snov je obdelala nad vse pregledno, izbira receptov in navodil je silno bogata. Lahko rečemo, da je to najpopolnejše delo te vrste, kar jih Slovenci imamo. Več kakor vse drugo pa pove dejstvo, da se je sedmi natisk te knjige prodal v 12.000 izvodih in da je knjiga šla doslej že v nad 100.000 izvodih med slovenske gospodinje. Knjiga je tega uspeha tudi vredna, zato jo toplo priporočamo. Katerakoli izmed Vigrednic je še nima, naj si jo takoj omisli. Prav primeren dar je za neveste.

Cvetje iz domačih in tujih logov 4. zv. Josip Jurčič: *Jurij Kozjak, slovenski janičar*. Priredil dr. M. Rupel. Broširan izvod Din 9.— (za neude Din 12.—). Vezan izvod Din 18.0 (za neude Din 24.—).

Ta prva večja povest našega privovednika je slovstveno zgodovinsko znamenita, saj je v vrsti naše ljudske povesti tretja, ki si je osvojila srce preprostih bravcev, in jo že zato mora poznati vsak dober Slovenec. Tudi je še danes prav prijetno berilo, ki ima svojo vrednost brez ozira na zgodovinsko pomembnost. Tudi v prvih letih srednje šole naj se dijak že seznanja z Jurčičem. Ker je v večini Jurčičevih del življenjska problematika pretežka, da bi jo mogli zaupati dijaku že v prvih razredih, zato je prav, da spozna Jurčiča v tej prvi povesti, ki je vsakomur dostopna, a vendar za Jurčiča tako značilna, da večino značilnosti bodi v jeziku, zgradbi ali slogu zasledimo že v tej prvi povesti. Povest nam predstavlja prvi večji poskus Jurčičevega peresa. S te strani je še posebej zanimiva in je važno, da ima izdaja uvod, ki nam ob vseh začetnih težavah in napakah kaže dve stvari: 1. kako se je Jurčič loteval pisateljevanja in 2. kako je treba brati, da iz-

VIGRED

LETO XIII. LJUBLJANA, 15. JULIJA 1935 ŠTEV. 7./8.

PO KONGRESU...

Ali je mogoče, da so veličastni kongresni dnevi res že za nami? Ko smo se vse leto kakor otroci veselile na te dni, čeprav nismo vedele, kakšni bodo, a smo si predstavljale tako nekaj, kakor sv. ve-

Kardinal legat s svojim spremstvom ob odhodu s Stadiona

čer . . . Zdaj pa, ko so za nami, vemo, da so obnovili v nas vse najlepše dni našega osebnega, družinskega in javnega življenja.

Kakor v dneh naše najnežnejše mladosti je bilo, ko smo se pripravljale na prvi prejem sv. zakramentov, vse te kongresne dni; v katerokoli cerkev smo stopile, povsod oblegane spovednice, pred oltarji polno molilcev, pa govori, litanije; vse te je prijelo tako močno in globoko, kakor da si prvič ob materini roki na božji poti. Nič drugega nisi mogla, kakor da si se tudi sama pridružila vsem tem pobožnostim in molitvam. Kako živo si občutila pri tem resnično

pričujočnost Kristusovo v presv. zakramentu, ki ti jo je prej včasih blesk in sijaj nekako zabrisal. Prav tako nežno in prisrčno, lepo in mehko je bilo vse dni pri sv. obhajilu, kakor tedaj, ko si prvič pristopila h Gospodovi mizi. Ko si v poznih nočnih urah klečala pred izpostavljenim Najsvetejšim in čakala polnočnice, je bil pravi sv. večer in velika noč in binkošti, vse združeno in vse bolj sveto in veličastno, ker so klečali okoli tebe še tisoči tvojih sestra z istim občutjem in isto iskrenostjo. Nič utrujenosti, pa tudi ne razigranosti, ampak neka sveta resnoba in ubranost je ležala v nas in okoli nas, ko je pri polnočnici zavalovila vsa cerkev, da se dvigne k obhajilni mizi. Kakor med prvimi kristjani je bilo, ko so se vračale cele procesije s sklenjenimi rokami, kakor da drže Gospoda in Ga nočejo nikoli več izpustiti . . . Kar odveč so bile tiste zgodnje jutranje ure, namenjene kratkemu odpočitku; gnalo nas je na Stadion, kjer je Brezjanska Mati kraljevala in vse tako lepo pripravljala in urejevala za svojega Sina.

Tu pa je prišla tudi vnanjost in javnost do veljave. Kjerkoli si vstopila v stadionsko svetišče, povsod ti je bila ogromna tribuna z oltarjem tako blizu, da si že na pogled lahko sledila sv. obredom. Pa so te še zajeli zvočniki z vso svojo pripravljenostjo in si imela tudi v najoddaljenejšem kotičku vse govore, vse petje in celo cinglanje srebrnega zvončka pri povzdigovanju poleg sebe . . . Blagoslovljena tla ljubljanskega Stadiona, na katera je poklekalo sto in stotisoč kolon, na katera je zdrknila prenekatera solza! Blagoslovljene njegove stene, od katerih je odjeknila v govorih manifestacijskih govornikov, našega škofja in kardinala - legata večno stara in večno nova resnica o vernem in zvestem katolištvu slovenskega ljudstva in ki so slišale prisego sto in stotisočev, da hočejo taki ostati večno!

Ali se čudimo, da je prav našemu ženstvu ostala tako dobro v spominu beseda kardinala - legata, da »je evharistični kongres sicer končan, da pa bo trajala evharistična procesija dalje vse naše življenje . . .«

TO JĚ NAMREĀ NAIJVAŹNEJŠE, DA BODO NAŠE ŹENE IN MATERE PONESLE EVHARISTIĀNEGA KRALJA V SVOJE DRUŹINE, DA BODO NAŠA DEKLETA VSO DOBO SVOJEGA DEKLIŠTVA PREŹIVELE V BLIŹINI EVHARISTIĀNEGA KRALJA IN GA BODO PONESLE V NOVE DRUŹINE, NOVIM RODOVOM.

To je sad evharistiĀnega kongresa, ki ga Źene in dekleta ne smemo nikomur odstopiti.

KATOLIŠKO UDEJSTVOVANJE

ZGRADBA KATOLIŠKE AKCIJE

(Nadaljevanje).

Za Italijo n. pr. je pismo (od 30. marca 1930) kardinala Pa-cellija posebno važno: »Tudi zunaj KA v strogem pomenu so še druge ustanove, zveze in podobno, ki v občudovanja vredni različnosti svoje notranje zgradbe stremijo po ascetični izobrazbi; ali, ki se posvete va-jam pobožnosti, religioznosti in zlasti apostolatu molitve; ali, ki se po-svete krščanski karitativnosti v vseh njenih vajah in možnostih. Vse te tvorijo resnični dalekosežni apostolat na posamezniku in družbi in

Med mašo odposlanca sv. očeta, kard. A. Hlonda, dne 30. junija na Stadionu

sicer v oblikah organizacij, ki so prav tako različne kakor so končne-mu namenu prikrojene. Pa prav zaradi tega so od prave organizacije KA različne. Zaradi tega takih ustanov ne moremo brez nadaljnega imenovati KA. Pač pa jih lahko imenujemo kot prava in od previd-nosti hotena pomožna sredstva.«

Razlika med temi ustanovami in zvezami in KA je lahko raz-vidna. V resnici je: 1. KA strogo hierarhična. Ima organizacijo, ki se vsa in popolnoma naslanja na hierahijo cerkve. To gre prav do župnije kot do temelja. To v prej imenovanih organizacijah in zvezah ni uresničeno. 2. KA oskrbi svojim članom popolno šolanje.

Ne le religiozno in splošno, ampak tudi v nraavnih naukih in sociologiji in po poklicih različno. Svojska zgradba in številna podjetja moralne in socialne vrste, ki jih KA razvija, služijo za šolanje vesti in v dosego večje pripravljenosti, da se rešitev teh vprašanj izvrši v krščanskem smislu. 3. KA obsega v svojem programu vse vrste apostolata, dočim pomožna sredstva vrše le navadno versko šolanje ali le nekatera polja apostolata. Predvsem drugim se le te ne spuščajo v to, da bi posredno vplivale na nraavnost, šolo in življenje in tudi tega vpliva same ne vrše. V KA pa »ima apostolat in sodelavnost laikov na hierarhičnem apostolatu posebne oblike, ki odgovarjajo zahtevam današnjih dni« (nagovor sv. očeta na zastopnike Marijanskih kongregacij 30. marca 1930).

Jasno je torej, da skupni cilj in večkratni napotki svete stolice, zlasti v že prej imenovanem papeževem pismu na kardinala Bertrama in Segura »zahtevajo, da med temi ustanovami in KA« vlada obojestranska dobrohotnost in prisrčna enotnost; in da se obojestransko skupno delo »pospešuje, da se njihovo delovanje v prid dušam in Cerkve množi in uredi.«

Seveda pa je praktična vrsta take ureditve z ozirom na čas in kraj različna.

GLAVNI PROGRAM KA

Glavni program KA je v gotovem smislu vse obsegajoč, kakor je poslanstvo Cerkve vseobsegajoče. »Je apostolat in razširjanje dobrega v vsakeri smeri in v vsaki le možni meri « (Pij XI. 19. marca 1925)! Tako »niso izključene nikake oblike iz njenega dobrodelnega delovanja, kakorkoli le v katerikoli obliki spadajo k božjemu poslanstvu Cerkve« (pismo na kardinala Bertrama).

Smotri KA so seveda bistveno verski in nadnaravni. To pa je ne ovira, da ne bi razširila tudi nereligiozne delavnosti. To pa vedno takrat in le takrat, kadar in kolikor je treba z ozirom za in v dosego imenovanih smotrov. Naj imenujemo nekatera taka udestvovanja:

Religiozno udejestvovanje: KA daje pobudo in oporo za tako delovanje, ki ima posvetitev ali duhovni napredek za smoter. (Delavski duhovni dnevi, duhovne vaje, ljudski misijoni, verska zborovanja, romanja, skupni obisk sv. maše itd.)

V posameznem pospešuje:

a) *Evharistični apostolat*: KA potrebuje evharističnega mišljenja in življenja. Presveta Evharistija je vir duhovnega življenja in svetosti. Torej: apostolat velikonočnega sv. obhajila, sv. popotnice, prvega sv. obhajila, mesečnega spravnega sv. obhajila, vsakdanjega sv. obhajila, molitvenih ur, nočnega češčenja; evharističnih kongresov tudi po župnijah; končno vsega, kar se nanaša na kult Cerkve.

b) *Katehistični apostolat*: sodelovanje pri pouku v kateizmu v župniji (ob nedeljah, ob delavnikih, zvečer; pouk za sv. birmo, priprava na prvo sv. obhajilo itd.) v šolah (ljudskih in srednjih); potem s pospeševanjem in podpiranjem šol za katehiste. Ta sodelavnost pomeni posredovanje obsežnega in poglobljenega znanja božjih stvari z razširjanjem sv. pisma, liturgije, cerkvene zgodovine, papežkih okrožnic itd.

c) *Misijonski apostolat*: ta pomeni razširjenje evangelija med pogani in podpiranje papežkih ustanov za razširjanje sv. vere z molitvijo in prispevki.

d) *Apostolat za duhovske poklice*: s pospeševanjem »duhovskega dne«, da se pokaže veličina duhovništva, ne samo z nadnaravnega stališča, ampak tudi socialnega; s šolanjem cerkvenih strežnikov, cerkvenega pevskega zbora, s podpiranjem seminarjev, z ustanavljanjem prostih mest za siromašne seminariste itd.

(*Dalje prihodnjič.*)

G. Mali:

GOSPOD, RAZJASNI POT!

Vihar brezbožnosti divja,
objema nas prevar tema,
sovraštvo narode teži,
ljubezen proč od njih beži.

Zavrgli tebe smo, Gospod,
ki vir si milosti, dobrot,
zabredli v grešno smo temó,
zgrešili pravo pot v nebo.

O pridi spet med nas, Gospod,
razjasni nam življenja pot,
ljubezni in pokoja daj
in vrni upanje nam v raj!

Zveličar v sveti hostiji,
pripravi srca vseh ljudi,
da bodo vsi sprejeli te
in tebi posvetili se!

Ti bodi src in duš vladar,
domov, mladine poglavar!
O daj, naj Jugoslavija
bo v varstvu tvojega srca!

BLAGOSLOV MATERE PRI VPELJEVANJU

Cerkev je naša mati. Luč nadnaravnega življenja nam prižiga, s presvetim Rešnjim Telesom nas hrani, milosti nam deli, z večno ljubeznijo in dobroto nas ob-sipa, uči, svari in opominja. Že od svojega rojstva dalje posvečuje prav posebno skrb tudi materam, ki po volji vsemogočnega Stvarnika otrokom dajejo, ohranjujejo in varujejo telesno življenje. Dokaz posebne ljubezni Cerkve do matere je bla-goslov, ki ga jim daje po porodu.

Blagoslov matere pri vpeljevanju je zakramental. Zakramentali so sveta de-janja, ki jih je sveta Cerkev postavila, da z njimi blagoslavlja, posvečuje ali zarotuje. Ta sveta dejanja se imenujejo zakramentali zato, ker so zakramentom podobni. Za-kramentali nam zelo koristijo, ker v njih za nas moli sveta Cerkev.

Ta blagoslov se izvrši takole:

Mati pride s svojo spremljevalko v cerkev ali v zakristijo, vzame v roko pri-žgano svečo in poklekne. Sveča jo spomni na Jezusa, ki je luč sveta, in na Marijo, ki je pokorna Mozesovi postavi — prišla z božjim Detetom v tempelj. Duhovnik jo sprejme v koretlju in beli štoli, ki pomeni veselje Cerkve, ker je dobila novega vernika in radost matere, ker je rodila dete, ki je po svetem krstu božji otrok. Maš-nik jo z blagoslovljeno vodo pokropi, potem pa z molitvijo 23. psalma budi v materi zaupanje v Boga, ki je vse ustvaril, priporoča materi in otroku brezmadežno živ-ljenje in mater opominja, naj se zaveđa svojih dolžnosti in otroka tako vzgaja, da bo pri Kralju slave in Gospodu nebesnih čet z njim uživala večno srečo. Važen je ta opomin; zakaj strašno bo kaznoval »Gospod silni in mogočni, Gospod mogočni v boju« tiste žene, ki so prišle v zakon iskat naslad, žrtev in bremen pa se branijo; ki sprejmejo iz božjih rok le toliko otrok, kolikor jih same želé, druge pa odkla-njajo ali jih celo pod svojim srcem umoré. Ko duhovnik moli: »Ta bo prejela blagoslov od Gospoda in usmiljenje od Boga, svojega Odrešenika; zakaj to je rod tistih, ki iščejo Gospoda,« povdari ponovno resnico, da bo le tista mati dosegla večno plačilo, ki bo v svojem poklicu zaupala v Boga in izročila skrb za svojo in otrokovo prihodnost božji previdnosti. Nato položi duhovnik levi konec štole materi na roko in jo pelje v cerkev s pomenljivimi besedami: »Vstopi v cerkev božjo, počasti Sina blažene Device Marije, ki ti je dal rodovitnost.« Spomni jo, naj se zahvali Kristusu, ki jo je poklical v sveto materinsko službo, jo blagoslovil in po njej podaril življenje otroku. Posnema naj največjo mater, Device Marijo, da bo prišla v nebesa.

Ko pride mati pred oltar, poklekne. Duhovnik pa prosi z besedami: »Gospod usmili se, Kristus usmili se, Gospod usmili se« in z Gospodovo molitvijo, ki jo začne moliti glasno in nadaljuje tiho, zanjo božjega varstva in milosti, da bi mogla svoje dolžnosti prav spolnjevati. Vpeljevanje zaključi duhovnik s prelepo molitvijo, v kateri prosi, da bi Bog, ki je bolečine vernih mater spremenil v radost, mater in otroka varoval greha, po smrti pa ju na priprošnjo božje Matere sprejel v nebeško domovino. Resnično, Bog je bolečine vernih mater spremenil v radost, ker je Kristus postavil zakrament svetega krsta. Kakor hitro oblije otroka krstna

voda, se mu izbriše izvorni greh, božji otrok postane, pravico do nebes dobi in s Kristusom in Cerkvijo se združi.

Nato duhovnik mater še z blagoslovljeno vodo pokropi in ji govori: »Mir in blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta in Sina in svetega Duha naj pride nate in naj na tebi vedno ostane. Amen.«

Pogled na narodne noše med mašo odposlanca sv. očeta na Stadionu 30. junija.

V nekaterih krajih je zelo lepa navada, da prinese mati, ki pride k vpeljavanju, tudi otroka s seboj v cerkev; zato mu duhovnik po vpeljavanju matere da poseben blagoslov, v katerem prosi Jezusa, ki je sam bil otrok in otroke, ki so prišli k njemu, blagoslovil, naj blagoslovi tudi tega otroka, ga varuje zlobe, da bo rasel v starosti, modrosti in milosti in njemu ugajal.

Tako sveta Cerkev blagoslavlja in povečuje materinstvo. Tako povdarja ta zakramental dostojanstvo krščanske žene. Zato so naše verne matere ta blagoslov zelo cenile. Z živo vero v srcu so vedno po porodu hitele v cerkev, Bogu darovale sebe, svoje bolečine ob porodu in otroka. Po zgledu Device Marije, ki je pokorna

Mozesovi postavi — prišla v tempelj in opravila dar očiščevanja, so se zahvaljevale pred oltarjem Bogu za srečen porod, za varstvo in pomoč in za zakrament svetega krsta, v katerem je bil njih otrok, ki je bil omadeževan z izvirnim grehom, prerojen v božjega otroka. Danes se mnogo mater več ne zmeni za ta blagoslov; zato veje iz njih smrt in prekletstvo namesto ljubezni in življenja.

Nekateri trdijo, da mati ob porodu greši; zato mora k vpeljevanju, da se očisti greha. Sklicujejo se na očiščevanje, ki so ga morale opraviti izraelske matere po porodu. Po Mozesovi postavi so bile po porodu nečiste; zato niso smele v svetišče, ako so rodile sina, 40 dni, ako hčer, 80 dni po porodu. Ko je ta doba pretekla, je morala vsaka izraelska žena priti v tempelj in darovati žgalno in spravno daritev. Premožni so darovali jagnje, revni dve grlici ali dva goloba. Posebna postava je bila določena za moške prvorojence. Po božjem ukazu so bili vsi moški prvorojenci izbrani za božjo službo v templju. Tako je določil Bog tedaj, ko je na njegovo povelje angel-maščevavec pokončal vse egiptovske prvorojence. V dobi očakov so res prvorojenci opravljali službo božjo. Pozneje pa je Bog za duhovniško službo izbral Levijev rod. Od tedaj so morali starši z drugih rodov svoje moške prvorojence prinesiti v tempelj in jih tam odkupiti z darom petih seklov, kar je imelo vrednost od štirih do pet dinarjev. Pokorna tej postavi je nesla tudi Marija Jezusa 40. dan v tempelj, darovala dar očiščevanja in ga odkupila. Ta postava ni trdila, da je žena, ki je živela v veljavno sklenjenem zakonu in porodila, grešila, ampak je vsako izraelsko mater spomnila, naj se zaveda, da je rodila dete, omadeževano z izvirnim grehom. Trditev, da se žena pri porodu osebno pregreši, v svetem pismu in utemeljena; zato jo je nemogoče spraviti v sklad z naukom svete Cerkve.

Bog hoče, da se po urejenem zakonskem življenju človeški rod množi in ohranja. Rodnja in vzgoja otrok je glavni namen zakona. Žena, ki živi z možem v veljavno sklenjenem zakonu in porodi, ne le da ne greši, ampak stori zaslužno dejanje, ker izpolnjuje voljo božjo.

Pri vpeljavanju torej Cerkev po duhovniku ne očiščuje od greha, ki bi naj ga mati storila ob porodu — to mnenje je zmotno — ampak povečuje materinsko dostojanstvo, ki so ga vredne le tiste matere, ki s tiho vdanostjo sprejemajo iz božjih rok nova človeška bitja ob spočetju in jih z ljubeznijo nosijo pod svojim srcem, dokler ne zagledajo ob rojstvu luči sveta. Z blagoslovom mater po porodu se sveta Cerkev z njimi zahvaljuje za božje potomstvo in jih spominja na plačilo, ki ga bodo deležne le one matere, ki v zakonu izpolnjujejo voljo božjo. Nezakonskim materam pa sveta Cerkev tega blagoslova ne daje.

V VISOKA OBZORJA

V visoka obzorja me vodi pot:
strma in drobna, ob morju se vije,
a bela luč ciljev visokih v njo sije,
da varna je tesna stopinja zablod.

»V visoka obzorja« poje korak.
Izvoljenim le so se razodela,
izvoljenim pesem visoko zapela,
razgrnila njim svetlobo in mrak.

V visoka obzorja! Valovi morja
me pluskajo k tlom, v pesek in prst.
A moram! Moram ko mlada brst
v pomladno sonce, v visoka obzorja.

M. Krumpak:

V VRTU BELIH IN RDEČIH ROŽ

Na Alojzijevo je bilo. S Stanko sva odhajali iz domače cerkvice. Objela naju je cvetoča junijska narava. Molče sva hodili.

Teško pretrgam molk in rečem: »Stanka, naš Milko te pozdravlja in prosi za odgovor na tisto vprašanje, ki ti ga je stavil tam pred Marijinim znamenjem na vasi in ni dobil odgovora. Prav nič ne vem, kakšno vprašanje misli. Meni kot svoji sestri ni o tem ničesar omenil.« — »Vedi torej zdaj«, mi pravi. »Prosil me je čistih rdečih rož. Samo te besede sem čula: Stanka, tvoja čista bela duša je vzrok, da si ti prva, ki te prosim: Daj, pojdi z menoj po trnjevi poti življenja. Glej dom imam . . . Nisem čula nadaljnjih besed več. Zbežala sem v svojo izbico in pokleknila pred podobo Brezmadežne. Za najin pogovor z nebeško Mamico je vedel še samo eden, tisti, ki je vodil moje majske steze, tedaj, ko viharji najhuje besne . . . In danes mi je dal moj večni odgovor. Od Njega sem že davno dobila zaročni prstan v dušo. Vedi, grem v samostan . . . Jezus je bil in bo Ženin moje duše. Zanj zapustim vse svoje upe. Milkotu reci samo to: Bodi srečen z drugo! Za tvojo srečo bom vedno molila.«

Solze mi privro na te besede.

Je pač močan sij iz tabernakelja, ki ustvarja velike požrtvovalne duše.

ROZVITA FRANKOVA

Zgodba človeških src iz dobe katoliške reformacije.

(Nadaljevanje.)

Rozvita je kakor cvet sredi sončne ograde. Vsa hiša doktorja Verbiča je je polna in z Estero sta kakor sestri, samo da je Rozvita temnejše polti, temnejših las in nekoliko bolj vitka, dočim je Estera bolj svetla in se ji prej pozna dekliška polnost. Toda Rozvita je sonce. Vse okoli nje je sam smeh, je živa porednost združena z največjo nežnočutnostjo, tako da Estera ob njej raste in ob njej boljša postaja. Kot edinica, je bila v mestu vse preveč razvajena, sedaj jo trdnost njene sogojenke kakor od daleč napolni z vonjem in rezkostjo dalmatinske burje in Estera se rada vkloni; sedaj rajše uboga kakor kdajkoli poprej in gospa Uršula je vsa prijetno presenečena nad to izpremembo.

Na dvorišču. Domači hlapec je pravkar s slamo zdrgnil konja, ki je bil nekoliko poten od ostrega pojezda gospoda doktorja. Rozvita strašno ljubi živali, ljubkuje jih, kjer le more in naj so to grlice v sobi gospodične Apolonije, najsi je to njen bernardinec, ki ji sledi kamorkoli se prestopi. Ko vidi, kako hlapec konja spusti, da sam odide v hlev, jo prevzame želja nekaj posebnega storiti. In sladko, kakor zna to le ona, zakliče proti hlevskim vratom »Eri«. Konj obstane kakor ukopan, striže z ušesi in ko ona še enkrat ponovi »Eri« se obrne in kar drhte v krasnem galopu gre za glasom ljubega bitja. Na koncu dvorišča ga čaka Rozvita, se ga oklene okrog vratu in kar v domačem krilu se bliskoma zavrti na konja in brez sedla, držeč se za grivo, nagovarja konja k vedno hitrejšemu teku. »Eri« uboga. Pogumno sedi Rozvita kakor ulita na njegovem hrbtu, hlapec pa je bled od groze, ker pozna muhastega konja. Toda njegova roka in Rozvitina, to je dvoje svetov. Prva roka je svet resničnosti in trdega dela, roka Rozvitina je za Erija dežela sanj in svet pravljič, zato uboga to otroško roko, ki se igra z njim, kakor s čudovito lepo igračo.

Posli jo vsi obožujejo, spletična Mara je nanjo itak neprestano ljubosumna, toda streže ji tako, da noben suženj ni bolj vdan svojemu gospodarju, kakor Mara temu otroku, ki dorašča. Kuharica Jedert je vsa vesela, kadar pride v kuhinjo. Sicer na videz jezno mrmra in govori nekaj o obeh »rogačih« toda naposled, ko že Rozvita z Estero vred hoče oditi, Jedert naenkrat reče: »No, naj bo, da bojo gospo-

dični pridni.« In že pride od nekje kos okusnega kolačka ali kake druge sladkosti, ki ugaja dekliškemu okusu. Obe že poznata to navado dobre Jederti, ki jo sicer vsi kličejo Jera, le gospa in ona sama se trdovratno držita gosposkega načina, in zato večkrat namenoma nagajata in preizkušata Jerino potrpežljivost, sklep in zaključek je vedno enak: Rozvita in Estera dobita sladkost za pod zob.

Starejši hlapec, ki je že dolga leta pri doktorju Verbiču, se je o priliki spozabil, zašel v družino, se opil in izostal cela dva dni. Slučajno je bil dr. Verbič tedaj klican na deželo k nekemu odličnemu bolniku in le nerad se je prepustil roki še neizkušenega mlajšega

Z zmagoslavne poti Marije Pomagaj z Brezij na evharistični kongres:
Pozdrav v Trzinu pri Domžalah

hlapca. Silno jezen je povedal družini, in seveda tudi gospej Uršuli, da mora hlapec čim se vrne, takoj od hiše, naj ga kar ona izplača. Toda dr. Verbič ni računal »s tem malim«. Vsi so jo imenovali med seboj »ta mal« zato, ker je bila sprva kakor kak deček in tako ji je to ime ostalo v njeno dekliško pomlad. Ko je Rozvita zvedela, da je stari hlapec odpuščen, ji je bilo hudo do solz. Prosila je gospo Uršulo, ki jo je vzljubila kakor svojo mater, naj prizanese staremu služabniku, toda gospa Uršula ni upala tega storiti, izplačala je hlapcu, kot ji je mož naročil. Rozvita pa čaka na vrhu stopnišča, zašepče odhajajočemu samo besede: »Počakajte dva dni v hlevu«. Ves presenečen stari hlapec obstane, nato pa reče eno samo besedo: »Bom«.

Dr. Verbič je prišel domov in gospa Uršula mu je povedala, da je starejši hlapec izplačan. Rozvita, ki je bila »slučajno« pri tej priliki navzoča je samo poslušala. Dr. Verbič vpraša: »No in?« In Rozvita povzame: »No, in — čaka že dva dni v hlevu, da bi ga gospod dr. Verbič, veleučeni zdravnik mesta Ljubljane zopet sprejel nazaj v službo.« Dr. Verbič po stari navadi, nevede kaj bi storil pravi: »No, in?« in Rozvita nato: »No, in mu grem povedat, da je res.« Dr. Verbič se nasmeje prav iz dna srca posrečeni priprošnji in od tistega časa nobeden mestnih patricijev ni imel bolj zvestega služabnika nego on.

Posebno poglavje v hiši gospe Urušle dr. Verbičeve tvori branje sv. pisma. Lepi so ti večeri, ko je vsa družina zbrana v gospejini sobi in ona z jasnim glasom bere v sladkem domačem jeziku knjigo sodnikov od Helija in njegovih hudobnih sinov, o sodniku Samuelu, za tem pride prečudno lepa knjiga kraljev, o nesrečnem kralju Savlu in o Jonatanu in Davidu, o njunem zvestem prijateljstvu, ki je neločljivo in za zmeraj ostane, tako da Rozvita polglasno vzdihne proti Esteri: »Ti Jonatan, jaz David« in se dr. Verbič polglasno nasmehne, kazoč s prstom naj bo tiho. Estera, ki v hipu razume, da ju veže prenežna ljubezen, se je tesno oklene in poglasno zašepeče nazaj Rozviti na uho: »Jaz Jonatan, ti David.« Ko gospa Uršula neha brati, najde obe deklici objeti v sladkem snu.

Nekega dne, šlo je že na večer, se začuje iz pritličja čisto poseben glas, ki ga Rozvita do tedaj še ni bila čula. Pronicav, jasen, oster in zaeno mehak, prijeten in ves nenavaden. Ko ga gospa Uršula začuje, takoj vstane in je vsa bleda in isti hip hiti že k vratom in na vratih se srečata: Neznani in ona. In ta Rozviti »neznani mož« je Dominus Georgius Dalmatinus — Jurij Dalmatin, predikant — iz mesta sicer izgnan, pa se je vendar vrnil, da še enkrat obišče svoje najljubše prijatelje. Gospa Uršula mu je dehnila poljub na roko.

Zvečer. Pri tesno zaprtih vratih, sede dr. Verbič, gospa Uršula, Jurij Dalmatin in še dvoje patricijev, ki jima je bil Jurij Dalmatin sporočil, kje se nahaja. Poltiho govore o preganjanju protestantov in se medsebojno bodre, da pride tudi zanje lepša bodočnost. Gospa Uršula je prevzeta od njegove besede in še bolj od njegove navzočnosti. Naenkrat se obrne Jurij Dalmatin in pogleda v obraz in pravi: »Pravkar se domislim. Videl sem bil preje dvoje deklet, ki bosta skoraj dorasli. Ali je bila že Estera in ona druga pri konfirmaciji?« »Ne še,« odgovori gospa Uršula. »Sama si ne upam pripravljati otrok

na ta veliki trenutek in naši apostoli so vsi pregnani.« »To se mora čimpreje zgoditi; jaz pošljem enega najbolj zvestih, da ju pouči, da se dekleti čimpreje udeležite skrivnosti Gospodove.« Drugo jutro je Rozvita zaman povpraševala, kje je neznani gospod s tistim posebnim glasom. Gospe Uršule celi dan ni bilo na izpregled, zakaj Jurij Dalmatin je bil navsezgodaj odšel in preveč je bilo vsega za ubogo žensko srce.

Čez teden dni je dr. Verbič sprejel predikanta srednjih let, ki ga je bil poslal gospod Jurij Dalmatin. Ime mu je bilo Amadeus. Govoril je izbrano, skoro vedno s poltihim glasom in obe dekleti sta ga radi poslušali. Pripovedoval je iz zgodb sv. pisma tako živo, gladko in umel z vso neposrednostjo prikazati pred oči čudovito življenje Gospoda Jezusa. Ko pa je govoril o Cerkvi in o besedah »Ti si Peter Skala in na to skalo bom sezidal svojo cerkev in peklena vrata je ne bodo premagala« je postal njegov glas rezek, jel je govoriti o papistih, o strupenih papežnikih in je nato primerjal s prožno in zvedljivo besedo katoliško Cerkev veliki babilonski nečistnici, kateri preti pogin in zadnje razdejanje. Skratka te ure so postale dekletoma najljubše, zakaj v brušenem kozarcu tudi manj dobro vino prijetno diši in se zdi okusno. Rozvita je zvedela, da je bil Luter Martin velik mučenik in da je bil pravi prerok in poslanec Gospodov, in ker je ljubila vse, kar je junaškega, ji je ta slika junaka upornika, pobornika za sveto pravico in Evangelij čisto resnico, postala ljuba in draga. Sicer je tu in tam dvomeče pomislila, kako da je teta Apolonija, o kateri vsi v hiši vedo, da hodi vsak dan v katoliško cerkev, kako da je prav teta Apolonija tako dobra in usmiljena z reveži, tako nežna in pozorna, ko je ležala ona, Rozvita, teden dni bolna. Toda gospod Amadeus je znal vse te dvome razpršiti, podučil je dekleti, da ima včasih tudi zlo in zmota na sebi blesk dobrote in resnice in tako imajo tudi papežniki marsikaj, kar se vidi kot resnica in dobrota, je pa zlo in zmota. Tako se je hitro bližal dan, ko bosta potrjeni — konfirmirani. Ni bilo še določeno, kje se bo to izvršilo, mogoče v zasebni kapeli grofa Attemsa, če pa bi ne bilo tam prilično, bodo doma napravili v eni izmed sob hišno kapelo, kjer se bo vsa slovesnost izvršila.

Na predvečer konfirmacije. Rozvita je sama. Razmišlja o večerji Gospodovi, premišljuje vse, karkoli je gospod Amadeus povedal o tej skrivnosti, toda v srcu je vseeno tako čudno prazno, vse je zavito v neko otožnost, skratka Rozvita temu imena ne ve, samo to čuti, da ni prav nič ganjena in to se ji je zdelo precej bistveno. Nato pomisli

na krasno obleko, ki jo bo jutri imela in je za hip nekoliko potolažena. Potem pa se sama sebe kara, da je tako hladna in da more ob tako svetih trenutkih misliti na take posvetne stvari. Ko se spravlja k počitku, še enkrat stopi k postelji Esterini in njo vpraša, kako ji je pri srcu. Estera le dremotno odgovori, da je sedaj zaspana in bo že jutri povedala. Tako ostane Rozvita sama s svojimi pekočimi dvomi, s svojo hladnostjo in svojo otožnostjo. Že leže v postelji še enkrat sklene roke in moli tako kakor jo je bila naučila spletična Mara in se domisli tudi one molitve: Pod Tvoje varstvo pribežimo o sveta Božja Porodnica . . . Da, tega gospod Amadeus nikoli ni omenjal, Ljube Gospe in Matere božje, saj ima vendar ona Dete v naročju, saj nam Ga je ona dala in kako milo se to čuje »Pod tvoje varstvo« in Rozvita že prehaja v sen in v snu vidi Gospo, kako jo ljubeče sprejema v svoje varstvo in kako se Jezus nasmilja raz njeno levico. Še enkrat v snu reče sama sebi v potrdilo; »Da, tako je prav, pridem pod Tvoje varstvo« in Rozvita že trdno spi.

Slavnost se je izvršila v stanovanju gospoda dr. Verbiča. Zadnjo prostorno sobo so preuredili v kapelo; v ozadju je visel velik križ, stene so bile vse odete v dragocene preproge, tam spodaj, kjer je bilo stojalo za gospoda Amadeja, sta bila postavljena tudi dva klečavnika, okrašena z mirto. Navzoče je bilo mnogo gospode, odličnih patricijev in nekaj plemstva. Gospod Amadeus je izgledal zelo svečano, govoril je v izbranih besedah o večerji Gospodovi in da je vse to le v Njegov spomin postavljeno, nato mu je prešla beseda v ostrejši naglas, ko je govoril o preganjanju pravičnih in čistih in da jih bo že Gospod potrdil in da velika babilonka - nečistnica sicer zopet dviga svojo glavo, da pa ne bo več dolgo in bo čista luč evangelija zmagala.

Sledile so različne molitve, nekaj psalmov, boječe in prisiljeno je izzvenela pesem Martina Lutra: »Da silen grad je naš Gospod . . .«

Za tem je sledilo obhajilo in zaprisega. Rozvita je blede, vidi se ji, da je vsa resna in pri stvari. Estera je zadivljena nad lepoto sobe, nad odličnimi gosti in je radostna sebe in svoje obleke.

Tisti dan je v hiši dr. Verbiča živahno vrvenje. Svečan obed zaključuje jutranjo slovesnost in za sklep pokloni grof Attems vsaki izmed gospodičen v dragocen okvir vdelan izrek, ki sta si ga Estera in Rozvita izvolili za življenje. Esterin se glasi: »Ne bojte se, jaz ostanim z vami vse dni do konca sveta«. Rozvita pa si ga je izbrala iz visoke pesmi, čisto kratek: »Semper tua - vedno tvoja«.

Rozvita in Estera sta od tistega dne naprej odrasli.

(Dalje prih.)

PESEM BREZDOMCA

Iz dneva v noč iz noči v dan
od sile okrutne v dalje sem gnan ...
Vse bele sem ceste prehodil,
vse ozke stezice prebrodil.
Na tujem sem nebu si zvezdice štel
sem mislil, da morda tam srečo bom vjel!
Pa se je zvezda za zvezdo utrnila,
le mojim očem je svoj blesk zapustila.
Tako sam, brezdomec, si srečo iskal!
So v tuji me zemlji ljudje srečevali
in prvi so druge povpraševali:

— Ste videli srečo v njegovih očeh? —
Na ustna mi lezel je bridek nasmeh ..
Iskal sem jo, da, a našel pač ne, —
kaj vendar si mislite, tuji ljudje!
Če zvezde ugasle so blesk mi pustile,
zato pač oči še niso užile
sreče nemirne blagost!
Zdaj tiho gre v tihe poljane.
Tam zame so širne sobane,
s sinjim obokom obdane,
Tam sreče brezdomca sladkosti.

ŽENSKA STANOVSKA ZBOROVANJA

NA EVHARISTIČNEM KONGRESU

Kakor za moške je bilo tudi za ženstvo preskrbljeno, da je imelo svoja stanovska zborovanja v raznih dvoranh, kjer pa je bilo število zborovalk preveliko, pa na prostem. Na devetero krajih so zborovale naše žene in dekleta; na vsakem zborovanju so bili trije govori. Prvi govor je podal težave stanu, ki nastajajo, ker manjka pravega Kristusovega duha, potem pa tudi sredstva, ki odstranijo te težave. Drugi govor je zborovalke usmerjal v evharistično življenje. Tretji govor pa je podal smernice za udejstvovanje v K A.

MATERE so zborovale v Alojzijevišču. Stanovski govor z naslovom »*Blagor telesu, ki te je nosilo*« (Luk. 11, 27) je imela ga *Franja Brodarjeva* iz Hrastja pri Kranju. Evharistični govor »*Kje hočeš, da ti pripravimo velikonočno jagnje?*« (Mt 26, 17) je govoril preč. g. dr. *Tomaž Klinar*, stolni kanonik in župnik. Akcijski govor je imela ga *Asta dr. Basajeva* z naslovom: »*Tvoji otroci so kot oljkove mladike okoli tvoje mize.*«

KMEČKA DEKLETA so imela svoje zborovanje na obsežnem lichtenturnskem dvorišču. O stanovskih težavah pod naslovom »*Pametne device so vzele olja v posodicah s svetilkami vred*« (Mt 25, 4) sta govorili gdč. *Marica Zelenik* s Hajdine pri Ptujju in gdč. *Nežka Andrluh* iz Šmarij pri Jelšah. Evharistični govor z naslovom »*Glej, dekla sem Gospodova*« (Lk 1, 32) je imel preč. g. *L. Šavelj*, lazarist. Tretji govor »*Dobrodelnosti in miloščine pa ne pozabite*« (Hebr. 13, 16) pa gdč. *Donata Capuder*, visokošolka.

DELAVSKA DEKLETA so se zbrala k zborovanju v dvorani Lichtenturnovega zavoda. Prvi govor: »*Pridi k nam tvoje kraljestvo,*« (Mt 6, 10) je imela gdč. *Anica Knific* iz št. Vida nad Ljubljano. Drugi govor preč. g. *Valerijan Učak* prior nemškega viteškega reda, z naslovom »*Mizo si pripravil pred mojim obličjem*« (Ps 22, 5). Tretji govor gdč. *Kristina Hafner*, učiteljica z Jesenic »*In vlil je v njegove rane olja in vina*« (Lk 10, 34)

OBRTNIŠKA IN TRGOVSKA ŽENSKA MLADINA je imela svoje stanovsko zborovanje v turistovski kapeli v Vzajemni zavarovalnici. Govor z naslovom: »*Boljše je zate, da prideš z enim očesom v življenje*« (Mt 18, 19) je imela gdč. Viktorija Kretič. Govor z naslovom »*Glejte, ženin gre! Pojdite mu naproti!*« (Mt 25, 9) je imel preč. g. dr. J. Pogačnik. Govor z naslovom »*Zaupajte, jaz sem svet premagal*« (Jan 16, 23) je imel preč. g. duh. svet. M. Škrbec.

SREDNJEŠOLKE z govori »*Kdor od očeta nauk sliši in se da poučiti*« (Jan 6, 46) gdč. Marija Breznik iz Ihana, »*Gospod, daj nam vselej tega kruha*« (Jan, 6, 34) preč. g. dr. J. Kotnik in »*On je bil svetilka, ki je gorela in svetila*« (Jan 5, 35) ga. Pavla dr. Bežičeva so zborovale v telovadnici pri uršulinkah.

VISOKOŠOLKE z akademsko izobraženkami so zborovale v dvorani I. pri uršulinkah. Stanovski govor »*Začetek modrosti — strah božji*« (Ps 110, 10) je imela gdč. Slava Lipoglavšek, visokošolka; evharistični govor »*Angelski kruh je užival človek*« (Ps 77, 25) preč. g. dr. A. Snój, akcijski govor »*Kdor pa bo postave spolnjeval in učil, ta bo velik v nebeškem kraljestvu*« (Mt 5, 19) pa ga. dr. Malka Šimec.

URADNICE vseh vrst so zborovale v dvorani II. pri uršulinkah. Govori: »*Videl nisem pravičnika zapuščenega*« (Ps 36, 25) gdč. Anica Novakova; »*Naš Bog — naše pribežališče*« (Ps 45, 2), preč. g. dr. I. Aleksič: »*Če te posluša, si pridobil svojega brata*« (Mt 18, 15), gdč. Albina Bajdova.

Vsa ta stanovska zborovanja žena in deklet so se vršila 29. junija ob 10ih dopoldne. Učiteljice, ki so bile ta dan v jutranjih urah zaposlene pri skupnem obhajilu šolske mladine na Stadionu in služkinje, ki so v dopoldanskih urah neobhodno potrebne v domovih, pa so prenesle svoji zborovanji.

SLUŽKINJE so imele svoje zborovanje na sv. Petra in Pavla popoldne ob pol petih na dvorišču Alojzijevišča. Imele so nastopne govore: »*Kar je slabotnega na svetu, si je Bog izvolil*« (1. Kor 1, 27) gdč. Hani Godeša. »*In hodil je v moči tiste jedi*« (3 Kr 19, 8) preč. g. p. Teodor Tavčar. »*Kar ste storili kateremu izmed teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili*« (Mt 25, 40) gdč. Anica Lebar.

UČITELJICE so zborovale 30. junija ob osmih v turistovski kapeli v Vzajemni zavarovalnici. Imele so te-le govore: »*Jezus je delal in učil*« (Apd 1, 1) gdč. Štefanija Schubert, učiteljica; preč. g. p. Odilon, kapucin »*Gospod, daj mi vode, da ne bom žejna*«, (Jan 4, 15); »*Sin človekov ni prišel, da bi se mu streglo, ampak, do bi on stregel*«, (Mt 20, 28), gdč. učiteljica Ivanka Cegnar.

Vsa zborovanja so bila nad vse pričakovanje dobro obiskana in so se izvršila v najlepšem redu, za kar so z vso vnemo skrbela predsedstva zborovanj. Pri nekaterih zborovanjih so zborovalke med govori tudi pele evharistične in Marijine pesmi. Na koncu vsakega zborovanja je zastopnik prevz. g. škofa sprejel slovesne obljube zborovalk, da bodo v svojem stanu skušale izboljšati razmere v Kristusovem duhu, kakor uče papežke okrožnice, da bodo črpale iz evharističnega vira moči s prejemanjem sv. obhajila kar mogoče pogosto, da se bodo z vso vnemo postavile v službo KA, kakor to zahteva njihov stan. Vsaka zborovalka je dobila v roke list s tiskanimi obljubami, ki ga je odnesla domov in naj ji v mašni knjigi ostane trajen spomin na evharistični kongres in spomin, da bo obljube tudi v življenju izpolnjevala.

JOHANNES JOERGENSEN

Ko smo leta 1926. obhajali 700 letnico smrti sv. Frančiška Asiškega, se je slavni njegov pevec, Johannès Joergensen, odzval povabilu katoliškega dijaštva v Ženevi, v mestu narodov, v škofiji sv. Frančiška Saleškega in nam zapel svojo najlepšo in najljubšo pesem o asiškem ubožcu. Kako bi se ne spominjala trenutkov, ki sem jih preživela v njegovi bližini, se ogrevala ob njegovih besedah, ko nam je s toliko preprostostjo, toliko znanostjo in ginljivostjo v lepi francoščini ta velikan severa govoril o velikanu - svetniku!

Danski konvertit, Jahannès Joergensen, je kot mlad pisatelj zajet od vsega, kar književnost pozna slavnega in najbolj brezverskega. Hipoma pa pretrga z ateizmom in materializmom in najde, najprej v okolici Beurona, na to pa pod toplim asiškim soncem katoliško vero, od katere zdaj že dolgo živi. Svoje notranje boje nam popisuje z odkritosrčnostjo, ki ne more varati. V njegovih delih o Italiji, o sv. Frančišku, sv. Katarini, blaženem Colombiniju, knjiga Poti, najdemo več kot očarajočo poezijo, najdemo pokrajine sonca za dansko dušo; povsod pa isto globoko odkritosrčnost.

Gledam sliko pesnikove hiše v Asiziju, ki ima mesto in dolino ob svojem vznožju. Preprosta in skromna stoji tam prav zadaj nad starim zidom, nad stopnicami, palačami, cerkvami in stolpi, skoro na vrhu hriba. Nekaj višje, na griču, so razvaline mogočne trdnjave, kjer spe pokopani davnih stoletij vojni nemiri.

Raz balkon svoje delavne sobe se sklanja pesnik: pred njim stare strehe, za njim knjige, vse v lepem redu. Ko ga tako gledam, se mi zdi, da bo vsak hip švignila njegova misel, kot lastavica, se dvignila in splavala v rajsko svetlobo, ki obliva veliko dolino v krogu teh gorá. To je blagoslovljeno zatišje, katero si je pesnik pridobil za svoja zrela leta, ki bodo, če Bog da, še številna in bogata.

Johannès Joergensen dolgo tava od rojstne danske dežele po potih in stranpotih Nemčije in Francije in še Italije. V Asiziju se nemirni romar ustavi. Tu ga med zidovjem in cerkvami čaka božjega miru gotovost, sv. Frančiška blagoslov.

Asizij in sv. Frančišek sta postala središče misli, dejanj in — rekla bi — pridigovanj velikega danskega pesnika. Njegovo spreobrnjenje in potovanja so nam znana. In njegovo življenje dijaka v tisti Nemčiji, katero najprej tako goreče ljubi, od katere se pa razočaran obrne, ko mu svetovna vojna pokaže njen pravi obraz? Lepa knjiga »Zvon Roland«, posvečena Belgiji - mučenci, za vedno zapečati to prekinjenje. »Vita vera« nam pripoveduje njegova dijaška leta, njegove boje. Nadaljevanje tega romana, resnega in treznega, kjer se pisatelj trudi zabrisati sled za seboj, je »Knjiga Poti«. Po dobrih prevodih je svetovna literatura prodrla še globlje v pesnikovo notranjost.

Če listam italijanski prevod čudovito lepega dela »Onstran morja«, se mi zdi, da diha iz vsake strani neko frančiškansko veselje, ponuja se mi sveži vir, da pijem in pijem. Z Joergensen-om grem v sveto deželo, v Betlehem, Puščavo, Galilejo, Karmel in Jeruzalem. Po Gospodovih stopinjah je sv. Frančišek najboljši vodnik.

Med številnimi življenjepisci sv. Frančiška Asiškega je Johannès Joergensen (1909) brezdvomno tisti, ki se mu je najbolj približal. Svetnika samega slišimo govoriti, resnične poteze njegovega žarečega obraza gledamo. Takega pa nam more prikazati le pesnik — in pesnik, čigar srce je ginjeno, preden so zadeti možgani. In tak pesnik je Johannès Joergensen, ki v svoji mladosti sanja o slavi, o geniju, na ta pa se zbudi — vstane in gre ter se opasa s preprostim pasom tretjerednika.

GOETHEJEVA SLIKA

(J. Joergensen »Knjiga o Goetheju«, po franc. prevodu Peleasa)

Znan je portret W. Friderika »Goethe na Gickenhahn-u.« poleg Ilmenau. Stari pesnik sedi na klopci pred svojo lovsko kočo vrh hriba. Lasje so mu sivi, roke prekrizane, srepo gleda pred se. Pol stoletja poprej, nekega septemberskega dne, je napisal na notranjo steno kočje tisti nesmrtni stih: Über allen Wipfeln . . .

Zdaj pa na svoj 82. rojstni dan, osemdesetletnik zopet gleda pesem mladeniča tridesetih let. Celo dolgo življenje je že od takrat poteklo in mnogo jih je odšlo, da se spočijejo: Friderika Brion in Šarlota Kestner, Katarina Schönkopf iz Leipziga in Lili Schonmann iz Frankfurta, gospa von Stein in Kristina Vulpis, zakonita žena zadnjih deset let njegovega življenja in prav pred kratkim tudi še prijatelj pesnikove mladosti, zvesti vojvoda Karel Avgust. V kostišču v Weimarju, se je bil Goethe ustavil, držeč v roki lobanjo Schiller-ja gledal prazne očesne dupline, odkoder je skozi žive in svetle oči zažarela nekoč pesnikova duša. Vse je preživel Goethe in njegove trepetajoče ustnice so lahko ponavljale: »Warte nur, bald ruhest auch du!«

Stieler, ki je napravil Goethejev portret za kralja Ludovika Bavarskega, je čutil v starčkovem obrazu isto bolešno čuvstvo, da mora še živeti. V Weimarju so proti temu lepemu izrazu portreta protestirali in izjavili, da je »anti - goethejski.« V njegovem dnevniku pa imamo pesnikovo lastno pričanje o tem obisku na Gickenhahn-u. Ni bilo na rojsten dan, marveč na predvečer rojstnega dne, ko je napravil to romanje. Po kratkih astronomskih in vremenskih opombah je Goethe napisal v svoj dnevnik: »Vstal zgodaj zjutraj ob pol 5h. Zajtrkoval z otroki (vnukoma Wolfgangom in Walterjem). Obisk blagajnika Mahr-a. Friderik (sluga) je šel z otroki na izprehod čez hribe in tudi na Gickenhahn. Tudi jaz sem se z gosp. Mahrom v vozu tja podal. Odkrili smo stari napis: Über allen Wipfeln itd. 7. septembra 1783. Obiskali smo Gabelsbascherjevo hišo, občudovali veliko cesto, po kateri smo se peljali do Urahenen. Vrnili smo se ob 2. Čital literaturo Herzog-a in Kneblerjev prevod Lucreta. Najčudovitejše nasprotje.«

Iz teh kratkih opomb se vidi, da je Goethe kot državnik vzel na izprehod prav toliko zanimanja kot pesnik. Hiša Gabelsbascher še stoji; to je gostilna v gozdu. Urahenen je bržčas hotel, toda ne isti Goetheja, zakaj on je stanoval pri »Levu« v Lindenstrasse.

Že zdavnaj se je stari pesnik naučil bojevati se in premagovati vsako trenutno poželenje, ki je grozilo, da ga napade. To trdno zadržanje je bilo neizbežno, po-

trebno. Da, zavzel je bil svoje stališče in to je bilo, ostati na terenu peterih čutov. »Perspektiva stvari zgoraj je zagrajena. Neumen, kdor obrača tja svoj pogled, misleč; da tam prebivajo bitja, kakršna pozna.« S to grenko in prozaično modrostjo, kakor tudi s trdno stisnjenimi ustnicami zapušča Goethe življenje. Praktično je za posameznika vsebina te modrosti: »Utrdi se! Pesnik in že stari modrijan je napravil na vsakogar vtis trdote, hladnosti. Bil je hladen in tudi kot eden izmed sadrinih odtisov, s katerimi je napolnjeno njegovo stanovanje. »Frauenplan« v Weimar-ju, odtis njega, ki je bil svoj čas živi Goethe. S to globoko poštenostjo in vernostjo, ki je bila njegova značilna poteza od začetka do konca, je dosledno vodil svoj življenjski nazor. Če je življenje res Medusa, katero nam kaže naših petero čutov, dobro! Torej uprli bomo samo naš pogled v njen grdi obraz in že bomo spremenjeni v kamen. »Veste, kako zelo simbolično je moje življenje,« je bil pisal g. von Stein, v svoji mladosti. Okamenjeni Goethe se nam zdi delo čistega naturalizma, simbol čistega, v kar Resnica peterih čutov lahko spremeni najtoplejše in najboga-tejše srce človeštva . . .

Septemberskega jutra sedim tudi jaz na klopi pred Goethejevo kočo na Gickenhahn. Ni pa to več prvotna koliba; ta je zgorela že 1770. leta. Današnja je le zvesti posnetek prve. S kolibo pa je zgorela tudi Goethejeva pesem, katero je bil s svinčnikom napisal na steno. K sreči pa so ohranili njeno fotografijo in je zdaj obešena v notranjosti koč pod steklom. Lovska kočica ima le dve sobi, eno zgoraj, eno spodaj. V zgornji je zidana peč in peči nasproti visi pesem. Pred klopjo, kjer sedim, se nad smrekami in jerebikami razgrinja obsežna perspektiva hribovite pokrajine. Greben za grebenom, hribi se zasenčujejo v vedno gostejši modrini pod težko sivkasto-belo meglo in oblačnim nebom. Gickenhahn, eden najvišjih vrhov Turinškega lesa je 900 m nad morsko gladino. Nato grem po vlažni gozdni poti k Hermanovemu kamenu, kjer je imel Goethe svojo duplino. To je, kakor se zdi, narisal Dürer, z njenimi strmimi stenami, z njeno vegetacijo suhih in zlomljenih smrek in njeno velikansko skalo porfirja. Dolgo hodim sem ter tja ob njenem vznožju. Povsod debele preproge mahu in finih trav, z biseri ponočnega dežja posutih. In to daje prvi jeseni posebno dehtenje. Končno odkrijem duplino samo. Zvite stopnice s precej slabo ograjo iz vejevja vodijo v njo. Duplina je nizka. Da morem prodreti, se moram skloniti in šele v notranjem delu, ki se nadaljuje malo v hrib, se človek zopet lahko izravna. Vlažna zemlja tvori tla; vzdolž stene je klop in na to sedem. Gledam skozi odprtino dupline kot skozi podolgovato okno. Pred menoj je velika smreka, dalje spodaj greben hriba, ki je naguban s smrekami, ki se začrtavajo na sivo nebo. Zunaj mogočno šumi, gozd dvigne svoj glas in takoj na to zopet obmolkne.

Tukaj je sedel Goethe, kot danes sedim jaz. Zunaj je slišal šumenje, slišal je padati dež v globokem gozdu. Kar pa je tu videl in slišal, je hotel naslikati za gospo von Stein. Tukaj, kakor jaz je sedel in s svojimi velikimi svetlimi očmi videl, kako je veter majal in zibal veje, videl je, kako se je proti sivemu nebu umaknil greben, naguban od smrek, čutil je, kako ga je življenje težilo in tedaj je prišla iz njegovih ust molitev: »O najvišji Duh, ki si mi vselej dal, česar sem Te prosil . . .«

Tako je molil Goethe, dokler se ni pojavil naenkrat Mefisto in ga povedel nazaj v ravnino, v globočino ...

Že dolgo sedim v Goethejevi duplini. Moja misel pa nehote pohiti proti neki drugi votlini, proti drugim hribom, proti Umbriji in dolini Rieti in Verna. V sličnih duplinah je molil tudi sv. Frančišek Asiški in ni molil zastonj ... Preobrazili se bomo v to, kar ljubimo, torej Goetheja ni mogla osvoboditi ljubezen. Ostal je le sin zemlje. On pa, ki ga je ljubil sv. Frančišek, je bil več kot človek in ta ljubezen ga je napravila po podobi Boga trpečega. Kar ljubimo, to bomo postali. Stari nemški pesnik in mistik ima prav, ko nas opominja: »O človek, spremenil se boš v to, kar ljubiš:

Bog boš če ljubiš Boga,
In prah, če ljubiš prah.« (A. Silesius).

MISLI MOJE

Kaj zato, če daleč sem od doma! —
sleherno minuto mi misel tja poroma.
Tja čez te vrhove
dom me vedno zove
in ječi ...

Ne zvenite rože na domači gredi!
eno vedno klije v srca mojega sredi:
pridem k vam čez leta,
slutnja mi obeta,
srce mi govori ...

Če pa me v tujini starejo nje sile,
ne zavrnejo mi tujci prošnje moje mile:
»Na gomilo rože moje prinesite,
brezo tiho s polja na moj grob vsadite!«

Ana Galetova:

PETO KOLO

GIMNAZIJA

(Nadaljevanje.)

Vpisali so me v gimnazijo. Da dobim »mestno vzgojo«, so me vpisali tudi v Glasbeno Matico za klavir, teorijo in mladinsko petje.

Z neko posebno strastjo sem se vrgla na učenje vsega.

Nekoč je prišlo do razgovora, kaj bom. V prvem hipu se mi je misel pognala v vas, daljno in zapuščeno. Tam v šoli z majhnimi okenci je našla mnogo umazane dece. Temle izmiti umazanost z ličk, da se bo videlo zdravje, to bi bila slast!

Učiteljica! sem rekla trdo.

Smeh.

»Morda profesorica,« je popravila Mamica.

Ne.

»Farmacevtko?«

Posegla sem z mislijo za steklenico strupa. Streslo me je. Steklo in strup . . . fej! Življenje si zastrupim.

Nak!

»Potem pa štiri gimnazije, trgovska akademija in banka.«

Joj! Številke! Nikoli jih nisem ljubila in nikoli jih ne bom. Potem pa: sedeti, sedeti, sedeti . . .!

Ne bi mogla, sem odkimala.

»Kaj pa teater?« je vabljivo pogledal papa.

»Bi ne bilo napak.«

Zastal mi je dih.

Lepo! sem si na tihem priznala.

»Oho, tvoj molk pa nekaj pomeni! Jasno! Umetnica na odru je vse kaj drugega kot zapuščena učiteljica. Talenta ti ne manjka.«

Šminkani obrazi, svilene vlečke, ples — vse vabljivo. Toda kot bi iz daljne vasi rasle ročice in krik: Naša!

Učiteljica bom.

»Trma je trma«, se je razjezila Mamica in končali smo razgovor.

Pred vsako konferenco je šel papa pogledat v šolo. Vmes je kdaj tudi kar na cesti povprašal kakega profesorja, ali pa me zvečer pri literčku priporočal. Če so bili uspehi lepi, sem vselej smela v gledališče. Neverjetno me je mikal balet.

Kadarkoli sem bila sama doma sem poskušala plesati po prstih. Nadvse prijetno je bilo v sobah na parketu. A tudi na dvorišču se nisem mogla zdržati. V najskritejšem kotu sem na prevrnjenem vozu ponavljala gibe, ki so mi najbolj ostali v spominu. Milan, Berta, Ela, Ljerka — vsi so me smeli gledati, le Ladi ne. Sedel je pri knjigah za zeleno ograjo in nikoli se nista srečala najina pogleda. Balet sem dalje plesala po dekliških hodnikih v gimnaziji. Baletke sem risala po vseh koščkih papirja. Končno se me je že prijelo ime baletka.

Tako je bilo v prvi šoli. V drugi sem plesala manj. Uspehi v šoli so bili slabši. V gledališče zato nisem smela in nisem videla ničesar novega.

Naenkrat mi je začel vstajati nov čut. Mučilo me je domotožje. Mesto mi je postajalo z vsakim dnem bolj tuje. Dom, mama, oče, sestre, brat! Klicala me je vas.

Sošolke so me imele sicer rade, a videla sem njihove izbrane obleke, mehke frizure, okusne čeveljčke in okusne obraze. Če sem se skrivoma pogledala v ogledalo, sem si morala priznati: Res ni-

sem meščanka. Postajala sem malodušna. O tem nisem govorila z nikomer.

Imela pa sem prijateljico: malo, okroglo Riko. V njeni družbi sem pozabila na vse. V njeni družbi se me je vedno polastila porednost. Ne vem, kaj je njej manjkalo doma. Doma ni bila rada. Mnogo sva bili na cesti. Pritiskali sva gumbе električnih zvoncev, po hišah sva povpraševali za strankami, ki jih ni bilo tam, na cesti pozdravljali neznance, zapravili vsak dinar za kostanj ali sladoled — skratka: vse, le domačih nalog in preparacij za šolo nisva delali.

Doma mi je bilo nevzdržno.

Večkrat se me je polotila misel, da bi ušla.

Ničesar ne vzamem s seboj. Pojdem, kakršna sem in pustim vse. Po Dolenjski cesti jo mahnem. Mimo stražnikov pojdem počasi, sicer bom pa tekla, tekla. Morda me doide kak voz. Pa povprašam voznika: Oče, smem prisesti? Gluh bo in bo vprašal: »Kako?«

Če smem na voz?«

»Kam pa greš?«

Domov.

»Le prisedi!«

Ko se pripeljeva do prvega razpotja, bo dejal:

»Zdaj boš morala pa spet peš.«

Bohlonaj, oče!

In bom šla. Prišla bom do doma ob cesti.

Naš dom pa nima na cesto vrat. Okna pa ima. Skozi prašne belagonije bi me videli, če bi šla mimo.

Pa stopim okoli:

Dober dan!

Nihče ne bo mogel odgovoriti od presenečenja.

Nič se ne bojte, jim porečem. Grem takoj dalje. Le tako sem prišla, da vam povem, da gori nič več ne zdržim. Toliko, da ne boste v skrbeh, če vam povedo, da sem izginila. Toliko, ker ste prav moji in vas imam rada. Zdaj pa zbogom in zdravi bodite!

In bom šla dalje po cesti. Ne daleč. Do vasi na hribu, odkoder se dobro vidi moj dom. Tam me seveda nihče ne bo poznal. Saj me še v domači vasi vsi ne poznajo. Kar pri prvi hiši povprašam za službo. Koze bi pasla in deco pestovala. Kadar bi čreda polegla in otroci pospali, bi plesala po pašnikih balet. Ko se zbude, jim bom

pripovedovala srčkano povest o Kekcu. In me bodo spraševali: »Odkod pa si doma?«

»Ti pa veliko veš.«

Jaz pa jim bom rekla: Od daleč, daleč sem, in bom pri tem gledala na dom in mi bo tako toplo!

Toda, kaj pa, če me doma ne bodo pustili dalje po cesti? Če bo oče dejal: »Jutri te bom peljal nazaj.«?

Tokrat še ne uidem. Potrpela bom še. Pa sem trpela in obenem postajala divjak. Vse sem zaprla vase. Vedno manj sem govorila. Če sem morala, sem storila to kratko in trdo. Cesta me je vabila. Kadar sem bila sama doma, sem pela in plesala do onemoglosti. Papa je sedel dopoldne v službi, popoldne v kavarni, zvečer v gostilni. Mamica je mnogo potovala.

Prepolna sem bila sebe. Šola mi je bila odveč. Vendar sem koncem leta prinesla iz druge gimnazije samo en ponavljalni izpit.

(Dalje prih.)

Beloglavec - Krajnc Draga:

SRCE — ŠKOLJKA

Srce je moja školjka;
v ogromnem morju sveta
je školjk premnogo lepih!
A drobna, bolna je ta!

Mavrične barve vabijo
pramene sončne v objem;
se sence črne priplazijo,
ki jim imena ne vem.

V zavojih male školjke
gigantski spev brni;
sozvočja sveta so v njem zlita.
Spev večni, kam hrepeni?

V najtišjem kotičku školjke
pa trpka skrivnost me holi:
Iz tajne bolesti rojen
se biser čist belo iskri.

Je drobna, mala školjka,
jo biserna solza teži
a z rosnim sijajem sveti
mi v vrsto trudnih dni.

ČEZ PREVIS

Trodejanska zgodba iz življenja dijakinj.

(Nadaljevanje.)

Nuša (Nekoliko vznemirjena): In kaj misliš s tem fantom? Katerega bi ji pa predlagala?

Mira: Onega osmošolca, s katerim sem jaz včasih hodila. Saj ga gotovo poznata obé. Seme je od nog do glave in ni dekleta, ki bi ga ne zmešal, če se enkrat spravi nadenj. — Pravkar sem mu razložila vso stvar in je bil seveda takoj pripravljen, ker je mojster v takih stvareh. Nekaj časa bi se ji res hlinil, potem bi ji pa začel polagoma pihati na srce in ona bi bila kmalu vsa neumna. Tedaj bi bil pravi čas, da bi ji začel polagoma odpirati oči in Malči bi postala v kratkem popolnoma naša ...

Nuša: Prav nič ne poznaš Malči, ako misliš, da bo šla kar tako na slépo v tvojo mrežo. Malči pa fant! Hahaha! Prvi trenotek bo vedela, kako in kaj.

Mira: Kaj misliš, da ji takoj povemo? To pride šele tedaj, ko se karitativni krožek malo ustanovi in vsa stvar steče. Pa tudi njega presneto malo poznaš, če kaj takega praviš. Boš že videla. To bo tako govoril kot bi angeleci rožice sadili.

Silva: Mira, ti si pa iz lisičjega repa usekana. Da si izmisliš kaj tako sijajnega! Malči bo šla prav gotovo v past.

Nuša: Lahko da res. Toda hliniti se, ni lepo. Pa tudi to pomisli, Mira: on je zmožen, da oropa Malči vsega. Mira ti boš kriva, če Malči zapravi svoje deklišтво.

Mira: Nuša, če se pa že zdaj zmrduješ, potem gotovo ne bomo opravile ničesar. Pojdi, pojdi! Vedno imaš kake pomisleke. Glavno je to, da Malči pridobimo, vse druga nas nič ne briga.

Silva: Veš, da!

Nuša (Se namrdne): No, če je vama prav, je meni tudi.

Mira: Kje pa je sedaj Malči? Dobro bi bilo, če bi ji takoj povedale, kaj namestavamo.

Nuša. Počakajta trenotek, prosim; jo grem takoj iskat. (Odide.)

Silva: Zanka je nastavljena.

Mira: In ptičica skoraj v njej.

Silva: Skoraj. Gotovo pa vendar še ni.

Mira: Bo pa v najkrajšem času. Naše geslo bodi: »Počasi in previdno, pa gotovo.«

Malči (Spotoma, ko vstopa z Nušo): Kako pa, da nista šli v mesto, kot sta rekli? (Zagleda Miro). Mira, ti tukaj? (Ji da roko.)

Mira: Sem. In če bi vedela, po kaj sem prišla, bi bila še bolj iznenadena.

Malči: I kaj pa je?

Mira. Prišla sem agitirat za kongregacijo. Nuša in Silva bosta vstopili.

Malči (*Veselo*): Nuška, ali res?

Nuša: Res.

Malči: In ti, Silva? Smem verjeti?

Silva: Smeš. Kar danes prideva obe.

Malči (Hvaležno stisne Miri roko.): Ti-sočera ti hvala, Mira! Naredila si to, po čemer sem jaz tako hrepenela, pa si nisem upala začeti.

Mira: Že prav! Toda poslušaj dalje! Vse tri smo pripravljene sodelovati tudi pri karitativnem krožku, ki naj se ustanovi, kakor hitro je mogoče.

Malči: Tudi to! Takoj drevi znova predložim in upam, da mi uspe.

Mira: Bo. Na vsak način.

Silva: Malči, zdaj te pa še enkrat prosim: nikar ne bodi huda radi prejšnjih besed.

Malči: Saj nisem.

Silva: Prav! Hvala!

Mira: No, to sem ti hotela povedati, zdaj pa moram počasi iti.

Silva: Počakaj! Greva skupaj.

Malči: Saj se vama nikamor ne mudi.

Mira: Ali. Saj se bomo zvečer itak videle.

Malči: Z Nuško vaju prideva klicat, ali ne, Nuška?

Nuša: Seveda.

Mira: Ob pol šestih, kajne?

Malči: Kajpak.

Mira: Potem pa na svidenje!

Malči: Na svidenje in še enkrat hvala lepa obema!

Nuša (Zamišljeno gleda za Miro in Silvo, ki odhajata.)

Malči (Po kratkem premolku ljubezljivo): Kaj pa ti je, Nuška, da si tako zamišljena?

Nuša. Nič, nič, Malči.

Malči: Pa vidim, da ti nekaj ni prav. Nikar ne bodi žalostna, Nuška, in se veseli z menoj. Da ti veš, kako sem zdaj srečna! Ves svet bi objela! — Nuška, povej mi, če me imaš kaj rada?

Nuša: Imam te.

Malči: Nekaj ti bom pokazala, če nikomur ne poveš.

Nuša: Prav nikomur, Malči.

Malči: Čakaj trenotek! Takoj prinesem. (Odide.)

Nuša. (Se prime za glavo.) Da je moralo prinesiti Miro prav danes k nam! In s takimi peklenskimi načrti! Ko bi Malči vedela, kako se ji hlinimo!

Malči: (Pride z nekaj zvezki.) Glej, Nuška, tukaj so moje pesmice in dnevnik. Če hočeš, ti kaj preberem.

Nuša: Prosim, Malči!

Malči: To pesmico poslušaj! (Čita.)

MARIJL.

Kot cvetka, ki biserno skloni glavico,
ko jutranje sonce jo toplo poljubi,
si lepa, o Deva.

Tvoj dih je kot sapica v majniški noči,
Tvoj smeh je kot pesem večernega ave
iz dalje, o Mati.

Zazrla sem v noči Te — Tvoje podobe
odsev mi je padel kot bela snežinka
na srce, o Sestra.

Nuša: Joj, kako je lepo! Da ti le kaj takega na misel pride. Ko bi znala tudi jaz pesniti! Prosim te, preberi še kaj!

Malči: Saj ti dam, da jih sama prebereš.

Nuša: Res, Malči? Hvala ti! (Se ji nasloni na rame, potem ogleduje zvezke.) In to je tvoj dnevnik. Kaj neki zapisuješ? (Čita.) »Petek. — Danes sem nesla oni stari ženici, ki je vsa nadložna in ubožna, nekaj svojih prihrankov, da bo imela za kašno silo. Kako je bila vesela revica! — Joj, v koliki revščini živi! Pa ko bi bila ona sama na svetu. Ali toliko jih je, ki se mi tako smilijo, da bi prav vsem rada

pomagala. Toda kaj, ko sama ne zmorem dosti . . .« — Malči, ti imaš siromake rada?

Malči: Rada jih imam.

Nuša: Malči, ti si dobra! (Jo objame.)

Malči: Zakaj bi pa ne bila, ko vidim, kakšna revščina je na svetu, kako ljudje napol nagi hodijo in od lakote umirajo. Če bi jaz imela tako kot nimam, bi vsemu svetu pomagala. Saj mi je tako lepo pri srcu, kadar storim komu kaj dobrega.

Nuša: Pa mamó imaš kaj rada, mamó?

Malči: Tako, da ne morem povedati. Pa ne samo mamó; tudi druge imam rada. Kar vse od kraja: očeta, bratce in sestrice in vso vas, polja in travnike in gozde . . . Ves svet imama rada. Ko bi ti vedela, kako lepo je pri nas! Že zdaj se veselim božičnih praznikov, ko se bomo vsi skupaj pri jaselcah zbrali na sveti večer. Tedaj je tako lepo, ko molimo in pojemo in gremo potem vsi skupaj z bakljami k polnočnici.

Nuša. (Zamišljeno:) Res mora biti lepo. — Glej, Malči, v revščini živiš, pa si tako srečna; jaz imam pa vsega v izobilju in vendar nisem bila še nikdar v življenju zadovoljna, kajti vedno se mi zdi, da mi nečesa manjka. Kako rada bi bila na tvojem mestu, da bi mogla le za trenotek občutiti ono srečo in sonce, ki ga nosiš ti v sebi. V tvojih očeh so vsi ljudje lepi in dobri, jaz vidim na svetu le hinavščino in zloba.

Malči: O Nuška, tudi jaz se dobro zavedam, da je svet grd in zloben, toda to me ne moti, da bi ne bila sama dobra in poštena. Pa tudi zadovoljstva, ki ti praviš, da ga ne moreš najti, je dovolj na svetu, le poiskati ga je treba. Kaj bi pa bilo, če bi vsi ljudje obupavali? Boš videla, Nuška, ko prideš v kongregacijo, kako lepo nam je tam. Hočeš nočeš boš tudi ti vesela in srečna.

Nuša: Lahko da, toda dvomim.

Malči: Boš že videla, Nuška, da bo tudi pri tebi še lepo, ko boš vse to občutila.

Minka (Vstopi): Gospodična Malči, mama je prišla in Vas v kuhinji čaka.

Malči (Veselo): Res? Takoj grem, Minka. — Nuška oprostí! Se bova pa še zvečer kaj pomenili, ko bova šli k sestanku. (Odideta obe.)

Nuša (Jima prikima in zamišljeno zre za njima): Joj, zakaj mi ni Malči vsega

tega že prej povedala, da bi se ne bila nikdar tako daleč spozabila in ji skušala podkopati njeno srečo. Toda zdaj je prepozno, kajti mreža je že spretno nastavljena. — Kaj, če bi se Malči res ujela? Groza me je zdaj, ko pomislim na to, kajti tega angela, ki ga dozdej nisem poznala, sem v tem trenutku neizrečeno vzljubila. (Pomisli.) Kaj, če bi ji razodela vse naše peklenške nakane in jo nevarnosti rešila in odpušcanja prosila? (Steče k vratom, kot bi hotela poklicati Malči, pa jo sunkoma vrže nazaj.) Ne, ne, saj ji ne smem povedati, ker sem obljubila, da jo bom pomagala pogubiti. (Odločno.) Toda rešiti jo kljub temu moram, moram...!

Zastor.

DRUGO DEJANJE.

Nuša (Prijazno): No, no, saj nisi fant!

Silva (Vstopi): Servus!

Nuša (Prijazno): No, no, saj nisi fant! Daj, sedi, boš kaj povedala.

Silva: Veš, če nisem fant, bi pa rada bila.

Nuša (Se zdrzne): Zakaj pa to?

Silva: Da bi lahko uživala, ko bi predeležovala Malči.

Silva: Pred kratkim sem govorila z njim. Pripovedoval mi je, da so kmalu po ustanovitvi krožka nesli on, Mira in Malči nekaj obleke v barake. Malči je bila seveda rdeča kot kuhan rak in je vedno hodila prav daleč od njega.

Nuša (Posmehljivo): Saj sem vedela!

Silva: Čakaj, da ti naprej povem! — Govorila ni vso pot nič, zato je bil pa Dušan toliko zgovornejši in je vso pot sanjal, kako bo lepo, ko bodo pomagali siromakom.

Nuša (S studom): Hinavec grdi!

Silva (Presliši): Ko so se vračali, pa je bila Malči vsa srečna in vesela in je bila vedno pogumnejša. Z Miro je kar naprej klepetala. Zdaj pa zdaj se je že v Dušana ozrla, toda hodila je še vedno v primerni razdalji.

Nuša (Nestrpno): Kaj pa naprej?

Silva: Ko so prišli do vas, so se poslovili in Malči je dala obema roko.

Nuša: Nemogoče.

Silva: Res, res! Pa še naprej poslušaj! — Drugi dan jo je prišel čakati pred šo-

lo, da bi jo spremil domov. Sprva se je nekoliko branila, ker pa se mu ni hotela zameriti, je vendar privolila.

Nuša (Poslušaj z vedno večjo napetostjo.)

Silva: Nekaj dni nato sta bila že popolnoma domača in se ni prav nič sramovala hoditi tik ob njem. Celo sama ga je počakala pred šolo, ko se je oni dan nekoliko zakasnil. Dušan mi je dejal, da Malči že vsa frli in brenči. Kmalu bo popolnoma neumna in vsemu dostopna.

Nuša: Po tem takem se je reva res ujela in bogve, če ne bo čisto zabredla.

Silva: Kaj pa tako debelo gledaš? Vseli se, da ji bomo lahko zbili neumnosti iz glave!

Nuša: To lahko delaš ti, ki si tako lahkomišeln, da je strah, jaz pa ne morem. Ko premišljam vso stvar, me vedno bolj skrbi, kaj bo. Kljub temu, da si ne maram priznati, kako rada imam Malči, jo vendar občudujem radi njene dobrote. Srce mi poka, če pomislim, da ji bomo ukradle mir in srečo. Tako mi je, da bi ji vse povedala.

Silva: Lepa reč! Tak zdaj bi rada pojedla besedo in podrla vso stvar!

Nuša: Ko bi ti poznala Malči tako kot jaz, bi tudi drugače mislila.

Silva: Pojdi, pojdi! Ne bodi neumna!

Nuša: Tiho! Zdi se mi, da nekdo gre.

Malči (*Nenadoma vstopi z Miro*): Kar tukaj počakaj, ti bom takoj prinesla. (Zagleda oni dve.) O pozdravljeni! Ali kaj motiva? Miri grem nekaj iskat in se takoj vrnem. (Odide.)

Nuša: No, no, Mira, tebe pa že lep čas ni bilo k nam.

Mira: Saj sem tudi zdaj prišla samo za trenotek.

Silva: Boš morda kaj novega povedala?

Mira: Ne vem še nič posebnega.

Nuša: Kako pa to, da sta z Malči zadnje čase taki prijateljici?

Mira: Saj morava biti, če čem, da mi kaj naredi. Danes mi je kar prav prišla, ker mi je računsko nalogo naredila. Sicer me pa ne briga dosti.

Silva (Se nasmehne): Po tem takem jo imaš samo za peto kolo?

Mira: Kaj pa boš drugega s tako neumnimi ljudmi? Kdo ve, če se sploh zaveda, da živi?

Silva: Jo bo že Dušan spravil do zavesti in spoznanja!

Mira: Upajmo! Stvar se kar dobro razvija.

Malči (Vstopi; Miri): Na, tukaj imaš, pa prepiši.

Mira (Prijazno.): Hvala lepa, Malči! Bom pa kar tukaj naredila, če lahko.

Malči: Kar daj! Tukaj imaš svinčnik in papir.

Nuša (Tudi nadaljuje s pisanjem; med pogovorom je postala slabe volje): *Silva*. Malči, kaj pa, če bi še medve poskušali narediti slovensko nalogo? Meni nikakor ne gre skupaj.

Malči: Zakaj pa ne? Saj imamo čas. Zase sem jo že včeraj naredila. (Vse štiri pišejo.)

Otilija (Vstopi, sede na otomano in se ukvarja z ročnim delom. Dekleta jo pozdravijo.) Danes ste pa vse štiri tako pridne, da je kaj. Kaj pa vas je prišlo?

Nuša (Nejevoljno): Nič. Jezi me vse skupaj. Ti profesorji so kot ponoreli. Včasih nam kateri zasoli tako nalogo, da ne vem ne štiri ne pet, potlej pa delaj kakor več in znaš.

Otilija: Saj menda ni tako hudo. Kar potrudi se! (*Silvi* in *Malči*.) Vedve pa romane pišeta, ka-li?

Silva: Tistega ravno ne, gospa, slovensko nalogo pa res. Jaz namreč nisem nič preveč nadarjena za take stvari, zato pridem zmeraj k *Malči* iskat pomoči.

Otilija: Ona je pa seveda vsa vneta za kaj takega, kajne?

Malči (V zadregi): Zakaj pa ne bi pomagala, če lahko? Drug drugemu moramo ustrezati in pomagati.

Otilija: No, saj je prav, da si dobra in postrežljiva. Kar nadaljuj! (*Miri*.) Kaj pa vi, gospodična *Mira*? Ste tudi nekaj jako zatopljeni v svoje papirje.

Mira: Pravkar sem končala računsko nalogo, ki mi jo je *Malči* posodila.

Nuša: E, naj se gre solit vse skupaj! Dovolj je te neumnosti. Drugo bom pa jutri v šoli prepisala.

Otilija: Le daj, da te kdo dobi, potlej boš pa imela.

Nuša: Se nič ne bojim.

Mira: *Malči*, še enkrat hvala! Vse skukaj pa oprostite, ker moram iti.

Otilija: Kam se vam pa tako mudi? Saj vas nihče ne preganja.

Mira: O, me, me, gospa. Učenje. Klajnjam se!

Silva: Potrpi no, da greva skupaj. Glej, saj sem že končala. (Pospravlja.)

Mira: No, le hitro se daj, če se misliš kam! (Obe pozdravite.)

Silva: *Malči*, hvala lepa za pomoč!

Nuša (Ju spremi do vrat, ko odideta, polglasno zamrmra): Hinavki! Saj je čas, da sta se zgbili.

Otilija: Kaj pa ti je danes, da si tako natakknjena?

Nuša (Nejevoljno): Nič!

Otilija: Seveda ne! Kaj neki ti roji po glavi?

Nuša: Akordi pa duri in skale mi po ušesih zvene.

Otilija: Bogve, kakšne akorde imaš v mislih. Se mi kar zdi. Le pazi, dekle! Zadnje čase opažam, da si čudno zamišljena. Povej, kaj ti je!

Nuša (Se otesa): Lepo te prosim, mama, pusti me pri miru. Če mi pa res nič ni. Slabe volje sem, pa je!

Otilija: Že vidim, da se danes nič ne opravi pri tebi. Kadar te piči tista sitna, je najbolje, da te kar pri miru pustim. No, no, te bo že minilo, trma trmasta!

Malči (Skuša napeljati pogovor drugam): Mene pa tako čudno glava boli.

Otilija: Pa pojdi leč. Kaj pa visiš tukaj, če ti je slabo?

Malči: Saj ni nič hudega, le bolj slabo sem spala danes.

Otilija: V takih letih, kot si ti, bi človek še omeniti ne smel, da slabo spi. Kaj boš pa tedaj počela, ko boš stara? — *Malči*, tudi pri tebi opažam, da nekaj ni v redu. Odkar zahajata *Mira* in *Silva* v hišo, sta se ti in *Nuša* nekam čudno izpremenili. Vidim, da se bo treba nekoliko zanimati, kaj imate med seboj. Le zakaj neki tako tiščite zadnje čase druga v drugo?

Nuša (Še vedno slabe volje): Če smo prijateljice, smo menda lahko skupaj.

Otilija: Saj prav prijateljice ste! Zakaj si se pa tako obregnila, ko sta šli?

Nuša: Na vse zadnje se jih pa človek tudi naveliča, če slonita tukaj, ko sem najmanj razpoložena.

Otilija: S tem pa še vseeno nisi povedala tistega, kar bi jaz rada. — Malči, pa ti povej, kaj imate.

Malči (Se nekoliko boji povedati resnico.) Saj ni nič hudega, teta!

Otilija: Zato pa povej!

Malči: V kongregacijo hodimo skupaj.

Otilija: Kaj? Tja si jih spravila?

Malči: Saj jih nisem jaz silila; same so se odločile.

Otilija (Posmehljivo): No, saj si dobila lepe članice!

Malči: Pridne so, teta! Pomagale so ustanoviti karitativni krožek, kjer zbiramo darove za siromake. Da ti veš, kako so delavne!

Nuša (Globoko vzdihne.)

Otilija: Hm, pa še nekaj te moram vprašati, Malči.

Malči: Kaj pa, teta?

Otilija: Kdo pa je tisti fant, ki te zadnje čase spremlja iz šole?

Malči (Ji je nerodno): Tega je pa Mira pripeljala, da nam nosi darove v barake, ker si jih same ne upamo.

Otilija: Pa zato, da tebe iz šole spremlja, kajne? — A, zdaj se mi pa svita! Deklé, kar glej, kako boš vozila.

Malči: Teta, kaj je to kaj hudega?

Otilija: Ne, prav nič hudega ni. Zdaj vsaj redno h kosilu hodiš.

Nuša: In počasi boš morda še pot v cerkev pozabila...

Malči: Kako pa govoriš?

Nuša: Času primerno.

Otilija: Kaj bi se zdaj še vedve radi sprli? — Malči, pojdi no iskat v trgovino še nekaj rdeče svile, ki mi jo je zmanjkalo. Morda se bo Nuša do tedaj kaj uletela. Ná denar.

Malči: Takoj grem, teta. (Odide.)

Otilija: Nuška, povej mi, zakaj ste šle v kongregacijo. Ali ste stopile iz prepričanja?

Malči: Ne, temveč zato, da bi Malči predrugačile s tem, da bi jo spravile v Dušanovo mrežo.

Otilija: Saj se mi je takoj zdelo. Oh, saj pravim, nobene pravdanske se ne izmislite, to ste pa naravnost sijajno ukrenile.

Nuša: Toda tega ukrepanja bo kmalu konec.

Otilija: Zakaj neki? Kar potrpite še nekaj časa; boste Malči vsaj na pravo pot spravile.

Nuša: Malči že zdavnaj hodi po pravi poti.

Otilija: Kaj sanjaš?

Nuša: Nič ne sanjam, ker je res.

Otilija: Nikar se ne obnašaj tako kot nikoli nihče!

Nuša: Pa se bom, zato bom Malči povedala, kako smo ji nastavile zanko.

Otilija: Bogve, če si danes pri pravi pameti ali ne. Kaj bosta pa rekli Mira in Silva?

Nuša: Naj rečeta, kar hočeta. Mar mi je za take hinavke! Jaz se nisem še nikdar hlinila in se tudi zdaj ne bom, zato bom razkrila Malči naše naklepe čim prej bo moči.

Otilija: Kaj noriš?

Nuša: Nič ne norim, samo to ti povem, da sem obračunala s svojim dosedanjim življenjem, ker se mi vse studi. Po Malčini poti bom šla in njo si bom vzela za vzor.

Otilija: Torej tako daleč te je spravila s svojim jezuitskim pridigovanjem!

Nuša: Mama, pusti Malči pri miru, ker nima ona pri tem nič opraviti! Sama sem prišla na to, da ima le ona prav. In če je zdaj to moje prepričanje, me boš menda vendar pustila, da bom živela po njem. Dovolj sem že stara in vem, kaj delam.

Otilija: Prav. Ne bom rekla nobene več. Kar delajte, kakor same veste in znate. Ko pride Malči, naj svilo kar tukaj pusti, jo bom že prišla iskat, ko bom rabila. (Odide.)

Nuša: Kako grd je svet! Sama hinavščina in zloba povsod. Celo mama... Kako spretno je posvarila Malči pred pretečo nevarnostjo, samo, da Malči ne bi mogla zaslutiti, kako napačno je njeno početje, pa da si ona ne bi mogla očitati, da ni izpolnila svoje dolžnosti. Fuj! Studi se mi vse! Z gnusom se bom obrnila od zlobe in hinavščine in hodila po potih kreposti in resnice.

Malči (Vstopi): Sem že nazaj! Kje pa je teta?

Nuša: Ven je šla pa je rekla, da kar tukaj pusti svilo.

Malči: Prav. (Mencá po sobi in se vidi, da bi rada nekaj vprašala.)

Nuša: Kaj ti je, Malči, povej mi!

Malči: Nič, ni!

Nuša: Saj vidim, da bi tako rada nekaj vprašala, pa si ne upaš z besedo na dan. Lepo te prosim, povej mi, kaj ti je.

Malči: Nekaj slutim in rada bi bila na jasnem, če je res, pa kar verjeti ne morem, da bi bil kdo zloben.

Nuša: Povej, kaj!

Malči: Tako čudno se obnašate zadnje čase napram meni, da imam vtisk, kot bi mi hotele nekaj skriti. Teta in ti sta prej tako čudno govorili. Lepo te prosim, povej mi po pravici, kaj je.

Nuša: Toda prej te moram jaz nekaj vprašati.

Malči: No, le daj!

Nuša: Malči, povej mi, kaj se pravi biti pobožen.

Malči: Pobožen je človek s plemenitim hrepenenjem po izpopolnitvi v dobrem.

Nuša: Kdo je značajan?

Malči: Značajan je tisti, ki zavedno ne trpi na sebi nobene napake in ki vsak lep ideal sprejema z razumevanjem, ljubeznijo in voljo do dejanja.

Nuša: Malči, kaj bi pa ti na svojem mestu naredila, če bi dala obljubo, da boš izpolnila nekaj, kar se ti je zdelo tedaj kolikor toliko pošteno in pravilno, pa bi pozneje spoznala, da je napačno?

Malči: Brez premisleka bi jo prelomila.

Nuša: Malči, bojim se zate.

Malči: Povej, zakaj!

Nuša: Zato, ker si slepa. Misliš, da je ves svet odkritosrčen, če si ti lepa?

Malči: Kaj hočeš reči s tem? Ali prav slutim, če mislim, da ve tri niste stopile v kongregacijo iz pravega namena?

Nuša: Prav.

Malči: Moj Bog! Nuška!

Nuša: Daj, da ti razgalim svojo grdo dušo do nagega, da boš spoznala, kako grdo sem se ti hlinila! Že odkar si prišla k nam, sem te rada imela, ker sem bila pa popolnoma brezverna, sem želela, da bi bila tudi ti taka. Poskušala sem na vse načine, da bi te odvrnila od tvojega prepričanja, pa se mi ni posrečilo, ker si bila močna. Tako sem polagoma spoznala, da imaš ti prav in začela sem te občudovati, toda tedaj, ko smo se z Miro in Silvo zme-nile, da ti nastavimo zanko, nisem bila še dovolj močna, da bi se bila ustavljala.

Malči: Nuška, ali je to mogoče? Kakšno zanko ste mi nastavile?

Nuša: Tedaj, ko smo stopile v kongregacijo in ti pomagale ustanoviti karitativni krožek, nismo nameravale nič drugega, kakor tebe seznaniti z Dušanom, zato, da bi te zmešal in pridobil za nas.

Malči: Da bi me Dušan zmešal? Saj je on vendar najboljši fant, kar sem jih kedaj poznala.

Nuša: Malči, Dušan je hinavec.

Malči: Saj ni res! Tako je dober in pobožen.

Nuša: Kako se motiš! Ti si ga šele pred nekaj dnevi videla, jaz ga pa že dolgo poznam.

Malči: Le poznaj ga, toda jaz sem mu že prvi dan videla v dušo.

Nuša: Že prej sem ti rekla in sama dobro veš, da ni vse zlato, kar se sveti.

Malči: Ne trgaj mi srca!

Nuša: Že zamenjuješ srce in razum. Glej, že tako te je zmešal, da celo dosledna nisi več in da misliti ne znaš. Kako boš pa spravila skupaj pobožnost in fanta? Eno ali drugo.

Malči: Jaz pa vem, da oboje lahko.

Nuša: Zakaj pa nič več ne hodiš opoldne v cerkev, odkar te on spremlja iz šole? Poglej, to si že opustila.

Malči: Nuška, zakaj tako govoriš?

Nuša: Da ti odprem oči.

Malči: In da mi razparaš srce!

Nuša: Malči, razumi me, saj veš, da ti samo dobro želim. Dušana se še druga dekleta, ki so že docela pokvarjena, boje, pa se ga ti ne boš. Bogve, kedaj je Dušan na zadnje videl cerkev odnotraj!

Malči (Po kratkem premolku): Joj, da sem se tako daleč spozabila. Zakaj mi nisi vsega že prej povedala?

Nuša: Zato, ker sem dala besedo, da bom molčala in je nisem hotela prelomiti, čeprav bi jo bila rada. Odpusti. Že prvi dan sem se kesala, toda do danes si nisem upala z besedo na dan. Vendar pa sem od tedaj, odkar sem začela hoditi k sestankom, odkrivala v tebi vedno večjo prelest.

Malči (Se sesede na stol): Meni je tako hudo!

Nuša: Razumem te, Malči, ker vem, da je to prvo razočaranje, ki si ga v svojem življenju doživela. Tudi jaz sem mnogo pri tem zakrivila, zato se ti hočem oddol-

žiti za to svoje grdo dejanje tako, da pojdem nocej s teboj k spovedi.

Malči: Pa Dušan, Mira in Silva?

Nuša: Ne obupuj, še vse se lahko popravi!

Malči (Odločno): Nuška, hvala ti za te besede, ki so kakor balzam na rano. Zdaj vidim, da čutiš z menoj in da me imaš rada. Zato bom šla mirno preko vseh razočaranj in prenesla bom udarec, ki sem ga morala doživeti, in rešiti bom skušala tudi Dušana in oni dve. Zavedam se dobro, da postane tisti, ki svojega prijatelja oddalji od Boga, Bogu sam bolj tuj, tisti pa, ki svojega prijatelja k Bogu pripelje, postane Bogu sam bližji. Jaz sem močna in upam si doseči vse, prav vse!

Nuša: Jaz pa se ti bom skušala oddolžiti za vsa razočaranja in ti bom v vsem pomagala.

Zastor

TRETJE DEJANJE

Silva: Praviš, da si ji o vsem povedala?

Nuša: Popolnoma o vsem.

Silva: Prav si imela. In kaj je dejala?

Nuša: Tako je bila žalostna, da je jokala.

Silva: Kaj bi ne bila! Pa je bila kaj huda na nas?

Nuša: Prav nič se ni jezila.

Silva: Zdaj tudi jaz verjamem, da je Malči zelo dobra.

Nuša: Malči, uboga reva! Koliko je morala pretrpeti! Koliko nepotrebnih bojev smo ji povzročile in v koliki nevarnosti je bila, pa je vse prestala in prenesla.

Silva: Nuška, povej, ali nismo bile do skrajnosti zlobne in hudobne, ker smo se do Malči tako grdo obnašale?

Nuša: Bile smo.

Silva: Veš, Nuška, danes je padel v meni zadnji dvom. Malči me je popolnoma pritegnila.

Nuša: Ti smem verjeti?

Silva: Lahko. Nikdar nisem mogla slutiti, da mi bo to dekle, na katero sem gledala s posmehom, dala toliko misliti, in da mi bo pokazala toliko zablod in grdob, ki sem jih imela v sebi. Zdaj sem bila na izprehodu pa sem do dobra premislila vse in sklenila sem, da začnem od danes naprej popolnoma drugačno življenje, čeprav se mi bosta ti in Mira še tako smejali.

Nuša: Da si res prišla k temu sklepu, ki se ga bo Malči tako razveselila in po kakaterem sem tudi jaz tako hrepenela?

Silva: Tudi ti si po njem hrepenela?

Nuša: Zdaj ti lahko povem, če se ti prej nisem upala. Jaz sem bila že prejšnjo nedeljo pri spovedi. Mnogo truda me je stalo, da sem naredila ta korak. Čeprav sem Malči že od začetka občudovala in sem ji kljub temu, da sem skušala navidez odvrtači od njene pobožnosti, zavidala njeno srečo, se nisem in nisem mogla odločiti, da bi bila naredila konec svojemu dotedanjemu življenju.

Silva: Pa kaj te je nazadnje privedlo do tega, da si se odločila?

Nuša: Naš grdi naklep proti Malči. Če bi tega ne bilo, bi bila zdaj še vedno tam, kot nekdanj, kajti nisem se upala na noben način k spovedi. Kot bi me zadrževalo samo peklensko zlo, se je v meni nekaj upiralo in me hotelo odvrniti. Trikrat sem šla k spovednici, pa sem si vsetrikrat premislila in nisem stopila vanjo. Nazadnje sem obupala, da ne pojdem več, kajti zdelo se mi je, da zame ni rešitve.

Silva: Uboga Nuša, tako si se morala boriti!

Nuša: Koliko sem v tistih dneh pretrpela, ve samo Bog. Hotela sem postati dobra pa mi ni bilo mogoče. V meni se je bilo vse preobrnilo in studilo se mi je dotedanje življenje, toda nisem se mogla ločiti od njega. (Postane.)

Silva: Kako je pa nazadnje prišlo?

Nuša: Bilo je tisti dan, ko sta vidve z Miro vasovali pri nas. Videla sem Miro kako se je hlinila Malči in to se mi je tako zastudilo, da sem sklenila Malči vse povedati.

Silva: In si ji povedala?

Nuša: Sem ji, pa ne takoj, ker nisem hotela biti izdajalka. Hodila sem po ovinčkih in Malči je sama zaslutila vso resnico. Pogovor je nanesel na značaje in kot bi mi Malči videla v dušo, mi je dejala: Vse naše početje mora biti popoln odsev našega prepričanja; kdor dela drugače, je lažnivec. — Ob teh besedah pa se je v meni nekaj utrgalo in porušilo, tako da sama ne vem, kedaj sem ji povedala vse.

Silva (Globoko vzdihne in ves čas napeto posluša.)

Nuša: Da bi Malči vsaj nekoliko zado-
stila za razočaranje, pa sem sklenila, da
pojdem drugi dan z njo v cerkev. — Zdaj
nosim v sebi tisto srečo, ki jo je Malči že
od nekdaj imela. Tudi tebi jo privoščim,
kajti ne moreš si misliti, kaj se to pravi.
Malči pa je tedaj sklenila, da sprebrne
Dušana in vaju.

Silva: In to se ji tudi posreči!

Nuša: Saj ni čudno! Da ti veš, koliko
molitve naredi v zadnjih dneh; včasih kle-
či po celo uro v cerkvi. In zdi se mi, da
je Dušana že zelo zelo spremenila.

Silva: Tudi jaz sem opazila spremembo
na njem, toda nisem si mogla razlagati,
odkod naj izhaja.

Nuša: Zadnje čase je čudovito sam s
seboj in venomer nekam zamišljen. Pred
nekaj dnevi je bil pri nas in videla sem,
da je čisto drugi kot prej.

Silva: Če ni samo tako zaljubljen?

Nuša: Težko, kajti Malči je zmožna, da
ga popolnoma prerodi.

Silva: Kaj pa bo Mira rekla na vse to?

Nuša: Bogvedi!

Silva: Nuška, poslušaj! Zakaj pa ni
Malči pred mano in Miro nič omenila, da
ve za vso stvar?

Nuša: Bržkone je sklenila najprej Du-
šana predrugačiti in se je morda bala, da
je ne bi ti ali Mira pri tem ovirali.

Silva: Najbrž! (Pomisli, potem pa ne-
nadoma.) Kaj pa, če bi medve pomagali
Miri, da izpregleda?

Nuša: Ti si zato?

Silva: Sem. Čudovito sem danes vesela
in rada bi videla, da bi šel ves svet za me-
noj.

Nuša: Poskusiva! Tako bi se vsaj neko-
liko oddolžili Malči za muke, ki sva jih
bili tudi midve krivi. (Trkanje.) Naprej!

Mira (Vstopi): Pozdravljeni!

Nuša (Nagajivo.) Lej, lej! Kot da bi te
pričakovali.

Mira: Sta me obirali, kajne?

Silva: O ni bilo hudega ne!

Nuša: Sedi! — Kako pa, da te ni kar
nič na izpregled?

Silva: Tudi jaz sem mislila, da si že
umrla.

Mira: Pa kljub temu še živim in mislim,
morda še bolj kot nekdaj.

Nuša: Kako pa to?

Mira: Kar poslušaj, pa boš videla, ka-
ko! Odkar pomnim, se mi zdi, da nisem
še doživljala tako čudnih stvari kot zadnje
čase.

Silva: I, kaj pa je?

Mira: Še vedno se je zgodilo tako, da
je maček požrl miš, zdaj se je pa zgodilo
tako, da je miš pojedla mačka.

Nuša: Se mi zdi, da vem, kaj hočeš
povedati s tem.

Silva: Kaj misliš na Malči in Dušana?

Mira: Da!

Nuša: Mira?

Silva: Kaj se je zgodilo?

Mira: Doslej še nič, ali pa že dosti.
Nikdar si nisem mislila, da bo tako prišlo.
Dušan je nasproti Malči popolnoma brez
moči in dela to, kar ona hoče. Vedno bolj
ga pridobiva zase in zdaj ga je že tako
prepojila s svojo miselnostjo, da skuša on
tudi name že vplivati. Zadnje čase govori
samo o verskih stvareh in ni dolgo, kar mi
je dejal, da vera pravzaprav ni tako eno-
stavna stvar kot se je njemu zdelo; Malči
da mu je šele povedala, kaj se to pravi.

Nuša: Kaj si pa ti dejala na to?

Mira: Nisem mogla reči drugega kot to,
da naj se sramuje, če ga je premamilo in
spreobrnilo to dekle, kateri bi moral on
odpirati oči.

Silva: Kaj je pa on rekel?

Mira: Pa spet me je ostro zavrnil, da
naj spoštljivo govorim v njej, ki mu je po-
vedala, kaj se pravi lepo in krepostno
živeti. Še malo, pa bo popolnoma njenih
misli. — Nak, tega si ne bi pa nikoli
mislila!

Silva: Govoriš resnico?

Mira: Jo. In prikazujem jo kar najbolj
skopo, kajti zijali bosta od začudenja, če
vama povem vse, kar mi je Dušan govoril.

Nuša: Hvala Bogu!

Mira: Kaj sanjaš? Nuša, tudi ti...?

Silva: In z njo jaz!

Mira: Kaj sanjam?

Nuša: Nasprotno! V največji resničnosti
živiš. Vedi, da sem bila jaz že zdavnaj
pri spovedi in da bo šla zvečer tudi Silva.
Spoznali sva, da ima edino Malči prav.

Mira: Da je tudi vaju preslepila in
pritegnila k sebi!

Silva: Medve nisva slepi, le ti si, Mi-
ra. Poglej in premisli, kje je Malči dobila

toliko moči, da se je tako spretno izognila zanki, ki smo ji jo nastavile?

Nuša: In: ali te ni še nikdar bilo sram misli, da smo jo hotele na najpodlejši način zapeljati? Ali je še kaj gršega kot hinavščina, ki smo jo uganjale nasproti njej? Mira, bodi dosledna, pa spoznaj in priznaj, kar je res!

Mira: Jaz da bi postala tercijalka? Nikoli!

Silva: Mira, pomisli!

Mira: Nič! Vse ste me pustile na cedilu in se zarotile proti meni. Toda jaz se ne dam!

Nuša: Mira, kakšna si! Poglej! Zaradi Malči pomisli! Ali bi ne bilo lepo, če bi ji za vsa razočaranja, katera smo ji pripravile, zadostile s tem, da bi ji napravile veselje, ko bi nas videla popolnoma izpremenjene? Medve sva to že sklenili. Zakaj pa ne bi še ti, Mira? Kako lepo bi bilo!

Mira: Kaj Malči ve za naše naklepe?

Silva: Ve.

Mira: In kdo ji je povedal?

Nuša: Sama je spoznala.

Mira: Morda ... morda ... bi bilo res lepo ... Toda jaz ne morem ...

Nuša: Če pa nočeš.

Mira: Prehudo bi mi bilo odpovedati se dosedanjemu življenju.

Nuša: Hoteti je treba! Ostani tukaj in premisli! Medve se bova za kratek čas umeknili! Malči se bo kmalu vrnila in napravile ji bova presenečenje že z neko drugo stvarjo. (Odideta.)

Mira (Nekaj časa molči in se bojuje sama s seboj.): Kako je to mogoče? Dušan, Silva, Nuša ... Vsi so šli za njo ... Kaj se godi z menoj ...? Naj grem tudi jaz, ali naj se postavim sama vsemu svetu po robu ...?

Malči: (Vesela; ko ugleda Miro, začudeno obstane.): Mira, ti tukaj, sama?

Mira: Za trenutek. Nuša in Silva se vrneta koj. Nič ne vem, kam sta šli, le to sta dejali, da ti bosta pripravili neko presenečenje.

Malči: Presenečenje? Meni?

Mira: Dejali sta tako.

Malči: Bogvedi, kaj bo. Sicer sem pa danes doživela tako presenečenje, da gotovo ne more biti nobeno drugo večje.

Mira (V zli slutnji): Kaj se ti je pripetilo, Malči?

Malči: Z Dušanom sva bila pri spovedi. — *Mira* (Zloguje): Z Dušanom sta bila pri spovedi?

Malči: Da. In sklenil je, da bo od danes naprej drugačen kot je bil. Prosil me je tudi odpuščanja zato, ker se mi je od začetka hlinil.

Mira: Malči, ali si huda, ker smo tako naredile s teboj?

Malči: Nič nisem huda, le zgrozim se ob misli, kaj bi lahko bilo.

Mira: Zdaj še Dušan! (Sama zase.) In Silva pojde jutri v cerkev ...!

Malči: Kaj praviš? Tudi Silva? Hvala Bogu!

Nuša (Vstopi z Marijinim kipom in stojalom.)

Silva (Pride za njo in prinese nekaj cvetic.)

Nuša: O Malči! Že tukaj? Glej, radi tebe sem preprosila mamo, da mi je dovolila postaviti v sobo ta kip.

Silva: Jaz sem prinesla pa te rože, da ga bomo okrasile.

Malči: Hvala ti, Nuška! In tebi, Silva! — To je najlepši dan v mojem življenju.

— Vesela sem, da sem z Marijino pomočjo srečno zlezla čez previs in tako prestala veliko preizkušnjo. Slednjič pa sem pripeljala k Bogu Dušana, ki sem ga bila tako vzljubila. Zato pa bom, Brezmadežna, od danes naprej samo tebi služila.

Nuša: Jaz pojdem za teboj.

Silva: In prav tako jaz. In potrudili se bova obe, da bova pod Marijino varstvo pripeljali tudi druge izgubljene ovčice.

Malči: In zdaj pozdravimo s pozdravom večno lepim, ki naj ji vekomaj doni, Njo, ki nas brani in nas bo vselej vodila!

Mira (Od strani gleda in posluša.)

Nuša: Mira, ali se nam ti ne boš pridružila?

Mira: Bom videla.

Malči, Nuša in Silva (se postavijo pred kip, ki so ga med tem postavile in okrasile ter zapoje »Ave Maria.«) (Schubert, Gunot.)

Mira (Stoji ob strani in se bori sama s seboj. Ko odpojo, plane.): Malči, kako si mogla vse to narediti? Kdo te je varoval, da nisi padla, ko si lezla čez previs? Ali mi boš odpustila, kar sem ti naredila? ... Vse je šlo za teboj, le jaz sem ostala sredi poti. Mar naj bom samo jaz tujec v Je-

ruzalemu? Je li rešitev tudi zame? Kje naj jo dobim?

Malči: (Čudovito mirno, kot bi bila zamaknjena.) Vse to se dobiva pri studencih zdravja in moči, pri Njej, ki je sama vsa lepa in čista in sveta in želi, da bi vsi le njej in njenemu križanemu Sinu služili. Zaradi Nje, ki je mati Boga in trepeta za vsako človeško srce, ti odpuščam vse in te

vabim in kličem v Njene prelestne domove, kjer vlada večni mir in sreča in veselje ... Pridi!

Mira (Po daljšem odmoru): Ne! Ne pojdem za vami! Če ste me ve zapustile, si bom poiskala svojo družbo in se bojevala z njo proti vam!

Zastor

KONEC

P O Ž E N S K E M S V E T U

Najslavnejša žena Portugalske. Znano je, da je položaj žene na Portugalskem še precej patrijarhalen, morda še bolj kot v balkanskih deželah. Portugalka živi samo za svojega moža in za otroke, ki jih hoče imeti čim več. Vendar mož ne zna ceniti ženine žrtve in se nikdar ne zgodi, da bi ji dovolil kakšne kulturne užitke (gledališče itd.). Žena, ki vodi sedaj borbo za ženske pravice, kulturne in politične, je znana pod imenom Fernanda de Castro, ki je njeno deklinško ime, je pa žena ministra za propagando Antonia Ferro. Kot tak mora njen mož veliko potovati in govoriti, na vseh potih ga pa spremlja njegova žena, ki mesto njega govori, nabira poročila in jih prinaša v ministerstvo naravnost ministrskemu predsedniku. Ta jo zelo ceni in jo naziva »moj minister brez listnice«. Tako ta žena pravzaprav izkorišča možev položaj za veliko in uspešno borbo za kulturne in politične pravice portugalske žene in pripravlja nove zakonske reforme v njihov prilog. Vse Portugalke jo smatrajo za svojo voditeljico in je najslavnejša žena v današnji Portugalski.

Japonska žena. Japonci so najmodrejši in najizobraženejši narod na vzhodu, ki se morejo skoraj v vsem meriti z Evropo. Danes osvajajo vso Azijo in tudi Evropa se boji že »rumene nevarnosti«. Toda položaj žene na Japonskem je kljub temu, da ji je odprta pot v šole in moške poklice, vendarle zelo poniževalen. Tako se zdi vsaj nam evropskim ženam, dočim od njih to vlogo zahteva japonski »bonton«, to je nauk o lepem vedenju. V domačem življenju je Japonka prava sužnja svojemu možu, tudi taka, ki sicer izvršuje moški poklice, kot n. pr. sprevodnica na električni

železnici, uradnica v banki itd. Če gresta skupaj na sprehod, mora iti žena za možem v primerni razdalji vsaj 2 do 3 metrov, ter nositi možev plašč, dežnik, zavoj in drugo. Tudi gospodinja ne sme prisesti k mizi k gostom: čaka v kotu sobe, da ji mož zapove s čim naj postreže. V vsem ga posluša kot dekla. Če bi kakšen moški na Japonskem pomagal ženi v domačih poslih, v kuhinji ali pri otrocih, bi se s tem izključil iz vsake moške družbe.

Francoska žena napoveduje štrajk. Čeprav so Francozinje najizobraženejše žene, jim vendar država ne priznava ne političnih ne družabnih pravic ter jo v vsem podrejuje možu. V banki n. pr. ne sme imeti naloženega denarja na svoje ime! Seveda ima francoska žena veliko potreb in zato se čuti v svojem delokrogu omenjeno. Zanimivo je, kako je voditeljica francoskih borbenih žena govorila prejšnji mesec na zborovanju v Parizu. Rekla je med drugim: »Teror moža moramo prestati. Žene nočemo več biti dekle svojih mož. Me zahtevamo, da se nam naše delo v kuhinji plača, kot vsako drugo delo; me gospodinje zahtevamo, da nam možje dajejo plačo in da s tem denarjem svobodno razpolagamo!« Pravijo, da so zborovalke z velikim navdušenjem sprejele te besede Susanne Normanne. Sklenile so, da se združijo v organizacijo, ki bo pripravljena stopiti v štrajk, če ne bo sprejet zakon, ki bo ugodil njihovim zahtevam. V tem slučaju bi gospodinje prenehale kuhati, prati, pospravljati in naj potem možje delajo, kar hočejo. — Mnenja smo, da kjer vlada med ženo in možem prava krščanska ljubezen, ni nevarnosti za štrajk v družini.

BELE VRTNICE

(*Nadaljevanje.*)

Drago pa je šel po ulici in bil v mislih še vedno pri njej, od katere se je oddaljeval. Nič ni opazil, da ga eden izmed mladih gospodov, ki so se v družbi lepih spremljevalk sprehajali, opazuje in mu sledi. Šele, ko je ta stopil tik njega in mu pogledal v obraz, je začuden obstal. Oni pa, mlad postaven mož, živahnih oči in simpatičnega obraza, mu je že stiskal roko:

»Drago, saj si vendar ti. Kaj si, vraga, tako zamišljen?«

»Milan, kaj si res ti?« je vzkliknil Drago vradoščen in mu segel v desnico.

»No, seveda sem! Dovolj, da te predstavim svoji spremljevalki.«

Vljudno se je priklonil Drago njegovi krasni spremljevalki in jo v duhu primerjal Vandí. Mogoče je bila celo lepša, njene črne oči so zrle zapeljivo kot noč, ampak z Vando se ni mogla meriti. Tistega jasnega pogleda Vandinega ji je manjkalo in tisto modro naravno govorjenje. Rabila je priučene besede; zato je bil Drago vesel, ko je Milan pripomnil:

»Najbolje bo, če greš z nama; peljati hočem svojo spremljevalko domov, ker je že pozno. Potem pa greva v kavarno. Povedati mi moraš, kaj delaš.«

»Grem«, se je vdal Drago. K sreči ni bilo daleč. Milan se je vljudno poslovil od svoje spremljevalke in ji poljubil roko, Drago pa je napravil samo poklon. Nato sta šla naprej in se ustavila pri prvi kavarni.

»Kje spiš?« je med potjo vprašal Milan.

»V hotelu »Sivi orel.«

»To je blizu.«

Drago je prikimal in vstopila sta v kavarno.

Milan je bil Dragov nekdanji sošolec in najbolji prijatelj, dasi je bilo veliko, neizrečeno nasprotje med obema. Drago je bil resen, njegov prijatelj pa vihrav in razposajen. Bil je že več let profesor in je poučeval na mestni državni gimnaziji. V šoli je bil resen in vesten, a zato se je zunaj šole odškodoval za tiste naporene ure samozatajevanja, kakor se je sam izražal. Nobena zabava ni bila popolna, ako ni bil on na njej. Bil je ljubljenelec lepega spola, a tudi tovariši so ga

radi videli v svoji sredi. Pri vseh svojih slabostih je imel namreč eno prednost: nikdar se ni vrival med zaljubljenca, nasprotno, pomagal je marsikateremu malodušnežu do osvojitve. Znal si je pridobiti zaupanje ljudi in ga izrabiti v njih dobro. Da pa se je najraje zabaval v ženski družbi, je bilo splošno znano in nobeden mu ni tega zameril. Včasih so mu s tem nagajali, pa se ni zmenil zato.

Naročila sta šampanjca in poiskala prazen kotiček.

»Še vedno »don Juan«? je prvi vprašal Drago.

»Kakor vidiš, še vedno,« se je nasmehnil Milan in nekoliko resneje nadaljeval: »Le verjemi, da sem si še večkrat želel nekaj več ko to minljivo zaljubljenost, pa nimam sreče. Vkljub temu, da poznam mnogo oseb nežnega spola, ne morem najti ženske, ki bi bila vredna zvestobe.«

»Hm, to bo najbrže zato, ker tudi ti nisi zmožen zvesto ljubiti.«

»O, krivo me sodiš. Če bi našel primerno dekle, ki bi me znalo držati, takoj bi postal drug človek. A kaj, ko so vse enake, vzgojene po enem predpisanem pravilu. Lepe maske so, ki vedno drugače govorijo kakor pa mislijo.«

»Vse vendar niso enake,« je nagovarjal Drago in mislil na Vando.

»Vse? Seveda je mogoča še katera izjema, samo jaz nimam tiste sreče, da bi srečal tako izjemo.«

Izjema! Drago se je spomnil, da je tudi sam dal Vandi ta priimek. Že je imel na jeziku njeno ime, pa se je pravočasno premislil. Milan je nevaren tekmeč. Opisati in izdati mu Vando, bi se reklo — pokazati jastrebu golobico. Ne, to pa ne! Milan pa je nadaljeval.

»Pravzaprav veš, samo tebi zaupam, srečal sem že, večkrat sem že srečal neko mlado dekle, ki je napravila name čisto poseben vtis. Že večkrat sem se ji skušal približati, a vedno mi je spodletelo. Mogoče je že poročena ali zaročena, ampak dozdej sem jo videl vedno brez spremstva.«

»Kakšna pa je?« je poizvedoval Drago in komaj prikril svoj nemir.

»Kakšna? Tebi to povedati, bi se reklo slepemu jo pokazati. Kaj pa se ti razumeš na ženske? Saj niti sam ne vem, kaj je na njej privlačnega! Lepa je, a videl sem še lepše. Veš, v njenih očeh je nekaj posebnega, nekaj odkrito-resnega.«

To je Vanda! je pomislil Drago in nič mu ni bilo všeč, da jo je Milan izsledil. Želel je zvedeti še več o njej. Zatajil je svoje zanimanje in tja v en dan vprašal:

»Imaš torej namen, skleniti resno ljubezen?«

»Ljubim jo že tako. Zdaj je samo vprašanje, ali je še prosta? Ali mi bo uspelo pridobiti jo?«

»Ti si vendar junak v osvajanju src!«

»Navadno da. Toda tu gre — kakor sem že prej rekel — za »izjemo«.

»In če se prepričaš, da ni več prosta?«

»Hm! Ne vem, če ne bom poskusil spraviti tekmeča stran.«

»Fuj, Milan! To govoriš ti, ti, ki se ponašaš, da nikdar ne hodiš drugim v »zelje«!

»Res nisem hodil nikdar, to mi lahko verjameš. Plemenito dekle more doseči, da gre človek preko meje svojih načel zanjo v boj. No, le potolaži se, ti poštena duša! Najprej se bom seveda prepričal, če ni tisti »drugi« boljši od mene. Če bom videl, da je kaj prida, da jo ima res rad in ona njega, tedaj bom ostal — če tudi s težkim srcem — zvest svojim načelom. Če pa je prosta in če me bo marala, tedaj, Drago, te že danes vabim za poročno pričo.«

Nekaj časa sta molčala, nato je začel Drago pripovedovati o vsem, kar je doživel, odkar se nista videla, le o Vandi ni črhnil besedice. Pozno v noč, ali bolje rečeno, zgodaj zjutraj sta se poslovila. Drago je povabil prijatelja, naj ga kmalu obišče na novem domu. Milan je to drage volje obljubil, nato sta odšla vsak na svoje stanovanje. Drago je takoj šel k počitku, a nemirne misli so odganjale spanje od njega. Dolgo je premišljeval, nato ves utrujen zaspal.

Drugo jutro je vstal z mirno glavo. Smejal se je svoji sinočnji bojazni in razburjenju. Če je res Vanda tisto dekle, potem naj si Milan le obliže prste.

Hitro se je oblekel, zajtrkoval in se napotil k njej. Grede je kupil šopek belih vrtnic in — čudo, nič ga ni bilo sram s cvetjem v roki iti skozi obljudene ulice.

Vanda je čakala nanj. Dal ji je cvetice in jo vprašal, če pojde z njim na kolodvor. Pritrdila je in vprašala, ali naj se preobleče. Pol v šali pol resno je rekel:

»Zame si dovolj lepa tako. Le če hočeš še komu drugemu dopasti . . .!«

»Ali Drago!« je vzkliknila ogorčeno in Drago je bil znova uverjen, da se bo Milan zaman trudil. Tedaj se je nekaj domislil.

»Čuj Vanda, eno uro časa imam še. Daj obleci tisto modro obleko z belim ovratnikom. Greva k fotografu, rad bi imel tvojo sliko na novem domu.«

Prikimala je in mu ponudila stol. Hitro je odhitela za zaveso in se čez dobrih pet minut vrnila preoblečena. Pohvalil jo je, da je hitro naredila. Ogrnil ji je še plašč, nato sta šla. V drugi ulici sta našla fotografa in vstopila. Prišla je takoj na vrsto. Drago je med tem telefonično poklical avto. Čez par minut je že stal pred vrati. Drago je podal Vandi roko in ji pomagal v voz. Nato se je vsedel k njej in zaprl vrata.

»Glavni kolodvor«, je zaklical šoferju in že se je premaknil avto in odbrzel po ulici. Prišel je ravno pravočasno. Kupil je vozni listek in poiskal prtljago, katero je bil prejšnji dan pustil tam. Že je sprevodnik klical k odhodu.

Izmenjala sta še nekaj besed skozi okno in vlak se je začel pomikati naprej. Mahala sta z robci, a že je zavil vlak za ovinek. Vanda se je napotila domov.

Drago pa se je udobno naslonil v kot in obnovil dogodke prejšnjega dne. Naenkrat mu je padlo v glavo, da je na glavni vzrok, zaradi katerega je obiskal Vando, popolnoma pozabil: namreč, na njen delokrog. Čisto je pozabil vprašati, s čim se pravzaprav bavi, kakšno službo je prevzela? Kje jo je srečal Milan? V družčini, ali na ulici? Čim bolj se je oddaljeval od nje, tem bolj ga je vznemirjala misel, da je Milan nevaren tekmeč. Ali naj jo opozori? Toda kaj sploh njega briga. S kakšno pravico se on meša v to zadevo?

Mučil se je s takimi mislimi vse do zadnje postaje. Tu je bilo treba hiteti. Skočil je čez stopnice na peron in opazoval. Javil je bil namreč svoj prihod telefonično in obljubili so mu, da pride šofer z avtom ponj. Res, nedaleč od njega je stal mlad fant s šofersko kapo. Takoj se mu je približal in vprašal vljudno:

»Imam li čast pozdraviti gospoda primarija?«

Bilo je prvič, da ga je kdo naslovil s »primarijem«. Nekako

tuje se mu je zdel ta naslov. Toda takoj je prijazno pokimal in povedal svoje ime. Preden se je mogel šofer predstaviti, je vprašal:

»Vi ste iz zdravilišča?«

»Da, gospod primarij. Vašo prtljago prosim!«

Dal je šoferju listek in ta je odhitel naprej. Sam je vzel svoj mali kovčeg in se napotil k izhodu. Zunaj je stal edini avto, torej njegov. Udobno se je vsedel vanj, si prižgal cigareto in čakal. Že je prihitel šofer s prtljago, jo spravil v notranjost voza in se vsedel na svoj prostor. Ozrl se je nazaj na primarija in ko je ta prikimal, je prijel za volan in spravil avto v tek.

Pot je bila dolga, a lepa. Med zelenjem gozda, ob šumeči strugi gorskega potoka se je vila cesta. Vzpenjala se je vedno višje in višje v hrib, dokler ni zavila na ljubko ravan, sredi katere se je belilo ogromno poslopje — zdravilišče. Prvi pogled je bil zelo lep in tudi mladi primarij je bil zadovoljen z njim. Spomnil se je Vandinega imena »Orlovo gnezdo« in sklenil, da bo dal napraviti lep napis nad vhodom. In potem bo povabil Vando na obisk. To bo gledala! Ampak to bo pazil, da je ne bo povabil istočasno z Milanom. Že zopet ta nesrečni Milan! —

Avto se je ustavil pred glavnim vhodom. Ko je izstopil, je videl pred seboj zbrano množico ljudi: dva zdravnika, hišnika, sestre strežnice in še nekaj drugih oseb. Pozdravil je prijazno in izmenjal z vsakim nekaj besed. Nato ga je hišnik odvedel v njegovo stanovanje. Umil se je in preoblekel. Sestra strežnica je medtem v drugi sobi pogrnila mizo in pripravila večerjo, ker se je dan že zelo nagibal k večeru.

Po večerji se je lotil urejevanja, pri čemer sta mu pomagala strežnica in hišnik. Do noči je bilo večinoma vse v redu, izvzemši knjižnico. To bo tako moral sam urediti, zato je odpustil oba pomočnika. Dolgo v noč je zbiral in urejeval knjige. Ko je bil gotov, si je še enkrat ogledal stanovanje. Vse je bilo v najlepšem redu, vsaka stvar na svojem strogo odrejenem prostoru. Pa se mu je zdelo, da ni vse v redu, da nekaj manjka. Toda česa manjka, ni vedel in čim bolj je o tem razmišljal, tem manj je vedel, kaj mu pravzaprav ne ugaja.

Ne, urejevati sobe, to ne znam, za to res nimam talenta, si je priznal in potolažil z dejstvom, da to tako ne spada v njegov delokrog. Sploh to je delo za ženske . . .

Od žensk do Vande je bil zelo kratek skok in njegove misli so bile v hipu pri njej. Da, Vanda! Njo bi sedajle potreboval, da bi mi pripravila udoben, vabljev kotiček v teh prostorih. Kako vabljevo je njeno stanovanje! Poizkusil jo je posnemati, toda že po prvih pozikusih je izprevidel, da ne gre. Kar je bilo v Vandini sobi čisto na mestu, je v njegovi izgledalo smešno ali vsaj nerodno. To ga je jezilo. Pa se je spet potolažil, da se tudi enaka obleka ne poda dvema različnima osebama, da mora tudi čevljar delati po raznih kopitih in krojač po raznih krojih.

Sklenil je ponovno, da čim prej povabi Vando na obisk. Da bo napravila iz njegovega stanovanja pravi paradiž, o tem ni dvomil.

Ko se je drugi dan prebudil, je Drago pogledal nekoliko začuden okrog sebe. Potem se je domislil, da je vendar v novem stanovanju in v začetku nove službe. Hitro je vstal in se oblekel. Nato si je sestavil načrt dela za ves dan.

Preden pa je začel, preden se je lotil svoje častne, a težke službe, je še enkrat obnovil svojo obljubo, delati in žrtvovati se popolnoma svojemu poklicu.

Po zajtrku si je najprej ogledal prostore. Bila je krasna zgradba z vsemi modernimi napravami. Sobe so bile prostrane in svetle; v bolniški sobi je bilo šest zelo snažno opremljenih postelj. V prizemlju je bilo 20 takih sob in v prvem nadstropju prav toliko. V drugem nadstropju so bile manjše sobe za nastavljence. V prizemlju so se nahajale tudi obednice in kuhinja, sprejemni salon in čakalnica. V prvem nadstropju pa so bili uradni prostori: pisarna, ordinancijska soba in laboratorij. V vsakem nadstropju so bile tudi umivalnice in kopalnice.

Primarijevo stanovanje je bilo ločeno od glavne zgradbe. Bila je to majhna, zelo lepa vila. Graditelj je bil očitno mnenja, da bo bodoči primarij imel družino; zanjo potrebuje primerne stanovanje. V prizemlju enonadstropne vile je bila kuhinja, shramba, kopalnica in še mala sobica, ki ni imela posebne določbe. Zgoraj pa so bile tri krasne sobe. Pa tudi na primarijevo udobnost je mislil graditelj. Iz zadnje sobe, ki je bila skoro gotovo namenjena za primarijevo pisarno, je bilo po malem, umetno zgrajenem hodniku mogoče priti v laboratorij in obenem v glavno poslopje. Ta mali, a precej dolgi hodnik je imel tudi streho. Večje udobnosti si mladi primarij res ni mogel želeči in si je tudi ni. Bil je z vsem zelo zadovoljen. Ko je pregledal

zgradbo, je šel k bolnikom in se seznanil z njimi in tudi z nastavljenimi. Potem pa se je z obema zdravnikoma zaprl v pisarno in tu so skupno sestavili načrt za bodočnost in dnevni, tedenski in mesečni red. Nato je poklical še hišnika in sestro nadzornico. Pogovoril se je z vsemi o vsem potrebnem in jim položil na srce, da se držijo njegovih naredb in da to zahtevajo od vseh podložnih.

Medtem je nastala že noč in Drago se je vrnil v svoje stanovanje zadovoljen z uspehom in delom prvega dne. Ko pa je nekaj časa sedel v svojem stanovanju, se je tudi njegovo navdušenje ohladilo. V teh obširnih prostorih se je čutil zapuščenega. Tudi način, po katerem je bilo stanovanje urejeno, mu ni ugajal. Zato je sklenil, da povabi Vando, da mu ga uredi.

Tako je spet bil v mislih pri njej in to je že vedel iz izkušnje, ako se enkrat Vanda pojavi v njegovih mislih, potem resno delo trpi. Odložil je knjigo, poiskal pisemski papir in napisal Vandini posebno dolgo, a zelo prisrčno pismo. Ni se mu zdelo vredno opisati ji svoje novo domovanje, saj bo kmalu sama vse videla in presodila. Prosil jo je, naj ga čimprej obišče in pristavil, da bi mu bila tudi dalj časa ljub gost.

Bil je zadovoljen s svojim pismom in z lahko dušo je šel spat. Izračunal je še, koliko časa bo treba, da Vanda dobi njegovo pismo in on njen odgovor. V štirih dneh gotovo, a najdalje v petih dneh. Mogoče pa sploh ne bo odpisala, ampak kar prišla . . .

Toda Vanda je odpisala in njeno pismo je Dragota zelo razočaralo. Pisala je namreč, da ji je zaenkrat nemogoče priti, ker mora najprej govoriti s šefom in ga prositi za dopust. Ker pa bo njen dopust trajal komaj kakih 10 dni, se ji zdi pametno, da ga hrani za čas najhujše vročine. Če bi torej res bil tako ljubezniv, da jo sprejme, bo prišla v začetku avgusta.

Skoro jezno je vrgel Drago pismo proč. Bil pa je toliko daleč od pisalne mize, da je pismo padlo na mesto na mizo, na tla. Pri tem pa je nekaj padlo iz svitka. Sklonil se je in pobral. Ko je natančno pogledal, je veselo vzkliknil. Bila je — njena slika.

Torej je vseeno prišla — vsaj na papirju. Tako je, kakor bi bila živa. Kot bi jo prosil odpuščanja, da jo je vrgel na tla, jo je zdaj nežno božal in nazadnje ves ganjen poljubil. Dolgo, dolgo jo je držal v roki in jo ogledoval. Zamislil se je, kako lepo bi bilo, če bi bila ona tu, kako prijetno, če bi ona hodila po njegovem

stanovanju in njene roke urejevale te prostore. Ko se je zavedel svojih misli, se je razsrdil sam nase.

Kak norec sem! Sanjarim kakor zaljubljen petošolec.

A praznina sobe ga je zrla porogljivo in nekaj se je rogalo iz kota: res si norec.

Dal je sliko v lep okvir in jo postavil na pisalno mizo. Vedel je, da ga bo ovirala pri njegovem delu, a hotel jo je imeti pred seboj, hotel je kljubovati sam sebi.

Prebral je še enkrat njeno pismo. Zdelo se mu je preveč službeno in resno, skoraj hladno. In tisto o dopustu — ali ni samo izgovor? In njen šef, kdo je, — kaj je? Zakaj mu nikoli ne piše, kakšne vrste je njena služba? Res jo je vedno pozabil o tem vprašati, a saj bi bila lahko sama kaj omenila!

In Milan! Mogoče mu je že uspelo, priti v njeno bližino, mogoče se že skupno sprehajata po parku?

Bil je ves razburjen. Kaj takega še ni doživel sam na sebi. Najraje bi sedel v avto in se odpeljal prav tja do nje, da bi se osebno o vsem prepričal. Pa kaj bi mu to koristilo. Vanda je svobodna in dela, kar ji drago.

In on? On je zdravnik in mora ostati zvest svojim načelom, zvest sam sebi. On ne sme ljubiti dobre in bolehne Vande! Sme jo ščititi, sme ji pomagati, a ne sme je vzeti za ženo —!

»Drugi pa smejo!« je zašepetal glas iz teme.

Da prežene take misli, se je z vnemo lotil dela. Ukvarjal se je z bolniki, popoldan pa se je mudil z asistentom v laboratoriju. Čez dan se je na ta način ubranil misli in spominov. Toda zvečer, ko je sedel sam v svojem stanovanju, zvečer so se vračali spomini in ga razburjali. V svojem stanovanju je bil ponosni in strogo-resni gospod primarij zemljan, kakor vsak drugi človek.

Nekega dne je pridrdral lep avto in se ustavil pred zdraviliščem. Iz njega je skočil mlad gospod in vprašal hišnika, ki je prihitel pred vrata, za gospoda primarija.

»Takoj ga pokličem, gospod! Izvolite ta čas v sprejemni salon.«

»Ne. Pokažite mi njegovo stanovanje, grem kar tja, da mu prihranim nepotrebno pot!« je rekel prišlec in videč nekoliko začuden hišnikov obraz, je pristavil: »Velika prijatelja sva! Sicer pa — lahko greste z menoj.«

Hišnik se je vdal in ga peljal do vile. Tu je pustil gosta naprej in rekel: »Sedaj ga boste že našli.«

»Da, — hvala!« Odšel je po stopnicah in obstal pred vrati. Potrkal je, a nihče se ni odzval. Odprl je vrata in stopil v sobo. V sobi ni bilo nikogar, pa tudi iz pohištva se ni dalo doznati, čemu služi ta soba. Iz te pa so vodila vrata v drugo sobo. Že je hotel potrkat, ko je opazil, da so samo priprta. Tiho in nalahno jih je toliko odprl, da je videl v sobo.

Ob pisalni mizi je sedel Drago in zopet enkrat mesto v knjigo, zrl v sliko pred seboj. Ni slišal tihih korakov, ni opazil, da stoji nekdo za njegovim hrbtom in ga opazuje. Šele, ko mu je nekdo zastrl oči in vprašal s spačenim glasom: »Kdo sem, ugani!« se je vzdramil.

Četudi nemalo iznenaden — je vendar takoj uganił:

»Milan!«

Podala sta si roke in se pozdravila. Milan se je čudil:

»Kako si mogel uganił?«

»Kako ne! Tako si me ti vedno iznenadil, ko sva bila še študenta. Od takrat me ni nobeden več tako, zato sem vedel, da si ti.« Ponudil mu je stol: »Sedi prijatelj! Veseli me, da si se me spomnil. Preden se človek privadi na novo okolico in na druge obraze, se mu toži po prejšnjih. Ravno sem obujal spomine in mislil tudi nate!«

«O, me veseli. No, zato sem tudi prišel do tebe tako, da me nisi ne videl, ne slišal.« Ogledal se je po sobi: »Prijetno imaš! Zdaj ti manjka samo še ljubeznive žene in — raj bi bil popoln.«

»Saj poznaš moja načela glede tega. Če bi se oženil, bi vzel samo tako, ki bi jo ljubil, ki bi bila vredna moje ljubezni.« Pri teh besedah pa je s pogledom pobožal sliko pred seboj. Milanu ni ušel ta pogled. Sledil mu je in skoro bi bil glasno vzkliknil. Komaj se je premagal. Na sliki je namreč spoznal ono mlado gospodično, ki ga je tako očarala, toda približati se ji še do danes ni mogel. Torej jo tudi Drago pozna, očitvidno dobro pozna! Toda kaj mu ni nič o njej že zadnjič omenil? Ali je uganił, da je »njegov ideal« in ta gospodična ena in ista oseba?

Milan je stal pred uganko in ker je ta uganka segala globoko v njegove srčne zadeve, je sklenil, da jo na vsak način reši. A kako? Da mu je Drago to znanje zatajil, ima gotovo svoj vzrok. Toda le zakaj, Milan ti že pride do živega!

Pol malomarno, pol radovedno je vzel sliko v roke in vprašal:

»Kdo je ta lepotica, ki jo imaš tu na svoji pisalni mizi?« Milan je motril sliko z mojsterskim pogledom, a nobena poteza v njegovem licu ni izdala, da je to dekle, ki zanjo gori njegovo srce, da jo pozna in občuduje. Drago, ki ga je v začetku s strahom opazoval, se je popolnoma umiril. Ne pozna je! Po nepotrebem se je vznemirjal. Skoro glasno se je oddahnil. Milan je slišal vzdih in ga razumel. Torej Drago se je bal odkritja? Bal njega? Zakaj? Tu se je Milan spomnil, kako je takrat, ko je on govoril o njej, in ni slutil, da jo Drago pozna, zagrozil, da bo spravil svojega tekmeča stran.

Milan se je nasmehnil. Sklenil je, da se ne izda, da bo tudi on ravnal z Dragom, kakor je ta prej z njim. Prikrival mu je še dalje, da jo pozna, in Drago, ta pošteni Drago mu je šel na led. Milan je ponovil vprašanje: »Kdo je ta lepotica?« Drago, ki sedaj ni imel vzroka prikrivati resnico, je povedal:

»Ena mojih bivših pacientinj.«

»S čim si je zaslužila to čast, da imaš njeno sliko na mizi?«

»S čim? Kako naj ti povem? To dekle je tako nesebično, pristržno, razumno, modro, skratka . . . «

»Nadzemeljsko bitje,« je z nasmehom in z rahlim razočaranjem končal Milan navdušeni slivospev. Toda Drago se ni dal ugnati.

»Nadzemeljsko bitje ni, ampak nekaj drugega. Izjema je.«

»Izjema? To me pa res zanima. Čedna je, to rad priznam, posebno izraz oči je lep, a videl sem že lepše ženske in spoznal, da lepota vara.«

»Da, telesna lepota vara, dušna lepota pa ostane večno nespremenljiva.«

Milan je odložil sliko, se naslonil nazaj in vprl pogled v prijatelja:

»Ti, meni se zdi, da govori zaljubljenost iz tebe!?«

Drago je prišel v zadrego kakor šolarček. Milan je dobival vedno trdnejša tla pod seboj. Šel je naravnost na svoj cilj:

»Hm, zdaj mi je pa res popolnoma neumljivo, da se ne ženiš. Če si našel dekle, ki ti odgovarja in to si mi že napol priznal, — čemu si je ne pridobiš, čemu je ne vzameš? Da bi ti dala košarico, se mislim, ni treba bati. V najlepših letih si, dobro zaslužiš in zraven, hm, da ne postaneš domišljav —, čeden dečko si tudi.«

Moški radi slišijo svoj slivospev. Tudi Dragu je ugajalo, kar mu je povedal prijatelj. Poznal je prijateljeve navade in vedel,

da rad ubere malo višje strune. Tega se je pač navadil v vsakdanjem občevanju z ženskami. Milan je pač vročekrven — si je mislil — hitro se ogreje in hitro ohladi. Zdelo se mu je primerno namesto odgovora na vsa mnogoštevilna vprašanja odgovoriti tudi z vprašanjem:

»Zakaj se pa ti ne oženiš, saj imaš vse prednosti in še nekaj več, kar si jih blagovolil naštetiti meni? In srečo pri ženskah imaš povrhu!«

»E, to je kaj drugega. Veš, ti in jaz! To je velika razlika. In če že hočeš vedeti, nisem še našel take, da bi ji mogel z mirno vestjo obljubiti zvestobo.«

»Ne znaš je poiskati, preveč površen si!«

»Pa mi jo ti poišči!« je menil Milan šaljivo in pri tem pogledal prijatelja tako poredno, da sta se oba zasmejala. Drago se je spomnil, da mora gostu postreči:

»Gotovo si lačen! Tako si me zabaval, da sem pozabil na gostoljubnost. Takoj pokličem strežnico.« Pozvonil je.

»Vidiš, je spet povzel Milan, »ko bi imel ženo, bi bil te skrbi rešen. Pa ne misli, da sem lačen, nasprotno, poln želodec imam, čaja bi se pa res ne branil. Samo, kdo ga bo pa pripravil, ko ni maš žene?«

Drago, ki ni slutil, zakaj Milan povdarja »ženo«, ga je potolažil:

»Boš videl, da mi tudi drugi postrežejo.«

»Plačana postrežba ni . . .« Milan je prenehal, ker je vstopila strežnica. Predno je utegnila kaj vprašati, je ukazal Drago:

»Dva čaja, prosim!«

»Takoj,« je rekla in se hitro oddaljila. Drago pa se je obrnil k prijatelju:

»Vidiš, takoj bo čaj tukaj.«

»E, da« je rekel Milan in nekako pomilovalno nadaljeval: »A vse drugače je, če je v sobi samovar in ob njem draga žena. Čaj, ki ti ga nalije nežna roka ljubeče žene, je posebna slaščica, — verjemi.«

»Verjamem!« je vzdihnil Drago tako globoko, da se je sam zavzel. Spet ga je Milan pogledal:

»Ti veš!? Torej si okusil? No, zakaj pa . . .?«

Spet je moral prekiniti stavek, ker je strežnica vstopila s čajem. Pogrnila je mizo, razvrstila vse, kar je imela na tasi in povabila: »Prosim, izvolite!«

Sedla sta in pila. Komaj pa se je strežnica odstranila, že je hotel Milan ponoviti prejšnji, nedokončani stavek, a Drago, ki je uvidel, da ne bo imel prej miru, preden mu vse lepo ne pove, ga je prehitel:

»Jej in pij, Milan! Da ti ne bo treba neprestano vpraševati in ugibati, ti bom zdaj pripovedoval o Vandi. Potem mi pa daj mir!«

»Pardon«, ga je prekinil gost, »ali je gospodična na sliki — Vanda?«

»Da, to je Vanda, moja Vanda! Poslušaj!« Pripovedoval je prijatelju o njej, o prvem srečanju, o njeni bolezni, o vsem. Nič mu ni zamolčal, saj je vedel, da je, sicer lahkomiselni Milan vendar vsega zaupanja vreden prijatelj. Priznal mu je celo, da ga je zadnjič imel namen predstaviti Vandi, pa se je potem premislil. Ko bi Milan ne bil ves pod vtisom pripovedovanja, bi se bil temu sedanjemu priznanju smejal. Toda, kar je slišal, mu je seglo globoko v srce in tako sta, ko je Drago umolknil, sedela dokaj časa tiho in — mislila.

Zdaj je bilo Milanu jasno, da je Vanda res ideal, kakršnega si je želel, a bilo mu je tudi jasno, da je ideal zanj izgubljen. Spoznal je iz prijateljevih besed ne samo, kako iskreno jo ljubi, ampak tudi, da mu Vanda vrača ljubezen. Da, Vanda je zanj nedosegljiva, ako bi se tudi — prvič v življenju — izneveril staremu načelu in šel prijatelju »v zelje«. Drago ima res posebno srečo! Kako je to mogoče? Nikdar se ni dosti družil z ženskami, pa je vendar našel tak biser?! Ampak, Drago je norec! Našel je biser, pa ga pusti ležati. Hm, pravzaprav bi zaslužil, da mu jo vzame izpred nosa! Saj bi, če bi šlo. Toda, ne gre! Škodovati prijatelju je proti njegovim načelom. Moral bi sam sebe prezirati, če bi to storil. Toda, ali je pametno vztrajati v svojih načelih v takem slučaju? Seveda, mora vztrajati, ker mu ne preostane drugega. Toda Drago? Pravzaprav bi ga moral občudovati, da je kljub svoji globoki ljubezni tako zvest svojim načelom. To gotovo ni lahko! Človek v njem se gotovo upira, ampak zdravnik zapoveduje, ukazuje . . . Ubogi Drago!

Toda, ali je Dragovo načelo upravičeno? Ali ni zdravstvena veda tako daleč, da ozdravi tudi jetiko? Vanda je na videz popolnoma zdrava, Drago kot njen zdravnik ve to bolje. Toda katera ženska pa je zdaj v povojni dobi popolnoma zdrava? Koliko moških bi blagoslavljaljo nebo, če bi bila njegova žena samo — jetična. Koliko jih sklepa zakon, ki nosijo v sebi kali še nevarnejših bolezni.

(Dalje prihodnjič.)

R. Smersu:

ČLOVEK NI BLAGO

Sramotno in nečloveško je, ako kdo ljudi zlorablja kot blago za dobiček ter jih ne ceni višje, kakor toliko, kolikor premorejo s svojimi mišicami in močmi. Tako je zaklical papež Leon XIII. v svoji okrožnici o delavskem vprašanju.

Ena izmed največjih krivic modernega kapitalizma je, da ne dobi delavec za svoje delo tega, kar je pravično, ampak da se plača ravna po načelu ponudbe in povpraševanja. To načelo velja v blagovni trgovini: čim več je blaga na trgu in čim manj je povpraševanja po njem, tem bolj pada cena temu blagu. To gre seveda le do gotove meje. Pod ceno produkcijskih stroškov cena blaga ne more pasti.

Vidimo, da pa po tem načelu kapitalist ne postopa samo z blagom, ampak tudi s človekom; čim več delavcev ima na razpolago, tem manj jih plačuje. Toda dočim je pri blagu neka meja, pri človeku te meje niti ni.

Resnica je, da se celo živini mnogokrat boljše godi, kot delavcu. Živini daje umni gospodar zdravo in zadostno hrano, da ostane pri moči, daje ji zdrav, zračen hlev, snažno, gorko steljo in pokliče živinozdravnika, če zboli. Delavec pa je mnogokrat na slabšem. Saj je njegovo stanovanje večkrat slabše kakor hlev dobro oskrbovanega konja, in plača niti toliko ne znaša, da bi se primerno hranil in oblekel. Priznamo, da ni povsod tako in da se vsem tako slabo ne godi. Toda dokler bodo na zemlji celi narodi, ki jih kapitalizem tako izsesava, moramo našo dobo imenovati barbarsko dobo brez kulture, čeprav se širokousti, da smo na višku napredka.

Vprašamo: ali ni delavec neskončno več od blaga in živine? Ali ni tudi on ustvarjen po božji podobi, ali nima tudi on neumrjoče duše? Gorje tistim, ki namenoma radi svojega dobička pozabljajo, da človek ni blago in da se mora plačati njegovo delo po načelu pravičnosti, ne pa po načelu ponudbe in povpraševanja.

V ZAVAROVANJE MORAJO PRITI

Ob priliki zadnjih volitev v Delavsko zbornico mnogo delavcev, zlasti služkinj, ni moglo voliti, ker niso bili vpisani v volilni imenik. Padali so protesti na račun OUZD, sestavljalcev volilnega imenika, itd. Pravi vzrok, da niso bili vpisani v volilni imenik, pa je ta, da jih enostavno delodajalci niso prijaviли v zavarovanje pri OUZD. Volitve so sicer za nami, vendar se moramo za slučaj zanimati.

Vsak gospodar in gospodinja sta dolžna prijaviti služkinjo v zavarovanje, prav tako so zavezani zavarovanju tudi sluge in hišni hlapci, ki prevažajo blago za trgovino ali za gostilno in niso pretežno zaposleni pri poljskih delih. Vsi ti poslji imajo že itak skromne plače, njih delo je pa tako in v mnogih primerih tako naporno, da je njih zdravje v nevarnosti. In kdo bo zanje skrbel, ko obole? Kje naj išče pomoči bolni delavec? Saj vemo, kako se zdravijo poslji. Dva dni ostane

v postelji, delodajalec mu ukaže skuhati lipovca in zdravljenje je opravljeno. K zdravniku pa ne sme, da ta ne bo zvedel, da ga delodajalec ni prijavil v zavarovanje. In čez nekaj časa se pokažejo posledice, ki poslu in delavcu občutno in za daljšo dobo ustvarijo delanezmožnost.

Dolžnost poslov in delavcev je, da se takoj po vstopu v delo zanimajo, če so prijavljeni v zavarovanje pri OUZD-u.

Na drugi strani pa se mora tudi OUZD zanimati za stvar in pregledati manjše obrate in gospodinjstva, zlasti v mestih. Finančni uspeh morda ne bi bil velik, je pa s tem dosežen namen zavarovanja to je, pomagati socialno šibkejšim, da si zavarujejo in ohranijo pridobitno zmožnost. Treba je pa urad pri delu podpirati in zato je dolžnost inteligentnejših delavcev, da svoje stanovske tovariše opozore na bolniško zavarovanje in jim pomagajo. Mnogi sami ne upajo urada opozoriti na prijavo, češ, da jim delodajalec rajši odpove službo, kakor, da bi moral plačevati zavarovalne prispevke. Kdor bi bil odpuščen iz službe radi tega, naj takega delodajalca javi Delavski zbornici.

Ker že ravno razpravljamo o bolniškem zavarovanju, naj omenimo, da se isto in še v hujši obliki dogaja z nameščenci pri pokojninskem zavarovanju. Sicer je Pokojninskemu zavodu težje prikriti nameščenca, ker ima zavod dobro revizorsko službo, vendar se dogajajo primeri, da nameščenci niso zavarovani. Ko pa urad izvede zavarovanje in je treba prispevke plačati za nazaj in to morda za par let, tedaj pa delodajalec stavi nameščencu kratko zahtevo: »Ali sam plačaš premije, ki ti jih odtrgam od mesečne plače, ali pa lahko greš in iščeš službo drugje«. In tako je nameščenec v zelo težkem položaju, pa naj se odloči za karkoli. Gotovo delodajalec ne bi stavil take zahteve, če bi ga zavod prijel takoj prvi mesec nameščencevega službovanja. V teh primerih pa je ena glavnih nalog nameščenskih organizacij, da pomagajo nameščencu in store, kar oni sami ne morejo in ne upajo storiti; to je, da opozore Pokojninski zavod in izvedbo zavarovanja pri nezavarovanem nameščencu.

Dolžnost nas vseh je, da drug drugemu pomagamo in z delom in pri delu podpiramo tudi ustanove, ki skrbе za socialno zavarovanje.

O TEŽAVAH NAŠIH TRGOVSKIH NAMEŠČENK

Gospodarska stiska je med drugimi prav težko prizadela tudi naše trgovske nameščenske. Pa ne samo gospodarska stiska, tudi nekaj drugih vzrokov je, ki so povzročili, da je danes življenje trgovske nameščenske silno revno, ponižujoče in mnogokrat naravnost obupno.

Poglejmo samo na nekatere pojave, ki se vsak dan pojavljajo v življenju naše trgovske nameščenske.

Delovni čas je pri nas z raznimi zakoni, naredbami in uredbami točno določen. In vendar, kaj vidimo. Zlasti na deželi se določila o delovnem času kršijo na debelo. Trgovine zgodaj zjutraj odpirajo, ostajajo odprte preko poldneva in se zapirajo pozno zvečer. Kot navrhek pa so trgovine odprte še v nedeljo dopoldne.

Organizacija. Če se kje pojavi nameščenka organizacija, ki skuša pod svoje okrilje pritegniti vse nameščenstvo enega kraja, tedaj je prvo delo nekaterih delodajalcev, da svojemu nameščenstvu prepovejo vstopiti v organizacijo. In ravno trgovske nameščenke so tiste revice, katerim se najbolj krati pravico do svobodnega zdruzevanja v svrhu obrambe njihovih pravic.

Beraške plače moramo imenovati plače, ki jih prejema večina naših trgovskih nameščenk. Mnogokrat ne presegajo te plače plačo služkinje. Kljub tej plači pa se od trgovske nameščenke zahteva gotova stopnja izobrazbe, prikupljiva zunanost, lepa obleka itd. Ni čudno, ako je v vrstah naših trgovskih nameščenk toliko tuberkuloze in drugih težkih obolenj, kajti s 400.— Din na mesec je nemogoče primer- no hraniti se in se prikupno oblačiti.

Glede zavarovanja pa so trgovske nameščenke še celo zelo prikrajšane. Niso namreč pokojninsko zavarovane, čeprav bi morale biti zavarovane, saj opravljajo najmanj tako težko duševno opravilo, kot razne nameščenke v uradih, pisarnah itd. Prodajanje blaga zahteva mnogo spretnosti, duhaprisotnosti in tudi mnogo dušev- nega napora. Zato je naravnost krivično, da se pokojninski zakon ne razširi tudi na trgovsko nameščenstvo obeh spolov. Daleč za nami so že časi, ko so se skoraj tri četrtine trgovskih nameščenec lahko osamosvojile. Nasprotno raste število onih, ki so navezani na službeno razmerje in ki bodo prej ali slej nujno potrebovali podpore iz prispevkov, ki bi si jih v teku svojega službovanja varno naložili za sta- rostno zavarovanje.

To so danes vsakdanji pojavi. Nakazali smo samo največje težave, s katerimi se morajo danes boriti trgovske nameščenke. Poleg teh pa je še nekaj težav, ki preže na naša dekleta in ogrožajo njihovo telesno in nravno zdravje.

Kdaj bo boljše? Kdo bo pomagal? Kar priznajmo: nihče ne bo pomagal, če si sami ne bomo pomagali. Le lastna zavednost, solidarnost, lastno zanimanje za izboljšanje položaja nam bo pomagalo. Kakor so si drugi stanovi izboljšali svoj položaj z močno in disciplinirano organizacijo, tako si ga bodo tudi naše trgovske nameščenke. Zato jim prav toplo priporočamo, da se včlanijo v katoliško Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščenec Slovenije, ki se z vso vnemo hori za koristi svojega članstva.

VPRAŠANJA IN ODGOVRI

Dopusti trgovskih nameščenk konsumnih društev. D. M. vprašuje ali imajo trgovske nameščenke konzumnih društev pravico do dopustov po obrtnem zakonu.

Odgovor: Da, tudi trgovske nameščenke zaposlene v trgovinah konzumnih društev, imajo pravico do dopusta po obrtnem zakonu. Kajti te osebe imajo po § 324 obrt- nega zakona značaj nameščenk, ker opravljajo ali navadna ali višja trgovska opravi- la. Nameščenke pa imajo po § 329 obrt- nega zakona po 6 mesečnem službovanju pravico do dopusta.

Pomen delavskih knjižic. C. M. vpra- šuje kakšen pomen pa imajo delavske knji- žice in kaj je treba pri teh knjižicah po- sebno paziti?

Odgovor: Delavske knjižice imajo velik pomen. To so izpričevala o dosedanjem službovanju in o vedenju posameznega de- lavca oziroma delavke. Zlasti pa ima delav- ska knjižica velik pomen pri iskanju raznih podpor pri Okrožnem uradu, pri Javni bor- zi dela itd. Zato priporočamo vsemu de- lavstvu, naj na svoje delavske knjižice skrbno pazi in naj si da vanje od deloda- jalcev sproti vpisovati vse potrebne po- datke.

TAJNIŠKO POROČILO ZA L. 1934

(Konec.)

Najnujnejša potreba, ki se v zadnjem času vedno bolj pereče kaže, bi bila ustanovitev zavoda za ogrožena in padla dekleta. Čujemo, da je kr. banska uprava v svojem proračunu že mislila na to, zato moramo to misel z vsem srcem pozdraviti in prosimo le, da bi se ta načrt čimprej uresničil.

Seveda pa društvo ne sme pozabiti tudi svojih kolodvorskih in pisarniških pomočnic, ki z vnemo društvu pomagajo in bi brez njihovega sodelovanja ne moglo toliko uspevati. Pomisliti je treba, da posamezni slučaji, ki smo jih ali jih še bomo v naših poročilih našeli, niso opravljeni samo z enkratno obravnavo, nasvetom ali navodilom. So slučajji, pri katerih je treba obhoditi sedem, pa tudi deset uradov, ustanov, pisarn, preden je taka zadeva rešena. Da se zaradi tega delo ne more vršiti samo s pomočjo ene ali dveh oseb je jasno: ampak po dve ali tri osebe večkrat hodijo celo popoldne od vrat do vrat.

Zahvala društvenega odbora pa velja tudi naši požrtvovalni nabirateljici denarnih prispevkov, ki že od vsega spčetka neutrudno trka na vrata in dobra srca naših dobrotnikov, in lahko rečemo, da bi brez njene pomoči društvo tudi ne moglo obstati.

Ta pregled dosedanjega dela daje tudi sliko za bodoče poslovno leto.

Ker ima tajnica obenem tudi vodstvo Kolodvorskega misijona, si dovoljuje podati tudi o tem letno poročilo.

Kratkih informacij glede vlakov, zvez, prestopov, odhodov je bilo danih na kolodvoru 1704 in sicer: 1565 ženskam, 139 moškim. Informacije zaradi služb 235 ženskam. Informacije za razne železniške urade in pisarne 371 in sicer 339 ženskam, 32 moškim. Opis raznih potov v mesto 115 in sicer 109 ženskam, 6 moškim. Malo pomoč na kolodvoru 43 osebam, 34 ženskam, 5 moškim. Navodila za razne urade 27 ženskam. Pomoč pri vstopu na vlak 73 krat: 46 ženskam, 7 moškim, 9 družinam, 11 otrokom. Pomoč pri slabosti, omedlevici (kapljice, konjak) 10 krat, 6 ženskam, 4 moškim. Ranjence je bilo treba obvezovati 3 krat. Pomoč in vodstvo slepim na peronu 12 krat, 4 deklice, 2 dečka, 4 žene, 2 moža. Enako vodstvo gluhonemim 2 krat, 1 deček, 1 deklica. Pomoč pri prenosu hromih 4 krat, 3 ženske, 1 moški. Pomoč pri prihodu živčno bolnih; 7 ženam. Pomoč in nasvet pri zamujenem vlaku 18 žen. Nasvet tujcem za prenočišče 13 krat. Navodilo za potovanje po Jugoslaviji 19 ženam in 19 krat naslov za sorodne organizacije v raznih mestih Jugoslavije. Izročitev potujočih v varstvo sopotnikom 15 krat. Varstvo dijakinj v 6 slučajjih, 2 krat oskrba prenočišča. Sprejem odpuščenih kaznjenk v 11 slučajjih. Kolodvorski misijon je sprejel v varstvo 2 dečka, 3 deklice, 2 ženi, skupaj 7. Posredovanje za zaostalo in izgubljeno prtljago v 12 slučajjih. Na Kolodvorski misijon so se obrnili za informacije: 1 Francoz, 1 Ogrka, 1 Poljakinja, 1 Grkinja, 3 Če-

hinje, 5 Nemcev, 11 Avstrijcev, skupaj 23 inozemcev. Pomoč iz tujine vračajočim je nudil Kolodvorski misijon 12 ženam, 3 moškim, 7 družinam z 32 otroki. Potovanje, ozir. pomoč zanj je nudil Kolodvorski misijon: 28 krat spremstvo na razne konzulate, v menjalnico in k Putniku 16 krat, spremstvo k uradnemu zdravniku 2 krat. Spremljavo bolnim slabostnim na tramvaj 89 krat, 79 žen, 10 moških. Spremljavo v mesto, zavetišča drugam 106 ženam. Spremljavo k zdravniku 11 ženam. Spremljavo v bolnico 8 ženam, iz bolnice 4 ženam, obisk v bolnici 4 ženam. Spremljavo na izseljeniški urad 14 krat: 12 ženam, 2 moškima. Spremljavo na bansko upravo 8 ženam. Spremljavo na avtobus 4 ženam, 2 moškima, skupaj 6 krat. Spremljavo na policijo 9 krat. Spremljavo na razne zavode 18 ženam. Spremljavo na borzo dela 10 krat, 8 ženam, 2 moškima. Spremljavo na Okrožni urad 7 krat. Spremljavo in posredovanje za pomoč na mestnem socialnem uradu 19 ženam.

Kolodvorska pomočnica je nudila pomoč s spremstvom ali oporo 7 porodnicam in 4 novorojenčkom s plenicami. Rešilno postajo je bilo treba klicati 21 krat, 5 krat pa rešilni voz.

Tajnica vrši tudi vodstvo pisarne Kolodvorskega misijona, kjer se vrše vsi daljši posveti in navodila. V pisarni se spišejo tudi vloge za razne urade, vloge za varovanke, načrti za daljša potovanja, zlasti za inozemstvo, vsa pismena pojasnila sorodnim organizacijam doma in na tujem. Tu se tudi izvrši vsa društvena korespondenca. Vsako dopoldne je navzoča v pisarni vsaj ena odbornica, ki se porazgovori s kolodvorsko pomočnico, kakšna pota bi bila potrebna, da se more nuditi došlim vsa potrebna pomoč. Pomoč in nasvete nezakonskim materam je nudila pisarna 5 krat. Pogrešane deklice je iskala 3 krat. Svojcem onih, ki so došle v Ljubljano je poročala 4 krat. Pravno zaščito je poiskala 14, moralno zaščito pa 15 dekletom. V pisarno se steka vsa korespondenca na društvo in Kolodvorski misijon. Pismena vprašanja za službe so došla 43 krat, za posredovanje 32 krat, za informacije 8 krat, z 2 brzojavkama so se prijavile potnice-inozemke. Pisarna je posredovala, da je petleten otrok prišel v Ljubljano v spremstvu potnic iz Beograda, gluhonema deklica, ki je prišla z doma s pismom v roki, je v spremstvu kolodvorske pomočnice odšla na svoje mesto v zavod.

Pisarna ohranja stalne stike z raznimi inozemskimi Kolodvorskimi misijoni, katerim je prijavila potnice iz Jugoslavje 17 krat ter jih prosila v dotičnih krajih za spremstvo, prav tako je 17 krat izdala spremne karte potnicam, po katerih jih spoznajo Kolodvorski misijoni v drugih državah.

Kolodvorska pomočnica vodi dnevnik, v katerega zapisuje vse dnevne dogodke, z vsem delom, ki ga opravlja od jutra do večera. Iz tega dnevnika je razvidno vse delo na kolodvoru in ono, ki je s tem v zvezi. Označena so vsa pota na razne urade i. t. d. Istopako vodi kolodvorska pomočnica tudi kontrolno knjigo, iz katere je razvidno, kdo je bil ta ali oni dan v kolodvorski službi in kdo v pisarni.

V društveni pisarni se vrše redne tedenske društvene seje, kakor tudi predavanja v manjšem obsegu, ki so mišljena za odbor in delavno članstvo v svrhu nadaljnje izobrazbe.

Pisarna je nekaka prehodna postaja za vse, ki iščejo pomoči ali nasveta pri Društvu za varstvo deklet, odkoder odhajajo največkrat v spremstvu kolodvorskih

pomočnic v kraje, kamor so namenjeni. Zato se vidijo v pisarni najrazličnejši ljudje, bogati in revni, zapuščeni, delavni in lenuhi, katerim pisarna usmeri nadaljno pot.

Odbornica Jerajeva ki vodi zavetišče in posredovalnico je obolela in poslala pismeno poročilo:

Zavetišče v Marijinem domu, Kotnikova ul. 8. je odprto vsak dan od 7ih do 20ih. Gospodinja zavetišča je na razpolago vsem dekletom, ki hočejo tam prenočevati, da jim oskrbi vse potrebno za prenočišče in drugo. Prenočišče je namenjeno v prvi vrsti onim, ki prihajajo z večernimi vlaki in bi bila pot v mesto za nje nevarna; zato jih odpelje kolodvorska pomočnica kar od vlaka v zavetišče.

V preteklem poslovnem letu je 297 nočeh prenočevalo 725 prenočevalk, 2 družini s 6 otroki, 8 mater s 17 otroki. Bilo je 437 plačanih prenočnin, 7 delno plačanih, 281 pa neplačanih. Izselenk, ki so se vrnile iz Holandije je bilo 6, iz Nemčije 1 družina s 4 otroki, 4 prenočevalke so bile iz Avstrije, 2 iz Čehoslovaške, 3 iz Italije, 1 iz Poljske, 4 iz Zagreba, 1 iz Skoplja, druge pa so bile iz bližnjih krajev.

V zavetišču ima društvo tudi svojo posredovalnico za službe. V letu 1934 je bilo na razpolago 61 služb in se je posredovalo 131 dekletom, ostale so se napotile v druge posredovalnice.

V R O Ž N E M D O M U

F. G.:

NEKDAJ IN SEDAJ

Mnogokrat roma Julka tja v gorsko vasico, kjer v revni leseni bajti samotarijo stara mati. Saj bi v delavskem predmestju med svojimi tovarišicami našla dovolj poštene zabave in razvedrila; pa jo kar prime v soboto zvečer, da mora domov, in se ji nedelja ne zdi prav nič praznična, če ni bila pri materi.

Prav za prav — saj ni nič posebnega, kadar s staro materjo sedita v leseni koči. Navadno Julka posluša, kako mama obujajo spomine, vedno enake, pa vendar vedno zanimive. »Saj ni res«, tako pravijo mama, »da bi bilo sedaj tako zelo hudo na svetu. Le nobene potrpežljivosti ni pri ljudeh in nobene zadovoljnosti. Ko sem bila jaz otrok,« — tako pripovedujejo, — »takrat je bilo hujše, pa vendar ni bilo takega tarnanja. Kolač so pekli le o veliki noči in štruklje za žegnanje, za druge godove pa le bel kruh, ne pa potice in Bog si ga vedi, kaj še vse, kot delajo danes. Zjutraj smo po bajtah jedli prežganko pa brez podmedenega jajca, za večerjo so nam kuhali koruzen močnik, v katerega so za zabelo kanili kapljo jesiha. Za največji priboljšek v boleznih so kuhali jajčen sok, tako dober, da bi ga angelci jedli, če bi »špižo« potrebovali; če si bil le količkaj še živ, si ga moral jesti. Ob semanjih dneh so nam za štruco iz mesta prinesli mati culo suhega sadja; prav redkokdaj se je pripetilo, da smo dobili še vsak po en rogel žemlje. — In prve čevlje sem imela nove, ko sem šla k birmi, pa kakšne. Noben otrok bi danes ne hotel obuti takih čevljev, kakršne je meni prve naredil mojster Miha, ki je hodil k nam v »štirok«. »Gorka« sem bila pa še tisti dan; ravno toliko platna je ostalo od maminega krila,

da so ga naredili še meni; za jopo pa ni bilo več blaga. Da bi pa kakšen kmečki otrok šel k sv. birmi v beli obleki, kakor danes, kaj takega se pa našim staršem še sanjalo ni. Pa nas je vendar v takile bajti zraslo, da je vse mrgolelo, in smo imeli vsi pravo pamet in zdrave ude, hvala Bogu, in so nas imeli ljudje povsod radi, kjer smo služili kruh.

Pa je bilo še hudo, ko sem se poročila na tole bajto. Poleti sem pa tja kakšna dnina, da sem zaslužila stopovino in za oratarja, ker doma nismo imeli vprežne živine. V jeseni so oče delali slamnate strehe in zaslužili po dvajset krajcarjev na dan. Kako sem morala obračati vsak krajcar, da je bilo za otroške obleke pa za vse druge opravke pri hiši, pa še za kruh, za katerega smo morali tričetr let kupovati moko. Najslabšo sem kupovala, tako po devet krajcarjev, da je bil kruh rjav in se je kar lomil, pa ste ga vendar tako radi jedli. Bog obvaruj pa, da bi šel kdo od naše bajte v vas prosit kruha, ali da bi nam bil kdo prinesel miloščino! V tla bi se bila vdrla od sramu. Samo hlebček, kadar so pri sosedovih pekli in pa koline po zimi, kakor je povsod navada, drugega vsa leta kar sem gospodinjala, nisem prejela v dar.

Julki je včasih kar hudo; revščino v delavski ulici pozna, pa materi vendar ne more dopovedati, da je sedaj po nekaterih podstrešnih in kletnih stanovanjih le še hujše, kakor je bilo pred petdesetimi, šestdesetimi leti na kmetih. Stare matere kar ne more prepričati o potrebi Vincencijevih in Elizabetnih konferenc in še različnih dobrodelnih združenj.

»Res je«, pravijo, »da so že stari ljudje rekli: Takega vzemi, s katerim bi ti tudi prosjačiti ne bilo hudo; tako do pičice zares po teh besedah nobeden ni jemal; to se je le tako reklo, da naj se imata tako zares rada, da bi je prav nič ne skrbela bodočnost ob moževi strani. Danes pa te besede jemljejo prav do pičice natančno. Za poroko je še avto in fotograf in dobra večerja; obroke za opravo pa že prav težko zmagujeta in zato rajši najameta kar opremljeno stanovanje. Pa je mož brezposeln in žena zbolí in ni več denarja za drugo stanovanje; podstrešna sobica že zadostuje in če ne za prvega, za drugega otroka mora že dobrodelno društvo preskrbeti pleničke.

Dobrodelni odsek preskrbi za praznike farnim ubožcem nekaj jestvin. Pa se ženske skregajo in oberejo med seboj in nazadnje udarijo še nad odbornike: le zakaj dajejo podporo takim, ki niso prav nič potrebni in je še vredni niso: ob nedeljah gredo na sprehod in v gostilno, hči se hodi ondulirat in zadnjič jih je soseda presenetila, ko so imeli neko boljšo jed na mizi, pa v cerkev ne hodijo in otroci se slabo obnašajo in petka nič ne drže. Vse napake na svojem bližnjem vidijo. Strašno zaslepljeni so potemtakem ljudje, ki takim ničvrednejšem miloščino dele; le one same so vredne in potrebne podpore.

Učiteljica v šoli sprašuje, kateri otroci so najrevnejši, da bi dobili za božičnico kakšno obleko. Pa se oglašča vrsta za vrsto, tudi taki, za katere učiteljica kar ne bi mogla misliti, da so res potrebni. Pa malček pojasni uganko: »Mama so rekli: Zakaj pa ti ne bi dobil, če bodo vsem drugim dali!«

Ja, morda bodo pa še Julko uverili, da telesna dela usmiljenja izkazovati ni tako lahko; pa še, da bi bilo morda še kaj drugega potrebno poučiti znanke in znanke iz delavskega predmestja.

G O S P O D I N J S T V O

Juhe

Za začetek obeda so se juhe prav dobro obnesle, ker z njimi vsak obed na prav prijeten način pričnemo. Nekatere nas osvežijo, druge nam ugase žejo, tretje nam pripravijo želodec, po večini pa so vse redilne in nasitne ter tvorijo važen del naše prehrane.

Pri pripravi juh je treba pomniti:

1. da vsako na svojski način pripravimo in kuhamo v ne prevelikem loncu,

2. da jih ne pripravljamo v prevelikih količinah, ker bi šele pozno začele vreti in bi izgubile svoj aroma,

3. izgotovljene juhe ne smejo predolgo čakati na porabo,

4. vkuhavanje naj se zgodi kratko pred porabo, da se ne razkuha in ostane prijetnega okusa.

Če pogledamo razne načine juh, jih lahko delimo v mesne juhe, v stročnate juhe, zelenjadne in krompirjeve juhe, vodne juhe, vinske juhe, sadne juhe, mlečne juhe.

Mesne juhe

Pripravljamo iz mesa in kosti, ki jih kuhamo z različnimi dodatki. Mesna juha je čista in ima prijeten okus, vendar nima dovolj hranilnih snovi, ker te ostanejo v mesu. Zaradi tega uporabljamo kot važen dodatek kosti, ki pa imajo že več hranilne snovi, vendar rade juho skale.

V glavnem si moramo za pripravo mesne juhe zapomniti to-le:

1. meso in na drobno sesekane kosti je treba hitro oprati. Kostí denemó vedno v mrzlo vodo in jih počasi zavremo, da preide prav mnogo redilnih snovi v vodo. Meso pa dodenemo šele v vročo vodo in ga hitro zavremo, da mu voda ne vzame vseh redilnih snovi, ker bi ne bilo prav nič gospodinjsko, če bi imele meso kot drugovrstno hranilo.

2. juha naj vre enakomerno in počasi, ker s tem pridobi na okusu,

3. nastalih pen ne smemo odstranjavati,

4. če hočemo imeti juho lepe barve, lahko naglo zavremo čebuline rezine na masti. Tudi zelena, korenje, por, peteršilj, špargljeve lupinice, grahovo stročje, seveda v suhem stanju, dvignejo okus juhe, vendar ne smejo ti dodatki prevladati v okusu.

5. koliko časa je treba kuhati juho, je odvisno od kosa mesa, ki ga kuhamo. Zaradi kosti je treba, da se kuha najmanj dve do tri ure. Večkrat je treba juho nekoliko izboljšati s kakim ekstraktom, vendar je to le v večjih obratih, za navadno družinsko kosilo zadošča kvaliteta mesa in kosti.

Za juhe porabljamó goveje meso, perutnino, vse bolj staro, ker mlajše meso napravlja juho belo in ji daje siten okus. Te juhe potem zakuhavamo z različnimi jajninami t. j. izdelki iz moke in jajc, kakor: rezanci, krpice, polžki, kaša itd. potem tudi z različnimi žličniki, kakor: zdrobovi, kruhovi itd., ali različnimi cmočki, kakor: močnati, kruhovi, mesni, ali z različnimi nadevanimi zakuhami kakor: mesne torbice, štrukeljčki itd. Važno je, da je juha primerno slana, ker je dosoljevanje vedno nepriporočljivo, ker se sol ne raztopi popolnoma na krožniku. V pomladnem času je navada, da juhi že zakuhani, preden jo damo na mizo, dodenemo ščep nadrobno zrezanega drobnjaka ali peteršilja, kar ji da pomladanski okus.

VPRAŠANJA IZ GOSPODINJSTVA

1. Kako se osnaži kovček (usnjat), ki ga je dež zmočil in je barva odstopila.

2) Kako bi se osnažila ovčja koža (bela) doma, da je ni treba dati v kemično čistilnico.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA IZ GOSPODINJSTVA

Že zadnjič smo omenili, da se bomo odlej le še praktično razgovarjali o vsem, kar spada h gospodinjskemu delu. Ker so nam prav v zadnjem času došla nekatera vprašanja, jih bomo kar po vrsti odgovorili.

Kako pripravimo obložene kruhke? Imamo kruhke samo s presnim maslom in pa take, ki jih še obložimo z mesnimi rezenimi ali ribami itd. Če hočemo ponuditi

samo kruhke s presnim maslom, odrežemo tanke rezine belega ali črnega kruha z ostrim nožem, da so rezine gladke, potem namažemo kruhek s presnim maslom ali s pikantnim presnim maslom (sardele, zeleni zasek) 2 mm debelo, ki ga potem z malo žličico, ki smo jo pomočili v vročo vodo, lepo izoblikujemo (zareze, kvadrati, luske itd.). Obložene kruhe pa pripravimo takole: Na lepo gladko odrezane rezine belega ali črnega kruha, ki ne smejo biti debele, namažemo presnega masla, a ne predebelo. Meso, s katerim mislimo obložiti zrežemo prav tanko, po možnosti na velike rezine in ga položimo na leseno desko te ga pogladimo. Nanj položimo s presnim maslom namazano rezino, tako da je namazana ploskev na mesu in potem z nožem obrežemo meso, da je kruhek enakomerno pokrit z mesom. Ostanke lahko zrežemo na drobne kocke ter z njimi tudi lahko obložimo nekaj rezin. Kruhke tudi še lahko okrasimo z zrezanimi zelenimi kumaricami, kapri, mesno hladetino, jajci itd. Obložene kruhke nalagamo na plitve krožnike v obliki stožca ali piramide.

Kaj naj gospodinja ve o umetnih maščobah? Umetne tolstče prihajajo pod različnimi imeni na trg. O umetnih maščobah je treba pomniti, da jih ne uporabljamo za pečenje pečenk, ker se razgrejejo preveč in dobe neprijeten okus. Pri peki močnatih jedi pa umetne maščobe služijo prav tako kakor presno maslo. Zlasti pri vzhajanjem testu so posebno priporočljive. Torej: v testo lahko porabljammo umetno maščobo, za zunanjo uporabo pa ne. Isto velja tudi pri pripravi raznih sladkih močnatih jedi.

Kako porabljammo in shranjujemo citrone? Citrone so odlična, pa včasih nekoliko draga začimba in dišava, zlasti v zimskem času, ko so zelo drage. Citronina kislina je najokusnejša izmed vseh, lupina pa najprijetnejša dišava. Večkrat upo-

rabljamo sok in lupino istočasno, včasih pa tudi ne. Treba je eno ali drugo hraniti za poznejšo porabo. Važno je, da vemo, kako naj to hranimo. Kadar uporabljamo lupino za dišavo nadeva, tedaj jo obdragnemo s kosci sladkorja, ali jo samo obrubamo, ali tudi olupimo samo rumeno kožico ter jo zrežemo z okroglim nožem. V tem slučaju nam ostane citrona sama, ki jo, najbolje, denemo na poličico za jajca, tako da se le malo dotika lesa. Če pa uporabljamo sok, je škoda, da bi pustili lupino neizrabljeno, zato olupimo rumeno kožico, jo posušimo in, kadar jo rabimo, nekoliko osvežimo; lahko jo tudi obrubamo in denemo med sladkorni prah v kozarec, ki je dobro zaprt, da se ne razdiši. Morebiti nastanejo v sladkorju zaradi vlage citroninega soka kepice, ki jih pa potem porabimo za razne sladke močnate jedi. Lupinice pa uporabljajmo kot dodatek k raznim kompotom.

Pomaranče so pozimi še bolj sočne kot citrone, olupki so posebno primerni za začimbo raznih jedi in jih uporabljamo na isti način, kakor citrone. Iz oranžnih lupinic se da pripraviti izvrstna mezga.

KUHINJA.

Solata s smetano in sirom. Lepo glav-nato solato otrebi in operi ter daj na rešeto, da se odcedi in osuši. Nato solato razreži, potresi s soljo, zabeli s kisló smetano ter rahlo zmešaj. Povrh potresi par pesti sira od kislega mleka. Lahko primešaj tudi drobno zrezanega česna.

Jajca v solati. Osnaži, operi lepe liste glav-nate solate ter daj na rešeto, da se odcedi. V mehko kuhana jajca (kuhaj jih približno 5 minut) previdno olupí da ostanejo cela. Vsako jajce zavij v 3 do 4 skupaj zložene solatne liste ter polagaj na krožnik ali v skledo. Posebej vmešaj par žlic olja primerno količino kisa, malo soli ter vlij na solato.

Zaprte duhovne vaje v Lichtenturnovem zavodu v Ljubljani: Za dekleta od 15. do 19. avgusta. — Za gospe od 25. do 29. avgusta. — Prijavite se čimprej osebno ali pismeno vodstvu Lichtenturnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg št. 8. — Začetek zvečer prvega dne. Oskrbnina za vse dni 100 Din. Duhovne vaje bodo vodili čč. gg. misijonarji sv. Vincencija Pavelskega.

Odgovarja dr. M. Justin.

Obložene kruhove rezine s hrenom. Mešaj presno maslo, par žlic, da se peni. Prideni ščep sladkorja, malo soli, par kapljic limoninega soka, par žlic kisle smetane, par žlic nastrganega hrena, ter vse dobro zmešaj. S tem namaži rezine rženega ali pšeničnega kruha. Zloži jih na krožnik in daj na mizo.

Obložene rezine s slanino. Zreži ali sesekljaj košček prekajene slanine in majhno kisko kumarico, prideni v trdo kuhano in pretlačeno jajce, par kapljic soka od limone in par kapljic olja. Vse skupaj dobro zmešaj in namaži na kruhove rezine.

Kruhove rezine s sirom. $\frac{1}{2}$ litra sira od kislega mleka, $\frac{1}{4}$ l smetane, malo drobno zrezanega zelenega peteršilja in drobnjaka, žličko kumne in malo soli dobro zmešaj ter namaži na ržene ali bele kruhove rezine.

Fižol s smetano in sirom. Otrebi in preži stroke zelenega fižola na dva ali tri dele ter ga skuhaj v slani vodi. Kuhanega odcedi in stresi v skledo. V kozici zagrej skodelico kisle smetane ter vlij na fižol. Povrhu potresi svežega sira od kislega mleka in drobno zrezanega drobnjaka.

Kako pripravim citronat? Lepo zeleno bučo olupiš in zreži na drobne kocke. Za $\frac{1}{2}$ kg buč raztopiš v $\frac{1}{4}$ l vinskega kisa $\frac{1}{2}$ kg sladkorja, vlij na buče ter kuhaj v porcelanasti ali v čisti neokrušeni emajlirani posodi 5 — 10 minut. Nato poberi buče iz soka ter jih deni v kozarec. Sok kuhaj dalje, da je gost, ko sirup, polij z njim buče in zaveži kozarec. Polagoma se sok posuši, koščki buč se strde, so prozorni in rjavozelenkaste barve. — Tako pripravljen citronat skoraj nič ne zaostaja za onim iz cedra.

Če človeka napade bolezen, ni vsako prvo zdravilo, ki je pri rokah dovolj dobro, da si organizem odpomore. Vzeti je treba res preizkušen lek. Tudi za perilo moramo vzeti v roke čistilno sredstvo izredne čistilne moči in izdatnosti, če hočemo, da bo zopet čisto in belo kakor novo. *Zlatorog-ovo milo* ne trpi nobene nesnage. Ljudski glas: »Le *Zlatorog milo* da belo perilo!« se je vedno izkazal kot pravilen. V svojo lastno korist zahtevajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le *Zlatorog-ovo milo!*

Nesrečna. V službi ste in tu ste zdravje popolnoma izgubili in ste sedaj popolnoma obupana. Bili ste že v mladosti bolj slaba; pred 2 letoma ste se pa še 2 krat prehladili v službi in od tedaj Vam ni več dobro. Glava in prsa Vas stalno bole, komaj se še držite. Srce Vam je začelo nagajati, pri hoji in delu ste čutili, kako Vam srce razbija in Vas tišči v »duši«. Tudi želodec Vam je odpovedal, le malo lahkih stvari smete zavživati, če ste pa lačna, ste pa zopet vsa slabotna. Tudi duh iz ust je neznosen in se ne morete niti razgovarjati z ljudmi. Isti se Vas kar ogibljejo in Vi jokate kar naprej radi tega. Celo poročiti se radi tega ne morete. Perijoda tudi ni v redu. Večkrat izostane drugič gre pa kar v koscih.

Iz Vašega popisa sem dobil utis, da je nujno, da se začnete zdraviti in si poiščete službo, kjer ne bo toliko trpljenja. Potrebujete počitka in miru, če ni drugače pa domov za nekaj mesecev, če je to seveda mogoče. Da v službi človek večkrat zbolí, je razumljivo. Včasih je dotičnik sam kriv, včasih pa delodajalec, ki preveč zahteva od svojih uslužbencev in bo zato odgovoren. Vsak uslužbenec mora biti sicer vesten in vdan gospodarju oz. gospodinji, mora biti za hišo kakor pravimo, ker ne bo med njim in delodajalcem sicer dobrega razmerja in si bo poiskal drugega, toda pri vsej vdanosti, vestnosti in ubogljivosti pa mora uslužbenec vendar paziti na svoje zdravje in mora vedeti, kedaj je dosti in koliko zmore, da si v službi ne pokvari zdravja za vse življenje. Tega mu delodajalec nikdar ne bo vrnil, niti mu ne bo hvaležen za to, če se je v delu uničil. Za pridnega uslužbenca, ki je zlato v vsaki hiši, bo vsakemu gospodarju žal, če se je v delu onesposobil. Vsak uslužbenec, uslužbenka, delavka, služkinja itd. mora sam vedeti, kako si naj zdravje obvaruje.

Vi ste bili že od mladosti slabotni in kot taki niste bili za težje delo. Sedaj se zdi, da imate srčno napako in kot taka niste za delo, niti za skrbi, najmanj pa Vam koristi žalovanje. To zadnje Vas najbolj uničuje. Na možitev nikar ne mislite, če ste bolni. Možitev zahteva zdravega človeka. Iz po-

pisa, ki ga mi podajate, Vam svetujem, da zdravniku, kateremu zaupate razložite položaj in ga ubogate in toliko časa iščete pomoči, dokler ne uvidite, da Vam koristi ono, kar se Vam predpiše. Isto velja radi slabega izdaha iz ust, isto glave, nog, želodca in glavobola in perijode, kar vse je kakor se zdi v zvezi z Vašo temeljno boleznijo. Ko se ta spravi toliko v red, da bo znosljivo, bodo vsi ti znaki sami po sebi izginili. Obupati pa nikar. To se da pomagati. Treba je časa za to in dobre volje.

J. F. Sv. L. Prosite za nasvet, kako da ozdravite belo perilo. — Veste, da so za to potrebne sedeče kopeli, toda kedaj in kako ne veste. Sedeče kopeli se izvršijo v banji, ki je posebej za to napravljena; v škafu, čeprav je velik, gre to težko, treba naslonjala in pripravne oblike, da človek lahko udobno sedi $\frac{1}{4}$ ure ali 20 minut. Voda naj bo topla 30—35 stopinj C, v začetku malo manj 28—30, dokler se ne privadite. Prijetna toplota mora biti, nikakor pa ne smete imeti občutek, da Vas hladi oz. zebe. Če se voda med kopanjem (sedenjem) shladi, je treba dobiti vrele vode v banjo, zato je potreba, da je poleg še posoda z vrelo vodo. Opeči se seveda ne smete pri tem dolivanju.

V to toplo vodo dolijte, predno začnete sedenje, odcedek tople vode od kuhanega hrastovega lubja. Lubje zdrobite, sesekljajte in ga polno prgišče vržite v lonec vode; ta voda naj še vre $\frac{1}{4}$ ure ali še boljše pol ure, na kar se naj precedi skozi prt in dolije v kopalno vodo. Kopelj se naj dela, če treba vsak dan ali vsaj 3 krat na teden, le med perijodo in neposredno pred njo ne.

Seveda pa preglejte številke »Vigredi«, kjer sem Vam že popisal vzroke belega perila, da dobite vzrok pri sebi in se zdravite. Vzrok je treba odstraniti, nakar bo belo perilo izginilo. Kopeli so samo pomožno sredstvo.

Tiha skrb. 14 dni pred perilom imate boleče prsne žleze in če ni mogoče to ovira pri materinstvu. Perilo in redno in vsakih 28 dni (4 tedne) stara ste 22 let. Poročiti bi se imela, pa Vas skrbi radi teh bolečin v prsnih žlezah. V kašni zvezi so prsa in perilo? Vprašujete, kako naj si to razložite?

Po Vašem kratkem in točnem opisu Vam lahko točno odgovorim. 15 dni pred za-

četkom prihodnjega perila (perijodnega krvavenja) je pri vsaki dozoreli in zdravi ženski osebi tako zvano jajčenje (ovulacija). Ta trenutek večina žena in deklet ne zapazi, je pa nekaj ženskih oseb deklet in žena, ki se dosti dobro opazujejo in opazijo ravno 15 dni pred začetkom prihodnje perijode neko bolečino v jajčnjakih okoli maternice, takozvano osrednjo bolečino, ki traja le en dan. Vi ste se v štetju zmotili ko pravite 14 dni pred perijodo. Morda pa en dan ne zapazite tako zelo.

Druge začutijo ravno ta dan v prsih neko čudno senzacijo, občutek, kot bi bila bolečina, neko draženje, in temu slično. To so vse čisto razumljivi pojavi.

V teku vsakega medperijodnega razdobja se (15. dan pred prihodnjo perijodo) izlušči iz jajčnjakov eno edino jajčece. To izluščenje imenujemo ovulacijo (jajčenje) in ta povzroča, če so jajčnjaki malo bolj občutljivi ali če je oseba dosti inteligentna in se dobro opazuje, neko bolečino v okolici maternice v jajčnjakih ali v prsih. Zveza med prsno žlezo in jajčnjaki in maternico je dokazano dejstvo in to potom hormonov, ki jih izroča v kri tkivo na onem mestu, kjer je bilo prej jajčece v jajčnjaku in kjer se je izluščilo: takozvani »Grafov filikel«. Ti hormoni so neke vrste snovi, ki se izločajo v kri, pridejo vanjo in potom nje v tozadevna središča, ki prsno žlezo in maternico obvladajo. Če je jajčece oplojeno v teku teh 24 ur, prihodnja perijoda ne nastopi; Če pa jajčece v maternici v teku teh 24 ur ni oplojeno, pa jajčece v maternici odmre in sluznica maternice 14 dni pripravlja delo krvavenja, kjer ga bo z vso pripravljeno posteljico sluznico 15. dan po tem jajčanju izvrgla iz sebe in to se zgodi, ko nastopi perijodno krvavenje; kot znak neoplojenega jajčeca za ta mesec oz. za to medperijodno razdobje.

Tako torej vidite zvezo med perijodo in Vašo bolečino v prsni žlezi. Bodite pomirjeni. Materinstvo zaradi tega ne bo trpelo, nasprotno Vam lahko zagotovim, da je to za Vas celo v nekem pomenu ugodno.

Nigana. Stara ste 23 let, postave bolj majhne in izredno suha. Nikdar ne tehtate več kot 53 kg. Čez poletje, ko dosti delate, shujšate vedno tako, da tehtate le še 49 kg. Rada bi se zredila vsaj na 56 kg tj. na en

cent, kakor pregovor zahteva. — Bojite se tudi sicer tuberkuloze. Sveta hočete, kako bi naredili — da bi se zredili. Zapomnite si tole: Ni vedno zdravje, če je človek debel in zamaščen. Samo, da se počutite zdrava, da lahko zavživate hrano, da dobro spite in da lahko delate in ste lahko vesela, pa bodite zadovoljni. Čemu še torej ono težo 56 kg? Če bo telo potrebovalo več debelosti, jo bodele dobili v svojem času. Meni niti na misel ne pride, da bi želel biti debelejši. in mi je suknja, ki sem jo nosil leta 1914 na Dunaju, še danes prav in dobra.

Perijoda se Vam zakasni vsak mesec za en teden. Kako to veste? Ne smete misliti, da mora razdobje med začetkom krvavenja prve perijode do začetka krvavenja druge perijode biti vedno 30 dni. Največ žena je, ki imajo to dobo dolgo 28 dni. toda je precej žena, ki imajo to dobo dolgo 21 dni druge zopet 24, 25, 26, ali 27 dni, nekatere 30, 31, druge zopet 32 dni.

To perijodno razdobje, (število dni med dvema perijodama šteto od začetka prvega do začetka drugega krvavenja) mora vsaka žena imeti natančno izračunano po dnevih ne po tednih. Tudi ni prav če pravi kaka žena ali dekle: pri meni je doba dolga — približno mesec dni ali par dni manj ali 3 ali 4 tedne. Vse to pelje do napačnih sklepov in veliko odide vsaki ženi, če ne ve natančno, koliko dni je pri njej med začetkom obeh krvavenj. Dolgost mesečnega ciklusa, ali dolgost medperijodnega razdobja je treba izračunati po vsaj 4 mesečnem opazovanju na sledeč način: Narišemo si tabelo s četverokotniki. Vsak četverokotnik v tabeli znači en dan v mesecu: Mesecev je v tabeli 18. V prvi podolgasti rubriki se napiše datum onega dneva, ko začne dekle ali žena krvaveti in sicer takoj prve kapljice krvi so že začetek. Takoj se unese datum tega dneva. Npr. Začetno krvavenje je na dan 10. maja 35 (10. V. 35) to je prvi dan perijode. Krvavenje traja n. pr. 4 dni, prvi dan je dan datuma, drugega označimo v drugi četverokot, tretjega v tretji, četrtega označimo v četrti četverokot. Če je še kak dan krvavitev, v naslednji četverokot, s krivo črto. Nato se delajo pike v posamezne četverokotnike vsak dan zvečer, kar znači krvavitev proste dneve, dokler ne za-

pazimo novo krvavitev (začetek nove perijode). Ta dan zaznamujemo s spolnjenim celotnim četverokotnikom n. pr. je to bilo 28ti dan po 10 maju. 28ti dan je zaznamovan z izpolnjenim četverokotnikom pod številko 28. Pri tej ženi oz. dekletu je nastopilo novo krvavenje torej, če štejemo od 10. maja dalje dneve, na dan 6. junija. Ta dan zapišemo zopet v prvo rubriko pod 10. maj. Dolgost njenega medperijodnega razdobja, tega mesečnega cikla je torej pri tej osebi 27 dni.

Drugi mesec, če se zopet tako šteje kot prvi dan za dnevom, vidimo, da nastopi novo krvavenje zopet 28ti dan ali pa kak drug dan n. pr. 27ti dan. Tretji mesec pa zopet 28 dan.

Tako že lahko kar v naprej izračunamo, kedaj mislimo, da bo zopet nastopilo krvavenje v prihodnjem mesecu in v tem bomo videli, če sebe dobro poznamo. Toliko dni štejemo naprej, kolikor sodimo, da bo ta doba dolga, in potem še po koledarju naznačimo dan s štetjem dnevov do tega naprej zaznamovanega dneva in določimo datum, pa bomo videli, če zadenemo. Za en dan preje ali pozneje se lahko uračuna vsaka žena in dekle ali končno bo po več mesečnem opazovanju za normalno življenje vedno približno znala izračunati.

Malo je žena in deklet, kjer je začetek novega krvavenja res točno na isti dan. 1—2 dni prej ali kasneje še ni nobena napaka in se radi tega ni treba še vznemirjati.

Vsaki ženi in dekletu priporočam, da si nariše za celo leto tako tabelo in si natančno vpiše svoje podatke, da bo vedela kako je z njeno perijodo, da ne bo po nepotrebem razburjanj. Če ima katera to dobo dolgo 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 ali 28 dni druga pa 29, 30 ali 31 dni je to vse prav, samo da se dobro ve: pri tej je n. pr. ta doba dolga 21 dni pri drugi 27 ali več dni pri tretji 30 ali 31 dni. En dan več ali manj ne pride dosti v poštev.

Po novejših raziskavah se namreč ta doba včasih skrajša, včasih podaljša in to tedaj, če n. pr. v življenju dekleta ali žene kak dogodek hudo vpliva na njeno duševno razpoloženje, strah, jeza, skrb, žalost. Odvisno je to, katere dneve ta efekt nastopi. Natančno je dognano, da strah, jeza, žalost itd. v gotovih dnevih te dobe podaljša v drugih pa skrajša dobo.

Vemo tudi, da potovanje v drugo podnebje, potovanje sploh, naporno delo, šport, ali pa bolezn, influenza ali tifus in sploh bolezn z veliko vročino, nadalje porodi, splavi, spreminjajo dolgost te dobe. Vedeti za koliko dni se to skrajša ali podaljša pri vsaki ženi ali dekletu, je velikega pomena in bi bilo zelo potrebno, da se po natančnem opazovanju to dožene.

Toliko za razumevanje te stvari.

Kadar imate perilo, pa Vas zelo boli v križu in trebuhu. Kako bi se to dalo olajšati, če brinjevec res kaj pomaga, vprašujete.

Čudno, da neke žene res brinjevcu toliko važnost pripisujejo. Je nekako sredstvo, da malo omoti, ali vzroka ne odstrani. Ga Vam odsvetujem. Treba je vedeti vzrok. Če je organičen in če se lahko odstrani, je najboljše sredstvo, da se odstrani. Sicer pa je lahko kaka skrivljenost maternice, kako vnetje ali kaj sličnega v ozadju. Včasih pa boli križ in trebuh brez vsakega vnetja in zakrivljenosti, boli ker je večja občutljivost osebe vzrok temu. Nevarno se mi zdi, da pri Vas ni. Temeljite preiskave od večšega zdravnika bo morda enkrat potrebno.

I Z N A Š I H K R O G O V

Francka Z.:

VERA

»Bdeli so po gorah. Bilo je malo pastirjev, ki so bdeli po gorah Judeje. Ognji so bili skoro pogašeni. Drugi ob nemih gomilah. Drugi ob žuborečih studenčkih. Bleda luna se je zrcalila na njih čelih... In kateri izmed njih, kakor je njihova navada, je pel, kakor utrujen k nebu.«

Tako neki pesnik in tako uprav se je izvršila skrivnost in od tedaj, tudi danes, je ves svet oltar. Nobena izpremembra stoletij in dogodkov ni osenčila ne otemnila močne luči, ki je prišla nekega dne od vzhoda in ki je sprejela, odela slednje srce v svoj svetlobni kolobar.

Hlevček žari v temini človeških noči. In poleg enega hlevčka so se umirile vse bridkosti, vsak pohlep. Skromen in razlegajoč glas je zadonel v bajen molk sveta; in najbolj oddaljeni kraji so se znašli in spoznali v enem imenu samem.

In to ime je Bog.

Vrhu gore se blesti brezmadežen sneg; simbol stalnosti in čistosti idealov; in vzcveto blede cvetke kot zvezdna očesca v jasnih nočeh.

Veter ubira svoje trepetajoče in tragične simfonije v strmo in plašno pogorje.

Toda nad obzorjem je en sam plamen. Prihaja od daljnih in skritih Jasli. Ožarja izza daljnega in skritega zavetišča prošnjakov in pastirjev. In nima zahoda in ne bo mu ga.

Tudi letos, ob spominu na oni čudesen dogodek, na ono davno vzhodno noč, trepeče in slavi zemlja kot eno samo srce Betlehemskega hlevčka je sonce, vir, izza katerega so se porajale vse lepe zgodbe življenja. Slednja pot vodi proti vzhodu.

Pomlad je v toplem in materinskem srcu zemlje in čaka poziva letnega časa, da se vzbudi.

Vsi cveti so zaprti v baržunasto brstje, ki se bo razpuščalo ob prvem nastopu sončnega leta. Kalvarija je še v temi.

Prišel je stari božič. Korak mu je lahek in neslišen.

Prihaja po noči, pripravljen na odhod — izginjajoč — ko se napravi dan na pragu sveta.

Vsaka pot gre proti vzhodu. Velik zvezden venec se je prižgal na obzorju. Poln zlata, blesteč kakor biser.

Odmev zvoncev v višavah. Himne lju-bezni na zemlji.

Val stoletij, nešteti, buta zaman proti ubogemu in svečanostnemu templju od Boga rojenega.

Hlevček prosjakov in pastircev je blesteča stolica sredi sveta: luč, sij, nadčloveška moč.

Vzhod in zahod se srečata, se spoznava. Kakor dvoje velesil. Vzhod in zahod vstajata drug proti drugemu, da dosežeta skupno, popolno ravnotežje.

Pokopani cveti vonjajo danes, kakor čudežne kadilnice.

Danes se vračajo v opustošene domove — k radosti ali bolesti — vsi izgnani.

Božič združuje vse izgubljene, razkropljene.

Danes je ves svet oltar.

Ljubinica:

PRED KRIŽEM

Ozri se Gospod z višave name, usliši molitev dekleta, ki prosi pred križem Te Tvojim kleče usmiljenja do izgubljenega sveta!

Nedolžnih otrok priskaklja tu kopica, pred Večnim ustavijo brzi korak; kraj mene pokleknejo — razgovore se molče in od radosti žare jim lica.

Ti vidiš Gospod v še nedolžne oči, da jim neznane so borbe življenja; vsled teh se z višave svoje ozri na njih molitev, in mene — dekleta!

Miriam:

BREME

Cerkvica nad vasjo; tam v bregu je stala.

Ozka pot iz vasi; po nji stopa kopica ljudi. Težko hodijo v breg in težko nosijo — sovaščana. Breme jih tlačijo, krivi jim hrbte in utrujajo korake.

Kako dolgo še?

Skoraj bodo pri cerkvi nad vasjo. Tam si odpočijejo — saj tam je miru-dvor.

Tako težko je breme!

In hodimo križem svet. In vidimo breme vseh oblik, in vsa tlačijo, upogibajo hrbte in utrujajo korake.

Kako dolgo še?

Skoraj bomo tam gori. Tam je lepo, svetlo in solnčno, in tam si odpočijemo — vsaj tam je naš miru-dvor.

ČAS

Kakor bežna ptica poletava misel nazaj v preteklost. Tu in tam se zaustavi, kakor bi hotela prisluhniti davni.

Bilo je, ko so minevali dnevi hitro — brez prestanka, dnevi sonca in brezhibne sreče. Vse občutje je poskakovalo in se smehljalo in telo ni čutilo svoje peze.

In bili so dnevi, ko jim ni hotelo biti konca, dnevi borbe v viharjih, dnevi bridkosti in tuge. Bolestno je ječala duša in prosila moči in miru.

V tistih dneh se je porajalo spoznanje o ničnosti — vsega. Bog je vlival v temo luč.

In zre misel iz trpke sedanjosti v prihodnjost. Tema je, a vemo: pride Luč in razžene temo!

Megle na obzorju bodo utonile, in sijalo bo sonce sreče in miru.

SOLZA

Videla sem solzo užaloščenega otroka. Svetla velika solza, ki je hitro zdrknila po okroglem licu; in sled za njo se je posušila.

Videla sem solzo mladca. Trpko in kraddoma je prilezla, kakor, da je imela dolgo in globoko pot prebroditi. Počasi je polzela po licu in sled je puščala za seboj — In videla sem poslednjo solzo človeka, ki je odhajal v onostranstvo; Izrinila se je, in ostala na uvelem licu mirno. — Nekdo jo je moral utreti.

O solza. Ti poslednja solza človeka, vse življenje si čakala skrita globoka tam v duši — vse življenje si čakala, kdaj najdeš bitje, da se svobodno izjočeš. In sedaj šele, ob zadnjem dihu, si našla to bitje — vse dobro — vse umevajoče. Prišla si iz skritega kota in se izlila pred Njim, ki je bil od začetka do konca edini ljubitelj tvojih solza.

O solza, sveta solza!

VPRAŠANJA RADOZNALIH ČITATELJIC

UREDNIŠTVO OGDOVARJA

VI VPRAŠATE:

17. Znanstveno je dognano, da neprimerno sestavljena hrana povzroča razne bolezni, tako n. pr. skorbut. Že pred več ko dvesto leti je pokazal avstrijski vojaški zdravnik Kramer, da nastane skorbut, če v vsakdanji hrani dolgo časa izostane sveže sadje ali sočivje, kakor se to dogaja na dolgotrajnih potovanjih z ladjami ali v vojski. Pri skorbutu se omajejo zobje, dlesna se vnamejo, v bedrih se tu pa tam odtrga žilica, kosti postanejo krhke in se hritro lomijo, sploh se pokaže kaj hiter razpad telesa. Če dobi bolnik sveže sadje, posebno citronin in oranžin sok, tedaj se mu prav hitro obrne na boljše in se kmalu pozdravi. Iz tega je videti, da v svežem sočivju in sadju obstoja neka snov, ki je za telesno ugodje nepogrešljiva.

18. Ker obstoja nevarnost vojske s plini, je gotovo umestno, da ste na jasnem, kaj naj o tem držite. Ko se je začela 1914 svetovna vojna je vsakdo mislil, da zaradi izpopolnjenega raznega strašnega orožja vojna ne more trajati več ko par mesecev. Na splošno pa se je pozabilo, da so tudi še drugačna sredstva, ki morejo še hujše in hitrejšo učinkovati kakor pa orožje. In prav to so plini. Že v vojski se je pokazalo, da so sovražniki drug na drugega metali plamene. Prvotno se je zdelo, da so to nekaki poskusi, kmalu pa se je pokazalo in to najbolj drastično 22. aprila 1915, da se začena vojna s plini. Takrat so namreč Nemci na zahodni fronti spustili 6 km dolgo megleno steno na nasprotnika. Kamorkoli je segla ta megla, je porumenela trava, ljudje in živali so se zadušili. Če bi hoteli čitati številke vseh, ki so tedaj izgubili življenje, bi šlo v visoke tisoče. Kemija je dala iz sebe novih izsledkov, ki so seveda strašni. Najhujši je klorov plin, ki ga poznamo nekoliko za beljenje perila. Znane so tudi takozvane klorove bombe; slišali smo že o ypernitu, o plinskih maskah. Če vas zanima vse to še natančneje čitati, si kupite dr. Justinovo knjižico »Zaščita zaledja proti vojnim plinom«.

20. Ali ni krvoločno, da se za pri preizkušnjah z raznimi medikamenti uporabljajo živali?

21. Ali res na luni ni zraka?

22. Kaj so hormoni?

19. Vaše vprašanje se nanaša na prejšnje. Večkrat se je čitalo, da je sovražnik hotel skriti premikanje svojih čet pred sovražnikom s tem, da je zakuril pri postojankah velik ogenj z mogočnim dimom. Zato so posebno rabili mokro slamo, mokro seno, listje in podobno. Tega sredstva se je poslužil tudi švedski kralj Karel XII. leta 1707., ko se je bojeval s Poljaki in Saksonci. Po noči je ukazal na plažah in na splavih zažgati vlažno slamo. Na celotni črti se je razvil močan dim, ki ga je veter zanašal na sovražne postojanke. V tem oblaku dima so korakali Švedski dalje in so v zgodnjih jutranjih urah na veliko presenečenje vojakov, stali v njihovih postojankah.

črpaš knjigo po vseh straneh njenega bogastva. To bo čitatelju zgled za sistematično navajanje k pravilnemu branju del. Po tem vzorcu nekako bi bilo treba urediti vse domače in šolsko branje celotnih del. Bolje bo, če jih po teh navodilih prebere malo, a res dobro, kakor da beremo vse vprek, a brez reda in zato brez prave koristi.

Zato smo prepričani, da bodo te knjižice veseli vsi, ki jim je do tega, da dobé ključ do knjige. Knjižica je izvrsten napotek za pravilno branje in v tem pogledu kar vzgojno pomembna knjiga; budi zanimanje in veselje do literarnega dela.

Naš Kruh. Evharistični govori. Izdal Evharistični krožek ljubljanskih akademikov. Založila Družba sv. Mohorja v Celju.

Inteligentnemu laiku božjega kruha! Več notranjega življenja, več božje luči in moči! To je bilo geslo evharističnega tečaja na ljubljanski univerzi v letošnjem postu. Tečaj je bil priprava na kongres.

Da pa se globoke misli predavateljev nudijo širšemu krogu in ostanejo za vedno živi klic naši inteligenci, izidejo zdaj v knjigi. Profesor dr. Viktor Korošec piše o Evharistiji in akademiku, prof. dr. Lukman o dogmatičnem nauku o zakramentu in daritvi sv. Rešnjega Telesa, urednik Franc Terseglav o Evharistiji in socialnem vprašanju, p. dr. Odilo Mekinda o pomenu evharistične molitve, p. Venceslav Vrtovec o Evharistiji in samovzgoji, dr. Basaj o Evharistiji in družini, dr. Krek o obhajilu izobraženca, prof. dr. Ehrlich o Evharistiji in misijonih, Dr. Jože Pogačnik o Evharistiji in liturgiji.

V knjigi so izčrpno orisane verske in vobče duhovne potrebe današnje inteligence in dovolj je povedano o pravi poti k Bogu po Evharistiji. Knjigo priporočamo vsem laikom in duhovnikom. Te misli bodo slednji povsod lahko uporabljali v dušnem pastirstvu. Uvodno besedo je napisal ljubljanski škof dr. Rožman. Lojze Jože Žabkar pa je prispeval pesem evharističnemu Kralju. Naslovno stran je narisal akademik Kregar.

Kartoniran izvod stane Din 9.— (za neude Din 12.—). Knjigo naročajte pri Družbi sv. Mohorja v Celju, dobite jo pa tudi v knjigarni Mohorjeve tiskarne v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, in v vseh drugih knjigarnah.

Bl. Peter Julij Eymard: *Presveti zakrament.* Premišljevanja o Gospodovi pričujočnosti v presvetem Rešnjem Telesu.

Eymard je bil francoski duhovnik, ustanovitelj družbe najsv. zakramenta in začetnik zveze duhovnikov častivcev presv. Rešnjega Telesa (adoratorjev). Vse življenje je živel v tej nalogi: častiti Boga na oltarjih. Iz njegovih spisov in govorov so njegovi redovni sobratje izdali najlepše v knjigi. Prvi zvezek je posvečen razmišljanju Gospodove pričujočnosti v najsv. zakramentu. Doživel je v Franciji že petnajst izdaj! Tudi preveden je že v druge jezike. To niso premišljevanja, pisana pri pisalni mizi, ampak misli in navdihnjenja pred izpostavljenim Najsvetejšim v cerkvi. Zato se odlikujejo po izredni toploti in globini misli. Pisalo jih je goreče srce. In nekaj imajo, česar zlepa ne najdete v kaki knjigi o presv. Rešnjem Telesu: osebno življenje skritega Boga skušajo odkriti in nam ga staviti za zgled. Res je knjiga, ki je ne pozabiš! Velika zakladnica duhovnega življenja. Dober navod za čiščenje presv. zakramenta, opora vsem, ki častijo, pa si ne vedo mnogo pomagati in jim manjka snovi. Knjiga bo nudila duhovno hrano duhovnikom, redovnim osebam, izobraženemu laiku in preprostim dušam. Slovenski prevod nudi le najlepši izbor prvega zvezka. Prevod so oskrbeli ljubljanski bogoslovci pod vodstvom svojega spirituala dr. Cirila Potočnika. Knjiga hoče po svoje pomagati, da milost kongresa ostane v dušah trajno.

Naroča se pri Družbi sv. Mohorja v Celju, dobi se pa tudi v knjigarni Mohorjeve tiskarne v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, in drugih knjigarnah. — Stane broš. izvod za ude Din 12.— (za neude Din 16.—), vez. z rdečo obrezo Din 18.— (za neude Din 24.—), z zlato obrezo pa Din 22.50 (za neude Din 30.—).

Ako gre
za zavarovanje
pride v poštev le **UZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

LASTNA PALAČA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

„Dekliški oder“

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. zvezek:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA. Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—

III. zvezek je posvečen materinske-
mu dnevu in vsebuje 19 deklamacij
za materinski dan in kratke pri-
zorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI
PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—

IV. zvezek: vsebuje 5 daljših in
krajših iger namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dejanjih.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE. . . Veseloigra v štirih slikah. Cena Din 16.

V. zvezek:

SV. ELIZABETA. Igra v petih dejanjih. Cena Din 7.—

VI. zvezek vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Din 7.

Z A L O Ž B A V I G R E D I

Ljubljana, Masarykova 12.

Vigred 1929, 1930, 1931, 1932, 1933
à Din 25.—

Med pomladjo in poletjem. — Din 10.

Mati vzgojiteljica. — Din 16.

Henoh Arden. — Din 8.